

ŠTEVILKA 14 - LETNIK VIII

ISSN 2712-4479

SUPERNOVA

REVIJA ZA SPEKULATIVNO FIKCIJO

Znanstvena fantastika - Fantazija - Nadnaravni horor

Proza za vsak okus

Worldcon 2022

Fanfest

Glavni urednik in odgovorni urednik

Bojan Ekselenski

Pomočnik glavnega urednika

Dominik Lenarčič

Lektoriranje

Lenka Krajnc

Prevodi

Bojan Ekselenski (HR-SRB-ČG-BiH-ANG)

Prelom in oblikovanje naslovnice

Bojan Ekselenski

Foto na naslovnici

Bojan Ekselenski

Naslov uredništva

Celjsko literarno društvo,
Gledališki trg 4, 3000 Celje
celjsko.literarno@outlook.com
<http://cld.si>

Izdajatelj

Celjsko literarno društvo
Transakcijski račun:
05100-8010642929

Cena za posamezni tiskani izvod: 6 €

ISSN elektronske izdaje: 2464-0387

Izdajo so omogočili:

Jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

MESTNA OBČINA CELJE

UVODNIK (6)

Dominik Lenarčič

Uvodnik - 6

FANTAPOTOPIS (7)

Tomaž Medved

Svetovna konvencija: Worldcon v Chicagu - 7

MNENJE (18)

Dominik Lenarčič

Jančar in Golob na plaži ali Prispevek o številu in kultiviranosti slovenskih
bralcev - 18

ESEJ (19)

Bojan Ekselenski

Iz obrtniške delavnice: Prekletstvo opisovanja - 19

PROZA (40)

Barbara Ribič Jelen

Nasmeh - 41

Bojan Ekselenski

Celjska vampirska večerja - 43

Borut Slokan

Pismo - 53

Darka Lampič

Vsi moji - 56

Majda Arhnauer Šubašič

Poslednje spoznanje - 57

Matic Smerdu

Dan Lune - 62

Primož Jenko

Dobro jutro, senca - 64

PREVODI - PROZA (72)

Davor Pisačić (Hrvaška)

Nekaj o avtorju - 72

Žoga in zakleta hiša - 72

Frank Roger (Belgija)

Nekaj o avtorju - 74

Bralni spomini - 75

Mirko Karas (Hrvaška)

Nekaj o avtorju - 77

Sladki otroci - 78

Krzysztof Dąbrowski (Poljska)

Prgišče miniaturic - 83

POEZIJA (86)

Dominik Lenarčič

NE BI POETU PUSTIL - 87

ZELO VAŽNO JE ZAVZETI TRIGLAV - 87

Matej Krajnc

PAZI, S ČIGAVIMI KONJI VLEČEŠ SVOJO VLADAVINO

VELIKI BLUETOOTH, CAR REK IN POTOKOV, VILE FORTUNE

IN CELOTNEGA HRIBA GOLOVEC, KI SE NAD CELJEM BOHOTI - 87

Nada Tržan-Herman

ČEZ DVESTO LET JE VSE DRUGAČE - 90

Stojan Knez

MUXIA - 91

DOGODKI IN ODMEVI (94)

Bojan Ekselenski

Dogodkovni uvodnik - 95

Fanfest 6 - Ob prvi zaključku prve petletke - 95

FANTAZIJSKA KNJIGARNA - RECENZIJA - 101

Punčica (Alja Radaljac) - 101

SVEŽE FANTAZIJSKE ŽEMLJICE - 104

Medgalaktične pripovedke (Matjaž Marinček) - 104

To se vam ne bo zgodilo (Bojan Ekselenski) - 104

Bela soba (Zoran Živković) - 104

OBVESTILA IN RAZPISI (105)

Splošni razpis za Supernovo - 105

Mednarodni razpis Krononavt - 106

Razpis za Vsesledje - 107

Razpis za Fanfest 7: Prvi stik v Celju - 108

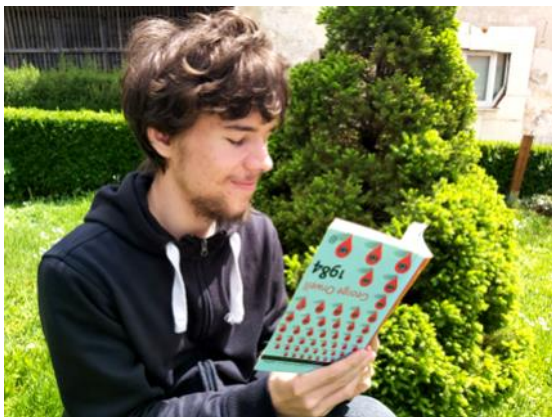
Dogodkovnik Celjskega literarnega društva - 109

Antikv
knjigarna in antikvariat

Uvodnik

Nekaj moram napisati za uvod.

Za novega pomočnika glavnega urednika Supernove se spodobi, da nekaj napiše. Sliši se enostavno, ko pa enkrat sedi za računalnikom in imaš odprto wordovo datoteko, te prešine, kako zahtevna je ta naloga v resnici.

Nekaj moram napisati za uvod. Morda lahko nekaj rečem o tem, da slovenska žanrska književnost kljub zanjo nestimulativnemu okolju in močni konkurenci prevodov iz tujine še vedno raste in se razvija. Tukaj ne govorim samo o »krimičih« Tadeja Goloba et al., ampak tudi o spekulativni fikciji – znanstveni fantastiki, fantaziji in nadnaravnem hororu. V rokah držite že 14. številko Supernove, edine slovenske revije, ki se specializira za ta žanr. Festivali, kot sta Na meji nevidnega in Fanfest, še naprej vabijo k sebi navdušence namišljenih svetov (manjka pa nam nek osrednji dogodek, ki bi združil strokovni vidik prvega, in poljudni, javni vidik drugega). In vse več je dobrih knjig in zgodb slovenskih avtorjev in avtoric, ki si upajo zaplavati v žanrske vode in kljubovati vsem izzivom, s katerimi se srečajo med pisanjem in objavljanjem.

Nekaj teh dobrih zgodb lahko najdete na sledečih straneh. Pred tem pa lahko preberete nekaj strokovnih prispevkov: Tomaž Medved začenja s reportažo s konvencije Worldcon. Temu se pridružujeta moj mnenjski prispevek o slovenskih bralcih, o njihovem številu in bralski razgledanosti ter zdaj že ustaljena rubrika Bojana Ekselenskega z napotki in nasveti za pisanje – tokrat lahko preberete nekaj o opisovanju.

Zgodbe so tokrat prispevali Barbara Ribič Jelen, Bojan Ekselenski, Borut Slokan, Darka Lampič, Majda Arhnauer Subašič in Matic Smerdu. Med njimi so tudi prevodi zgodb Franka Rogerja, Davorja Pisačića, Mirka Karasa in Christopherja T. Dabrowskega.

Pričakujete lahko tudi majhno, a zato nič slabšo mero poezije, svoje pesmi smo prispevali Stojan Knez, Matej Krajnc, Nada Tržan-Herman in jaz. Pozorni bodite še na poročila z lanskega Fanfesta in aktualne razpise.

No, nekaj pa mi je uspelo napisati.

Dominik Lenarčič, pomočnik glavnega urednika.

SVETOVNA KONVENCIJA: WORLDCON

Poroča: Tomaž Medved

80. World Science Fiction Convention (Worldcon)

1. 9. – 5. 9. 2022, Chicago, ZDA

Med 1. in 5. septembrom se je v Chicagu, ZDA, odvila 80. konvencija ljubiteljev spekulativne fikcije, Worldcon, tokrat imenovan Chicon 8. Potekala je v hotelu Hyatt Regency Chicago, kjer je bilo na voljo veliko število večjih in manjših konferenčnih dvoran. Gre za najstarejšo konvencijo takšnega tipa, iz katere so se razvile vse ostale podobne konvencije, kot so comic con-i, anime konvencije, gaming con-i ... V 5 tednih se je odvijalo preko 1000 predavanj, pogovorov, podpisovanj avtogramov, koncertov, delavnic, ogledov, itd. Poleg tega, da je šlo za 80. obletnico, je bil to že 8. Worldcon v Chicagu. Letošnja edicija je bila že tretja v medkoronskem času. Tako je bil celoten program razdeljen na tri dele. Del je potekal samo v živo, del v živo in preko spleta, del pa samo preko spleta. Za spletne dogodke se je uporabljala spletna platforma Airmeet.com, kjer so lahko poslušalci tudi postavljali vprašanja. V obziru, da pandemija covida-19 še vedno traja, so bile v vseh prostorih obvezne obrazne maske, potrebno pa je bilo predložiti tudi dokazilo o polnem cepljenju proti covidu-19. Omenjenih omejitev so se vsi držali, tako da na tem področju ni bilo nobenih težav. Kljub vsemu je bila udeležba na konvenciji relativno dobra, skupno se je v 5 dneh zvrstilo 3574 obiskovalcev.

Preden se posvetimo samemu dogajanju na konvenciji, je tukaj še seznam častnih gostov, ki so sestavni del vsake konvencije Worldcon.

Častni gostje:

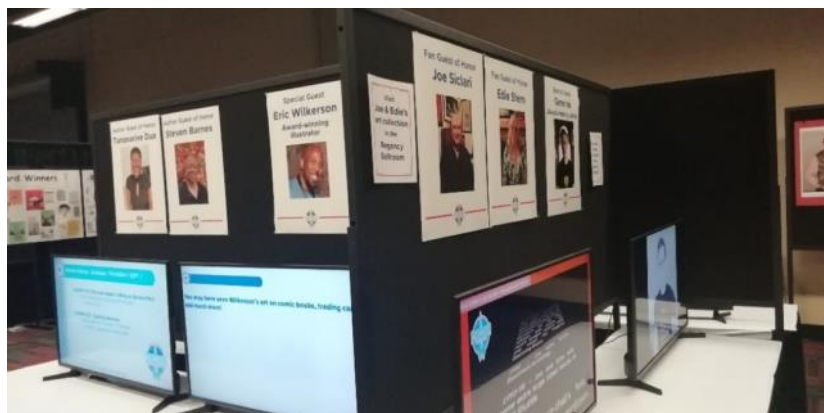
- ⇒ Steve Barnes, avtor več kot 30 znanstvenofantastičnih romanov, grozljivk in suspenz romanov. Napisal je tudi nekaj epizod za TV serije The Twilight Zone, The Outer Limits, Stargate SG-1... Uči tudi na Univerzi v Seattlu in na Smithsonian inštitutu v Washingtonu D.C.
- ⇒ Tananarive Due, že več kot 20 let je vodilni glas črnske spekulativne fikcije. Uči na UCLA in je producentka dokumentarca Horror Noire: A History of Black Horror.
- ⇒ Edie Stern in Joe Siclari, žena in mož, ki sta v svetu znanstvene fantastike in fantazije že več kot 50 let. Sodelovala sta pri organizaciji mnogih Worldconov, izdala precej fanzinov in drugih publikacij ter organizirala veliko razstav.

Med častnimi gosti bi moral biti tudi Erle Korshak. Leta 1939 je ustanovil Moonstruck Press, bibliografijo, kjer so bila zbrana vsa fantazijska knjižna dela, izdana v tistem času. Zraven Marka Reinsberga in Boba Tuckerja je bil glavna sila za drugim Worldconom, prvim v Chicagu leta 1940. Tega leta je bil tudi predsedujoči Worldconu, po tem, ko je Reinsberg zbolel. Bil je tudi soustanovitelj založniške hiše Shasta Publishers. Na Worldcon ga žal ni bilo, saj je v letu 2021 preminil.

Vir: Al Bogdan, povezovalki prireditve

Povezovalki otvoritvene slovesnosti in podelitve nagrad Hugo, sta bili Charlie Jane Anders in Annalee Newitz, ki skupaj vodita podcast Our Opinions Are Correct.

Del konvencije so bili tudi trije posebni gostje in sicer, dr. Eve L. Ewing, Eric Wilkerson in Gehe Ha.

Vsi častni in posebni gostje so imeli tudi predstavitvene plakate in posnetke, kjer so bili podrobneje predstavljeni (slike na prejšnji strani)

Otvoritvena slovesnost

Na otvoritveni slovesnosti se je poleg uvodnega pozdrava podelilo tudi nekaj nagrad. Med drugim je posebno nagrado dobila spletna stran The Internet Science Fiction Database. Gre za spletno bazo bibliografskih podatkov iz spekulativne fikcije, ki vsebuje preko 2 milijona naslovov in več kot 230 tisoč avtorjev (spletna stran: <https://isfdb.org/>). Nagrado je prevzel sam avtor strani Al von Ruff. Predstavljena je bila tudi letošnja različica nagrade Hugo, saj je ta vsako leto drugačna. Letos je nagrado zasnoval Brian Keith Ellison.

Vir: Al Bogdan, na fotografiji Helen Montgomery, predsedujoča 80. Worldconu

Vir: Spletna stran Chicon 8

Maškarada

Maškarada oziroma cosplay tekmovanje je potekalo 3. septembra 2022, zvrstilo se je okoli 20 tekmovalcev, od tega je bilo nekaj skupinskih mask. Podelilo se je več nagrad, vključno z Best in Show, ki jo je prejela skupina Arwen's Lament za poustvaritev življenja Arwen večernice iz trilogije Gospodar Prstanov. Nekaj utrinkov iz prireditve je v galeriji. Med tem, ko je žirija odločala o zmagovalcih, so dogajanje popestrili nastopajoči iz Raks Geek, nekakšne akrobatske cirkuške skupine in Chicaga.

Podelitev nagrad Hugo

Podelitev najprestižnejših nagrad na področju fantazijske in znanstveno fantastične umetnosti se je odvila 4. septembra 2022. Prenos prireditve je bil tudi na YouTube kanalu Chicon 8 Events, sama podelitev je potekala zelo tekoče in je bila končana v slabih dveh urah. Tako kot na podelitvi filmskih nagrad Oskar je bil tudi tukaj del posvečen umrlim v preteklem letu, ki so zaznamovali področje znanstvene fantastike in fantazije. Ni bilo pa letos podelitve Retro Hugo Awards, ki je bila del programa zadnjih nekaj let. Omenjene nagrade se namreč podeljujejo za knjižna in video dela, ki so izšla pred ustanovitvijo nagrad Hugo leta 1953. Letos je bilo na vrsti leto 1947 (nagrade se podeljujejo za leto poprej). Namesto tega je bilo na sporedu več dogodkov pod skupnim imenom Projekt 1946, ki je služil kot počastitev znanstvene fantastike in fantazije v letu 1946. Med zanimivejšimi paneli je bil tudi The First Chicon pogovor o Worldconu leta 1940, ki je bil tudi prvi Worldcon v Chicagu. Med gosti je bil tudi sin Earla Korshaka, ki je bil soorganizator omenjenega Worldcona. Konvencija je bila v marsičem posebna, bila je prva, na kateri je bila del programa maškarada (od takrat sestavni del vsakega Worldcona), prisotni pa so izpostavili možnost, da je morda šlo celo za prvo cosplay tekmovanje na svetu. Prvič po 80-tih letih je bil tudi prikazan napovednik Monsters of the Moon Raya Heinza in Mika Frisbyja, posnet bi moral biti tudi film, vendar se to ni zgodilo, sam napovednik pa je bil izgubljen, dokler nista Bob Tucker in Sully Roberds določenih najdenih delov filma zlepila v nov napovednik.

Seznam vseh nagrajencev je na voljo na spletni strani www.thehugoawards.org ali na sledeči povezavi <https://www.thehugoawards.org/2022/09/congratulations-to-the-winners/>.

Zaključna slovesnost

Zaključna slovesnost je bila v ponedeljek, 5. septembra 2022. Slovesnost je namenjena zahvali vsem sodelujočim in predaji konvencije naslednjemu gostitelju. Naslednje leto bo Worldcon v Chengduju na Kitajskem, leta 2024 pa v nam precej »bližjem« Glasgowu na Škotskem.

Pomemben del Worldcona so bila tudi znanstvena predavanja z znanstveniki z različnih področij in ustanov. Eden izmed vrhuncev je bil panel What's up in space, kjer so bili predstavljeni trenutni in prihodnji vesoljski projekti. Ena izmed gostov je bila tudi inženirka na Nasinem projektu Artemis, ki nam je predstavila ozadje projekta. Zanimivo je bilo tudi predavanje o raziskovanju Saturnove lune Titan in prihodnjih projektih, ki zadevajo pošiljanje sond na to edino luno z atmosfero v našem sončnem sistemu.

Raziskovanje Titana, največje Saturnove lune

Poleg pogovorov o vesolju se je odvilo še mnogo pogovorov in razprav na drugih znanstvenih področjih, kot so: podnebne spremembe, arheologija, biologija, jezikoslovje. Pri slednjem se je razvila zanimiva debata o prevajanju iz angleščine v slovanske jezike, izvoru imena Slovan in slovanski mitologiji.

Zanimiv pogovor je bil tudi na temo, zakaj konvencije. Gostje so se lotili pomembnih vprašanj o tem, ali se fandom stara, se morda bliža konec konvencij, bi morali biti določeni ljudje na konvenciji plačani (Worldcon deluje povsem na prostovoljni bazi), kako pritegniti nove prostovoljce itd. Na koncu pa so prišli do sklepa, da je bolj pomembno, zakaj imeti konvencijo (kako ta služi fandomu) kot pa kako.

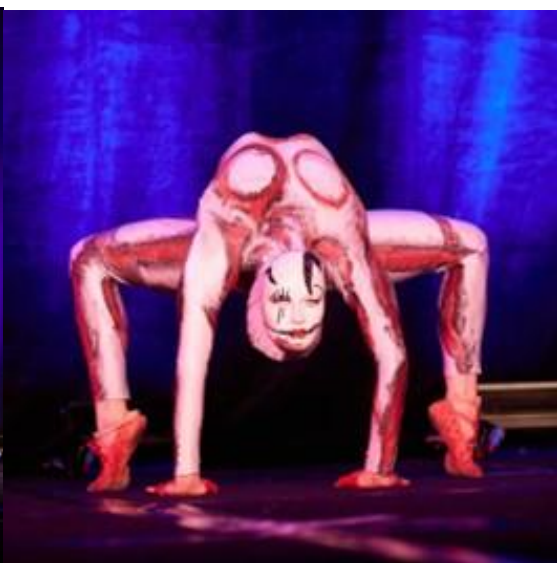
Pomembna dela vsake konvencija sta tudi Dealers' Room, kjer razstavljavci prodajajo najrazličnejše stvari od knjig in revij, do slik, nakita in oblačil, in Art Show, kjer amaterski in profesionalni umetniki razstavljajo svoje umetnine, večinoma slike in nakit. Tudi tukaj je bilo nekatere izdelke mogoče kupiti.

Galerija (Vse spodnje fotografije je posnel Al Bogdan):

Razstava nekaterih prejšnjih nagrad Hugo

Utrinki iz maškarade

Nekaj utrinkov z dogajanja na konvenciji

Še dva utrinka s konvencije

Brian Keith Ellison, oblikovalec letošnje nagrade Hugo

Arkady Martine, prejemnica nagrade Hugo za najboljši roman

Dominik Lenarčič

Jančar in Golob na plaži ali Prispevek o številu in kultiviranosti slovenskih bralcev

Je bolje brati žanrsko ali nežanrsko književnost? Domače ali tuje? Je na plažo bolje vzeti roman Draga Jančarja ali Tadeja Goloba? Ko je na voljo več možnosti, je čisto naravno le-te primerjati med seboj. Ena od njih bo morda obveljala za »najboljšo«, druga za »najslabšo.« Če nimamo strogih kriterijev, se bomo morda odločali na osnovi všečnosti. A to ni prispevek o filozofiji odločanja, jaz skušam odgovoriti na vprašanje, ali je važno, kakšne knjige jemljemo v roke.

V knjižnih krogih se včasih pojavi poziv h kultiviranju (slovenskih) bralcev. Izobraženi in razgledani govorniki nam pravijo, da bi morali namesto po mehko vezanih »ljubičih« in »krimičih« pretežno tujih avtorjev posegati po leposlovnih delih, ki so zahtevnejša, kvalitetnejša in trajnejša. Najbolje, da gre za dela domačih avtorjev. A kaj naredi delo kvalitetno? Kako je tako delo sploh mogoče prepoznati? Če boste iskali kriterije vsebinske kvalitete, boste ugotovili, da so ti izmuzljivi in zaradi abstraktnosti težko aplikativni. Od raziskovanja vas morda odvrne tudi pridih bralskega elitizma, ki pogosta spremlja poskuse h kultiviranju bralcev.

Glavni problem takih debat pa je, da glavni problem ni morebitna (ne) kultiviranost bralcev, temveč njihovo končno število. Vprašanje izbire »primernega« gradiva za branje in utemeljitev te izbire je konec koncev manj pomembno kot vprašanje, koliko se sploh bere. Verjamem, da smo vsi seznanjeni z rezultati zadnjih raziskav o bralni kulturi na Slovenskem in skrb vzbujajočimi trendi, o katerih poročajo podatki. V zadnji raziskavi Knjiga in bralci se je le malo več kot pol vprašanih opredelilo za bralce. Res je, da podatki niso ažurni, prav tako bi se lahko pogovarjali o morebitnih metodoloških pomanjkljivostih. A podatki so vseeno zgovorni. Statistike izposoj in nakupovanja knjig iz istih raziskav prav tako ne vzbujajo pretiranega optimizma. V bralni pušči so prerekanja o tem, ali je na plažo bolje vzeti To noč sem jo videl ali Leninov park, nesmiselna. Vprašanje o kvaliteti je mogoče postaviti šele takrat, ko diskusijo omogoča zadostna kvantiteta – če želimo več kultiviranih bralcev, potrebujemo najprej več bralcev.

Bojan Ekselenski

IZ OBRTNIŠKE DELAVNICE: PREKLETSTVO OPISOVANJA

(vse primere je zapisal Bojan Ekselenski, morebitna podobnost s kakšnim objavljenim delom je naključna in nenamerna)

Opisovati ali ne opisovati, to je zdaj vprašanje

Bralci **ne marajo** preveč zaspanega besedila in nočejo, da jih žalite z izlivom čudenja ob vsakem obcestnem kamnu. **Opisovanje** se rado **izrodi** v izgubo bralčevega fokusa.

Najlažja pot do prozne uspavanke in s tem odvrčanje bralcev od branja je neskončno opisovanje. Takšno opisovanje je še posebej moteče, če je raztegnjeno preko množice strani, kjer se ničesar ne zgodi. Ne dovolite, da vaše pisanje postane sredstvo za uspavanje ljudi.

Slika 1: Zagotovo nočete med branje vaše proze doživeti kaj takšnega ...

Načeloma je opisovanje prebavljivo samo v primeru, če je RES pomembno za tok zgodbe. Včasih brez tega pač ne gre. A zavedajte se, opisovanje je vedno možno zreducirati na nemoteč obseg, namenjen premoru ali prelomu zgodbe. Preveč in prepogosto nanizana opisovanja samo odganja bralčevo pozornost. Posebej huda je avtorjeva želja po demonstraciji svoje poetične veščine tako, da opis začini z

nadležno brezštevilnimi zaporedji pridevnikov, prislovov in ne preveč izvirnimi prispodobami. Grdo postane zlasti takrat, ko hoče sveže naučeno na delavnici poezije nekritično stlačiti v prozo. Pasaže predolgega opisovanja so prepoznavne že na prvi pogled. **Izkušen urednik**, ki živi od prodaje literarnih izdaj, jih bliskovito prepozna in vaše delo potuje naravnost v **koš za reciklažo**. Samo milostni urednik, ki v obilju dolgočasne solate vidi zrnce zanimive pripovedi, vam bo vljudno predlagal korekcijo.

Zanimiv način, kako se **izogniti opisovanju**, je dialog mojster – vajenec. A pozor! Če mojster skozi deset strani opisuje vajencu, kako so videti obcestni kamni, to ni dialog, temveč monolog, namenjen uboju dobrega okusa. Enakovredno sistemu mojster - vajenec je tudi t. i. buddy - buddy slog (partner - partnerka oz. kolegica - kolegica).

Ne bom vam preveč nakladal, dajem vam praktični primer in sami lahko ugotovite naravo problema in rešitve.

Primer 1: V pesku uspavanke

Nekje sredi Irana med 5. križarsko vojno ...

Erik je v tej peklenski vročini pod žarkim poznopoletnim soncem, ki je kot ptica roparica cvrl vse pod sabo, neizmerno in neponovljivo trpel peklenske muke. Suha, zdaj že boleče pekoča, na dušo trkajoča žeja, mu ves čas pošilja misli na popotovanje v rodovitno rodno deželo izpod s snegom pokritih vršacev, kjer so hladni potočki veselo žuboreli in namakali prelesto zeleno rodovitno pokrajino, polno omamnega razkošja pisanega gorskega cvetja, razbohotenega ravno v tem pravljničnem letnem času. Škripanje ostrega peska pod težkimi čevlji ga ves neskončno pretakajoč božji čas zemeljskih muk opominja na neizmernost puščave, neusmiljeno raztezajoče na vse štiri strani jasnega, z žarko bleščečim soncem ožarjenega neba. Silna vročina je zaradi tega rumenkastega odenka oceana peska še toliko hujša, brezobzirna in ubijalsko utrujajoča. Samo neskončne sipine od suhega vetra, ki nosi droben pesek in še dodatno izsušuje že tako kot poper suha usta. Poleg neznosne, na meji zdržljivosti pekoče žeje se je začela oglašati se krvoločna lakota praznega želodca. Kruljenje želodca, saj je bil že od včerajšnjega popoldneva brez živeža, se meša s trpečimi mišicami pod težko viteške oprave. Kaj bi dal za enega od domačih potočkov žuboreče, prijetno hladne in čudovito osvežilne vode? Mu je res

bilo treba tega? Je resnično moral v to vojno za čast in slavo? Mogoče je ostal edini preživeli. Edini, ki se je izmuznil zasedi in krvavemu pokolu. Sam je, popolnoma osamljen, sredi te neizmerne puščavske tišine, pod žgočim puščavskim soncem, ki jo občasno prekine samo krik kakšne redke puščavske živali ali nov sunek zoprnega vročega vetra, ki žene nadležni puščavski pesek, ki vsepovsod prodre.

**

Zgoraj imamo za dobro standardno stran besedila brez enega samega dialoga, vse v kratkem odstavku, ki locira dogodek in enem dooolgem odstavku, kar naj bi se dogajalo.

Za dodatni izziv – Najdete napako iz zgodovine?

Poskusite z branjem. Verjamem, težko in mučno je. V vseh teh vrsticah se praktično nič ne zgodi. Kaj, če bi vas zamoril, recimo, z dvajsetimi stranmi tovrstnega balasta? Bolj ali manj začetniške avtorje včasih popade želja po silnem opisovanju očitnega ali nepotrebne. Popade jih strastna želja, da bralstvu prikažejo svojo vizijo oživljanja literarnega sveta. Mnogi mislijo, da barvito opisujejo svoj literarni svet in želijo to predstaviti tudi bralstvu.

KRATKO REČENO:

NE OPISUJ, TEMVEČ PRIPOVEDUJ!

Čeprav kdo uživa v takšnem zapisu, kot je zgoraj, pa ga moramo narediti prijaznejšega za večino bralstva. Kaj moramo spremeniti?

Najprej moramo počistiti v sebi in imeti v umu sledeče zapovedi:

1. Čas in kraj morata ustrezati zgodovinskim dejstvom.
2. Z nepotrebnim opisovanjem bralcu kažete pomanjkanje lastne domišljije.
3. Z manj opisovanja povabite bralca, naj sam ustvari lastno vizijo vašega literarnega sveta. Zagotovo lahko zaupate ljudem, ki so vam zaupali in želijo prebrati literarno delo.
4. Če že morate kaj opisati, potem to storite skozi pripoved. Za začetek naj vam zadostuje sledeče – **Pripoveduj in ne opisuj!**
5. Če se kljub vsemu ne morete izogniti opisovanju, potem vpeljite dodaten lik ali dogajanje, s pomočjo katerega boste opisovanje izvedli preko pripovedovanja. Kjer je dogajanje postavljeno v domišljjski svet, je včasih treba v določeni meri opisati svet dogajanja in se je treba znati, da najdete

primerno ravnovesje. Samo, pri vitezovem buzdovanu, ne podajajte neskončnih opisov.

6. V primerih, ko ne morete vnesti dodatnega lika, opisovanje ločite od zgodbe, lahko ga vstavite kot odstavek s poševno pisavo ipd. S tem daste bralcu/-ki možnost preproste izbire.

Tako napolnjeni z modrostjo se skupaj posvetimo prejšnjima primeroma.

Zagrizimo se v našo križarsko zadevo. Očistimo jo balasta! Najprej naredimo analizo – kaj želimo povedati s toliko besedami? Kaj je omembe vrednega? Gre za pripoved o vitezu Eriku, ki po izgubljeni bitki tava po puščavi in razmišlja o svoji rodovitni rodni deželi izpod visokogorskih vrhov. Možnosti sta dve:

1. Odstranimo zgodovinske netočnosti.
2. Opisan del lahko spravimo v kratek odstavek.

Med tavanjem po puščavi ustvarimo družbo.

Najprej zgodovinske netočnosti. V Iranu ni bilo nobene križarske vojne, niti Iran takrat ni obstajal. 5. križarska vojna se je drugače odvijala v letih 1217 – 1221, ki jo je leta 1213, po propadu 4. križarske vojne, zahteval papež Inocenc III. Ta vojna se je dogajala v današnjem Egiptu.

Poigrajmo se z obema možnostma.

Najprej **amputacija** množice besed opisa. Pri tem ne bomo posegali v pripovedno nit. Imamo samo nesrečnega preživelega viteza in njegovo kalvarijo skozi puščavo. V 40 do 50 besedah naredimo učinkovit opis in pustimo bralstvu, naj si ustvari svojo sliko.

Primer 1A

V tej nepregledni puščavi je Erika gnala naprej zgolj misel na domačo rodovitno deželo pod visokimi vršaci. Verjetno je edini preživeli padca v zasedo. Zdržati mora peklensko vročino, žejo, lakoto in se izviti iz te mrtve pasti.

**

Predstavljen fragment puščavskega trpljenja lahko predstavimo tudi drugače. Opisovanje **predelamo v pripoved**, a za njeno delovanje potrebujemo še dodatnega lika. Ker ne pišemo eseja, lahko okoliščine prilagodimo berljivosti. Nihče ne bo štel preživelih v tej fiktivni (ali pa tudi ne) zgodovinski bitki. V svoji zgodbi **sami odločate** o življenju in smrti.

Uvedite dodatni lik, naj nesrečni vitez dobi družbo. Enostavni način je še en preživeli. Malce zahtevnejše pa je, če temu vitezu dodate nekakšen alter ego.

Torej, naj bo buddy — buddy slog z dodatnim preživelim. V tem elementarnem priročniku ne bomo zabavali z alter egoti, saj to zahteva malce več znanja in spretnosti:

Primer 1 B

Helmut prekrine Erikovo razmišljanje o domači deželi pod visokimi vršaci:

»Povej mi, kako smo lahko ravno sredi puščave tako neumno padli v zasedo?«

Erik suho zakašlja:

»To ni bilo težko. Odhoda dvesto vitezov ne moreš skrivati. Po zadnjem pokolu je bilo samo vprašanje časa, kdaj in kako se bodo maščevali. Oni so vojščaki puščave. Kaj pa mi?«

»Od žeje mi gori v grlu,« zastoka. Erik dvigne utrujen pogled v jasno nebo in z roko s čela potegne srage potu:

»Še dobro, da sva odvrгла oklepe. Na tej peklenski vročini bi naju že zdavnaj pobralo. Kaj bi dal za en sam potoček moje rodne doline!«

»Ne vem, zakaj se podimo po tej puščavi, ko imamo tako lepo in rodovitno deželo?«

**

Slika 2: Alter ego daje zabavno, a zahtevno igro

Kaj lahko ugotovite z zgornjim fragmentom?

Tako lahko preko dialoga in neobveznega kramljanja dveh vojnih *kameradov* izvemo marsikaj, kar sicer ni pomembno za samo zgodbo, je pa takšen dialog **dobra popestritev** in nam nevsiljivo dostavi podrobnosti in se tako izognemo nadležnemu **mučenju z opisovanjem**. Seveda pa kaže takšen pripovedni kos postaviti med dva

bolj intenzivna, saj gre za **dober prehod** iz enega v drugi pomemben del zgodbe. Mimogrede lahko na ta način likom damo **nekaj življenja** in s tem globine.

A POZOR!

TO SO SAMO VMESNE PREKINITVE, KI NE SMEJO POBRATI **VSE POZORNOSTI** IN S TEM RAZTRGATI GLAVNO NIT PRIPOVEDI. NE

Seveda pa se nam lahko zgodi, da nimamo možnosti za uvajanje dodatnega lika. Mogoče mislite, da pri t. i. »zgodbah, ki jih piše življenje« ni možno učinkovito zgostiti podajanja vsebine.

Ni res!

Primer 2: Uspavajoča kmečka idila

Tudi vsakdanja pripoved o vsakdanjih stvareh z vsakdanjimi ljudmi je lahko spisana učinkovito. Mogoče kdo misli, da je pisanje kmečkih povesti totalno brezvezno. Ne, pa ni. Kmečko življenje prinaša ogromno izzivov in s tem tudi pripovednih priložnosti. Dober/-ra pripovednik/-ca se ne ustraši nobenega izziva. Marsikaj je moč zaviti v celofan kmečke povesti. Edini omejitvi sta domišljija in širina.

PODAJMO SE TOREJ V KMEČKO IZBO ...

Franci je kmetijo podedoval od očeta Jožeta in jo bo predal sinu Gašperju. Kmetija gre tako iz roda v rod, od očeta na sina. V zadnjih štirih rodovih se je obdržala in celo malce razširila. Jožetov oče Franci starejši, Jože in Franci so našli svoje žene na vasi. Vaške ženske so navajene dela na zemlji in hlevu. Ni jim odveč premetavati hlevskega gnoja, niti pokidati po hlevu. Ne smrdi jim nobeno kmečko opravilo, saj z njim gor rastejo.

Francijev sin Gašper pa se je med študijem na kmetijski spečal z neko mestno razvajenko. Žensko bitje s čudaškim imenom Tia ga je čisto omrežilo.

Francijeva kmetija je stara skoraj sto let in nihče ni izgubljal časa s fakulteto. Kaj mu je sploh bilo treba študirati? Krompir raste tudi brez fakultete. Hlev se počisti brez diplome. Ah, ta sodobna mladina. Kaj bo, ko Francija in njegove Marice ne bo več? Bo računalnik preoral njivo? Bo nekakšna aplikacija nakrmila živino? Franci se je ubadal z vsemi temi vprašanji.

Gašper je vedel, da se oče ne strinja z njegovo izbiro dekleta. Franci je pričakoval, da bo pripeljal k hiši kakšno spodobno vaško dekle. In kaj je naredil? Izgublja čas z neko mestno razvajenko Tio, nevajeno kmečkega dela. Kaj bo kmečkemu fantu ekonomistka v banki?

Gašper je želel izkoristiti petkovo večerjo, da stvari malce omehča. Tia naj bi na sobotno dopoldne Gašperju pomagala na tržnici in bo lahko mati Marica ostala doma.

Franci se je spogledal z Marico in nagrbančil čelo. Podvomil je, da bo mestno dete tega sposobno. Zanimalo ga je, če je kdaj dvignila kaj težjega od daljinskega za TV.

Gašper je bil prepričan o njenih sposobnostih in je zatrdil, da se bo znašla, saj je tudi v mestu treba kdaj preložiti še kaj težjega od TV daljinca.

Franci je bil skeptičen in je izrazil dvom v njene sposobnosti glede dela na tržnici.

Gašper ga je prepričeval o nasprotnem.

Ste prebrali zgornji odlomek? Vas je prišlo, da bi malce zadremali? Nič nenavadnega. Kaj, če bi takšen slog pripovedi vlekel preko 10 strani? Mislite, da ne gre bolj dolgočasno? Verjemite mi, zgodbo bi lahko začinil z obilnim opisovanjem kmečke domačije, z naštevanjem dreves od ceste do hiše, popisom flore in favne, ki daje kruh Franciju, Marici, Gašperju in še komu, ki ga nisem omenil.

A v tem spisu sem se osredotočil na drugačen način opisovanja. Popisal sem kratko zgodovino, pričakovanja Francija in njegovo razglabljanje o tem, kaj je in kaj ni primerno za kleno kmečko domačijo.

Rešitev iz krempljev uspanke je več.

Najočitnejša je klasično zgoščevanje besedila. Kot avtor/-ica morate vedeti, kaj je pomembno in kaj ni tako pomembno za doživetje pripovedi. Nadalje ne smete pozabiti tudi na hranjenje bralčeve domišljije. Kot sme že poudaril, ne mu vsega dostaviti z opisom, naj si sam ustvari svojo sliko vašega literarnega sveta.

NE PIŠITE PROZE S PODNAPISI. BRALCU S TEM NE DELATE USLUGE. VEČINA LJUDI PRI BRANJU PROZE NE POTREBUJE (PRE)OBŠIRNIH OPISOVANJ. KOT BI VAM PRI FILMU S PODNAPISI DETAJLNO ŠE DODATNO OPISOVALI VIDENO NA EKRANU ALI PLATNU.

Primer 2 A

Franci ni bil zadovoljen s sinovo izvoljenko, saj si je izbral mestno dekle. Pravzaprav ni bil navdušen nad tem, da je izobrazena, saj po njegovem mnenju za na kmete dovolj zdrava kmečka pamet. Gašper, ki je tudi nekaj let porabil za šolo, kar je prenesel s stisnjenimi zobmi, je pri petkovi večerji oznanil, da bo mati lahko ostala doma, saj bo na tržnici pomagala njegova Tia. Le kako se lahko mestno dete znajde pri tem opravilu?

**

Druga možnost je sprememba opisovanja v pripovedovanje, kot ste se naučili že pri vitezu v puščavi.

Obrnimo opis v pripoved!

VES ČAS SE MORATE (SAMO)IZPRAŠEVATI O POTREBNOSTI VSAKE BESEDE POSEBEJ, VSAKEGA STAVKA, KI GA ŽELITE ZAPISATI V PRIPOVEDI.

Primer 2 B

Franci je čakal na primerni trenutek. Petek pri večerji je bil ravno pravi čas.

»Ata, jutri mi bo Tia pomagala na tržnici,« in poišče mamim pogled. »Mami, ti boš pa lahko doma ostala.«

Franci je dvignil obrvi:

»Ona? Mestno dete naj bi na tržnici igrala kmečko branjevko?«

Gašper je prikimal:

»Sama se je ponudila, saj hoče dokazati, da je njeno poreklo nepomembno za delo.«

Franci se spogleda z Marico in nejeverno odkima:

»Ne verjamem. Če nisi rasel z zemljo, jo težko vzljubiš. Kmečko življenje ni zabava in se ne dela od sedmih do treh. Še vedno mislim, da je za kmetijo potrebno kmečko dekle.«

Franci se nasmehne:

»To ti misliš. Tudi na kmetiji je treba iti naprej s časom. V šolo sem šel zato, ker hočem, da naša kmetija napreduje. Ni vse v vilah, lopati in mišicah.«

Franci je nejeverno odkimal.

**

Zgornji izsek je bolj živ, saj se ista stvar pove skozi pripoved – pogovora za mizo. Koliko pozornosti posvetite takšnemu detajlu, je odvisno od njegove pomembnosti za celo zgodbo. Če bo šlo za črtico s fokusom na kakšnem dogodku, povezanim s Tio in tržnico, je mogoče zgornji fragment dovolj zapisati z enim samim stavkom.

Primer 3: Spodrsrlaj s poetičnostjo

Vsakemu avtorju/-ci proze prav pride vsaj osnovno poznavanje poezije. Posebej prav pridejo sposobnosti pisanja tekočega besedila, ki lepo sede v uho. Prav pride tudi uporaba metafor in sorodnih veščin. Včasih se s spretno izbrano metaforo učinkovito izognete opisovanju. Pomembno je odbrati primerne prispodobе. Pesniki so sposobni učinkovitega podajanja občutkov. Vsekakor vam priporočam, da se udeležite kakšne delavnice poezije in preštudirate kakšno literaturo o tem. Na srečo imamo kar nekaj tovrstnih kakovostnih priročnikov. Priporočam napr. **Kako narediti pesem** od dr. Zorana Pevca. Pobrskajte med izdajami JSKD (<https://knjigarna.jskd.si/>).

Toliko za uvod. Primimo se praktičnega dela!

Naj vas seznanim še s **poetičnim** načinom uničevanje bralčeve dobre volje:

Vstopil je skozi slikovita, filigransko rezbarjena vrata, nekakšen veličasten portal iz božanske sfere angelskega nadbivanja v moj zemeljski kotiček životarjenja. Njegova dehteča hoja je poudarila oslepljujočo mogočnost fizične silnosti športnika, prekrito z omamnim sijem božanske surovosti zmagovanja. Oprijet športni dres ovija prelesten, gotovo od bogov izklesan mišični život in zapeljivi nasmešek je šepetal presunljivo simfonijo gloriје. Obstal je in njegove

prečudovite sinje oči se me pobožale kot čudežni napoj angelskega poljuba. Čutila sem silno ljubkost božje navzočnosti. Njegovo dehteče zemeljsko bivanje me je opijanjilo do meje izgube moje človeške razsodnosti. Čisti angelski sijaj nad lebdečo stvarnostjo.

**

Usmilil sem se vas, potniki na potovanju do pisateljskega Olimpa, samo s kratkim zapisom, a zlahka bi takšne »dehteče« litanije vlekel še skozi celo stran ali dve. V tem »liričnem« opisu lahko najdete skoraj vse možne obrtniške napake. Najprej je tu naštevaje, potem uporaba ne preveč spretnih prisposodob in na koncu še čistokrvno mučenje bralčeve potrpežljivosti.

Kako ta primer »poetičnega« mrcvarjenja spravimo v užitno obliko?

Najprej se vprašajte, **kaj sploh želite povedati?** Torej – kaj sem želel(-a) povedati z omenjenim odlomkom?

Odgovor je na dlani – **poudarjanje fascinacije ob pogledu na vstopajočega fanta** (običajno s stališča punce). To fascinacijo lahko prikažemo na različne načine. Gremo po vrsti.

- Vzpostavimo podporni lik in mu izpovemo svoje navdušenje.
- Lahko dodamo kratko pesem, kise odvrti v mislih protagoniste.
- Podajmo zgolj kratek opis in zanj izberemo dovolj močne besede.

Če pišemo za odraslo publiko, si lahko dovolimo tudi kakšen malce bolj mastno besedno zaporedje. Pri ustvarjanju za mladež je treba popaziti, ker so dušebrižniki še posebej občutljivi na spolne organe in z njimi povezane dejavnosti. Ni problem, če osnovnošolski otroci berejo o vrtanju mečev po sovražnikovem drobovju ali trganju glav. Hitro in silovito skačejo do plafona, če kdo naši deci samo namigne, da otročička ne prinese štokrlja.

Torej preizkusimo. Najprej naj zaigra uvedba **dodatnega lika**, s katerim dekle skupaj cedi sline.

Primer 3 A

Obe z Majo sva ostali razprtih ust in izbuljenih oči, ko je skozi vrata vstopil fant iz sanj vseh deklet na šoli in to v dresu, ki več kaže kot skrije. Maja me sune pod rebra:

»Kakšen komad! Glej te six packe!«

Ker se mi je čeljust zaskočila, sem samo zamrmrala:

»Aha.«

»Samo aha?«

Okamnela ob pogledu na granitne mišice sem uspela izdaviati:

»Kot si rekla, kakšen komad.«

**

Z dialogom lahko na kratko poudarite fascinacijo z moško lepoto. Z malce komičnim, morebiti celo bolj mastnimi izrazi lahko stvar fino začinimo. Ampak pozor! Naj vam želja po fascinaciji ne uide iz konteksta zgodbe. **Med mastnim in pornografskim je tanka meja.** Pomislite tudi na ciljno publiko.

Potem je tu še **kratka fascinacija**, ko glavna junakinja zagleda utelešenje svojih sanj. Lahko uporabite tudi kakšno učinkovito metaforo. Vse je odvisno seveda od konteksta.

Primer 3 B

Vrata so se odprla. Dih, misli, srce in pogled so mi zastali ob soočenju z njegovo prečudovito podobo.

**

V preprostih dveh vrstah poudarimo fascinacijo s podobo fanta, ki je vstopil skozi vrata. Kaj in kje boste uporabili določen način prikaza, je odvisno od tempa pripovedi in učinka, ki ga želite doseči.

Kaj naj rečem za povzetek tega dela?

Neskončno opisovanje je ena najnadležnejših in žal precej pogostih napak. Vedno se morate pri pisanju postaviti v vlogo svojih bralcev in bralk. Skozi opisovanje postavite samo okostje vizije, a vse drugo prepustite bralčevi domišljiji.

Primer 4: Bralca zlahka užalite z očitnim

Še posebej smrtonosno za vašo branost je podcenjevanje bralcev in popisovanje očitnosti. Temu rečemo, oj, kako se ponavljam nova doza **pisanja s podnapisi**.

To podobno temu, da pozdravite znanca/-ko z »Dober dan« in potem ...

»Dober dan prijatelj! Dober dan sem ti izrekel, ker je dan in se ne približuje noč, a jutro je že dovolj daleč, saj je čas malice že skoraj mimo. Zvečer, ko se bo bližala noč, te bom pozdravil dober večer. A zdaj je dan. Vedno pozdravim vsakogar, ki ga poznam in dober dan rečem od dopoldneva do poznega popoldneva. Zjutraj rečem dobro jutro, ko pa se nagiba k večeru, pa dober večer. Lepo je zaželeli dober dan. Pričakujem, da boš tudi ti meni odzdravil. Ko ti bom rekel dober dan, mi ne boš odzdravil z lahko noč.«

Kaj mislite, kakšne misli bodo prestrelile prijatelja/-co, če ga boste ogovorili s tolikšno množico podnapisov?

Večina bralcev in bralk bo mislila, da iz njih brijete norce in jih imate za idiote. Če jim boste hoteli kot vrhunsko prozo prodati spodnji izsek, se bodo počutili, kot da jih imate za ljudi z motnjami v duševnem razvoju.

Zjutraj, ob čisti jasnini brez oblaka, se je sprehajal po čudoviti jutranji hladni mokri travni rosi in užival je v fantastični zeleni trati, polni pisanih cvetlic, okrašenih s kapljicami mokre jutranje hladne rose. Brnenje pridnih čebelic in čmrljev je božalo ušesa v tem čudovitem jasnem jutru brez oblakov. Na vzhodu se je delal čudovit sončni vzhod brez oblaka, ki bi motil naraščajočo luč prihajajočega lepega dneva. Kako prijetno je ob jutranjem hladu, ko te boža mokra jutranja travna rosa.

**

Slika 3: Vsi vemo, da se jutranja travna rosa pojavi zjutraj in je mokra

Zagotovo bralci večinoma vedo, da je jutranja rosa hladna in se, kako nenavadno, pojavi zjutraj. Tudi sončni vzhod je na vzhodu. Popisovanje teh banalnih običajnosti ima smisel, če so ti podatki pomembni za zgodbo. Če se pripoved dogaja na svetu, kjer je trava vijolična in sonce vzhaja na zahodu ... V nasprotnem pa bodo bralci upravičeno mislili, da iz njih brijete norce ali pa ste sami malce »pritisnjeni«.

Pisanje zgodbe, ki se dogaja v srednjeveškem svetu, zahteva pri gradnji ogrodja drugačen pristop, kot recimo dogajanje v futuristični prihodnosti.

Kako tiste litanije o travni rosi spišemo učinkovito?

Primer 4 A

Čudovito jutro brez oblaka. Sprehajal se je po cvetočem travniku. Božala ga je hladna vlaga rose ob spremljavi orkestra brenčanja žužkov.

**

V treh vrsticah je povedano vse. Bralcu/-ki smo dopustili lastno vizijo, saj smo mu/ji podali vse pomembno za »izris« lastne vizije vašega literarnega sveta.

Okraševanje besedila

Prej ste spoznali pasti ubijanja berljivosti z nekaterimi načina neustreznega opisovanja. Spoznali ste, da neprimerno opisovanje uniči bralno izkušnjo. Nadaljevanje se posveča eni od peklenskih podvrst opisovanja – okraševanju besedila.

V sodobni fikciji in drugem leposlovju se veliko urednikov oz. urednic opaza porast načina podajanja pripovedi, ki ga mnogi od njih imenujejo pozersko pisanje.

Gre za to, da avtor/-ica v ospredje postavlja svoj način pisanja, a zgodba je samo izgovor za besedne eskapade. V literarni teoriji se za ta in sorodne načine podajanja pripovedi uporabljajo različne definicije, a osebno smatram, da je besedna zveza pozersko pisanje še najprimernejša, saj brez dodatnega olepševanja natančno reče bobu bob.

Kaj je značilnost takšnega pisanja? Zakaj se sploh pojavlja? Morebitnih odgovorov je verjetno več.

Morebiti poskuša avtor/-ica **zakriti** pomanjkanje domišljije.

- Mogoče želi zakriti **nepoznavanje** vseh pomembnejših vidikov tvorjenja pripovedi in njenega realnega ozadja.
- Zgodi se, da je preprosto **brez** uporabne ideje, a bi rad/-a zaradi nagradnega razpisa nekaj napisal/-a (to še zlasti velja, če so v razpisni komisiji prijatelji, ki mu/ji dolgujejo usluge).
- Nekdo drug želi na vsak način narediti **vtis umetnika**, a ni niti povprečen obrtnik.
- Nekoga je prešinila želja po uvajanju **inovacije** za vsako ceno, čeprav ne ve, kaj inovirati.
- Mnogi **književni pozerji** ne poznajo niti temeljnih pravil oziroma jih ne znajo uporabiti, a jih hočejo kršiti, ker želijo narediti vtis »resnega« pisatelja, ki je iznad »pofla povprečnežev«. Aleluja za svet samozvanih umetnikov!

Vsem prej naštetim je skupno **postavljanje pisanja pred vsebino**. V svojem proznem delu želi **predstavljati zlasti svoje pisanje**, zato vse pomembne vidike zgodbe postavlja v ozadje oziroma se zgodi, da zgodbe sploh ni. Včasih gre to marginaliziranje pripovednega loka predaleč in dobimo neberljivo mešanico literarnih pomij.

Kako prepoznamo **pozersko pisanje**? Izkušeni uredniki/-ice s(m)o skozi prakso, ki je sestavljena iz branja ogromnih količin besedil, izluščili prvine **literarnega**

pozerstva. Gre za svojevrstni »big data«! Tudi sam sem se, kot urednik revije Supernova, že srečal s takšnim načinom pisanja.

Načinov za prepoznavo je več. Naj se najprej posvetim t. i. **literarnemu hermetizmu.** Tudi v slovenski literaturi je to precej razširjen pojav. Pravzaprav je tega veliko več, kot bi želeli. Na lastni koži sem občutil branje takšnih hermetičnih litanij. Avtor poskuša z za potek zgodbe nepomembnimi podrobnostmi vzbujati vtis visoke intelektualnosti. V službi tega se pojavljajo dolgi odstavki ali strani nepotrebnega **moraliziranja, filozofiranja ali introspekcije.** Vse skupaj je začinjeno s specifičnim filozofskim in tuje zvenečim besediščem. Najbolj gre v slast latinščina. **Per aspera ad astra.** Za normalno bralstvo takšen literarni izdelek izpade kot nekakšna meditacija zadetka na zaprtem oddelku ustanove lebdečih belih mišk. Tu se najdejo čudna nizanja strokovne latovščine, nečitljivo dolgi stavki in razne bizarne umske izmišljije. Da bi dobili občutek, dajem krajši odsek takšnega pisanja.

Primer 1 - Ojdipovska aplikacija

Milan je ojdipovska aplikacija liričnega konstruktivnega dualizma, fuziran z monologijo kreacionizma. V globini svojega deus est homo postulata je našel stringe realitete poetične koincidence adfektusa. Nikakor ni apliciral konformizma in lažne integritete jungovskega selfa. Rad je sam v samoti svoje neresistentne duše. Antimonija aprehenzije ...

**

Ste prebrali in RAZUMELI zgornji del? Kaj, če bi dobili v roke tako spisano kratko zgodbo na sedmih straneh? Iz osebne izkušnje vem, da obstajajo tovrstne »umetnine«. Takšna »zgodba« se lahko celo prebije v finalni izbor kakšnega proznega tekmovanja in doživi objavo. Ne bi verjel, če ne bi doživel.

V normalnih tržnih pogojih igranje takšnega **hermetičnega načina** pisanja seveda nima možnosti širše objave. Izjema je seveda res večje izveden pripovedni lok, kjer avtor natančno ve, kaj počne in ima takšno izražanje **jasno vlogo.** Seveda pa je treba znati za takšen način podajanja vsebin **mojstrsko** vihteti tipkovnico.

Pisateljski hermetizem ni edina pot vzpona na Olimp **literarnega pozerstva.** V imenu umetnosti, ki to nikakor ni, so iznašli morje načinov za prikrivanje **nesposobnosti** pisanja obče berljive pripovedi. Kot je več vrst neužitnih gob, je podobno z vrstami neužitnega podajanja pripovedi. V prozi velja načelo ravnotežja in deficit berljivosti prinese suficit preobloženosti.

Primer 2: Elenino lovljenje berljivosti

Morebiti vas bo bolj »zabaval« naslednji kos besedne pogače. Literarno pozerstvo se tu izrazi malce drugače in ravno ta način je precej pogost pri pisanju fikcije. Pa pokukajmo ...

Nov dan se je začel s čudovito jutranjo zarjo na nebu brez enega samega oblačka. Sinja modrina se je raztezala povsod, kjer ji na poti ni stalo mogočne krošnje starodavnega gozda.

Elena je že od nekdaj veljala za vrhunsko in zastrašujoče učinkovito bojevnico plemena Palakha. Njene nesrečne žrtve se do trenutka, ko jim s konico kirurško natančnega meča izrezbari drob, celo poskušajo ubraniti pred njeno izjemno bojvniško učinkovitostjo in si s tem podaljšajo trpljenje.

Znova, kot že velikokrat do zdaj, je s svojo četico neustrašnih strašnih, neuklonljivih bojevnic na preži za nadležnimi vsiljivci. Sosednja plemena nikakor nočejo enkrat za vselej razumeti, čigav je obilja poln severni breg široke reke Arel. Vedno znova in znova se najdejo neumni vrli junaki, ki ne morejo dojeti nezlomljive premoči bojevnic Palakha, čuvark bogatega severnega brega Arela.

Ob vsaki suši kakšno od bližnjih plemen pošlje svoje lovce v nespametne poskuse jage na bogato, a napačno stran reke. Vsi bi radi vsaj majhen košček izjemno bogatih lovišč bojevnic Palakha. Podcenjevanje bojvniških veščin žensk plemena Palakh ob vsaki suši odnese nekaj deset življenj moških v najboljših letih in ustvari nekaj deset užaloščenih vdov in nesrečnih sirot. Zakaj jih nikoli ne izuči? Jim sonce sušnega časa izsuši spomine na boleče kazni bojevnic Palakha?

Elena je v senci košatega uliassa negibno, kot divja mačka na preži, opazovala nerazumljivo, čeprav glasno govorjenje, režanje in kričanje na drugem bregu svečano počasnega toka reke Arel. Žilavi in močni lovci plemena Kalabi so pred dvema dnevoma nepričakovano, ob zori, v spremstvu deviško hladne jutranje vlažne rose, vdrli na njihova bogata lovišča in se še pravočasno in predvsem boleče nekaznovano umaknili z obilnim ulovom. Zdaj jim bo Elena, neusmiljena poglavarka bojevnic Palakh, s svojo skupino gibčnih žensk bojevnic preprečila reprizo predrzne nakane. Jim bo že, divjakom vsiljivim, napela enorogovih molitvic!

Morebitni nov poskus plenjenja po tujem lovišču bodo neprevidni in sebe polni lovci plačali s svojimi arogantnimi življenji. Duh smrti in boja Malakan se bo znova obilno mastil na bregu bojevnic Palakha. Prenažrl se bo duhov padlih nespametnih bojevnikov z drugega brega reke Arel. V obširnem ločju ob obali je idealni prostor za zasedo. Noge se pogrezajo v blato in lahkotnejše ženske so tu okretnejše od moških. One imajo čudovite kratke loke in mirne roke, ki natančneje od sokoljega vida namerijo puščice v svoje nespametne in glasne tarče. Vse na njih je prilagojeno nepričakovanemu napadu iz dobro pripravljene zasede v tem nepreglednem, temačnem in grozljivem jezeru ločja, prepredenega z raznimi obrečnimi rastlinami.

**

Mislite, da je zgornja zgodba primer umetniškega podajanja zgodbe? Gre mogoče za inovativni opis?

Bodimo realni! V zgornjem načinu podajanja zgodbe ni **nobene**ga življenja, ničesar, kar bi za dlje časa zadržalo bralčevo pozornost. Zapomnite si, ko se bralec odvrne od zgodbe, se običajno ne vrne več.

Seveda v literarno normalnem svetu pozabite na objavo, ker se še hitreje izgubi tudi urednikova pozornost. Urednikova naloga je

med drugim poskrbeti, da se bo bralec pebil tudi do oglasnih strani, ki plačajo revijo (to velja za literarne trge, kjer morajo publikacije preživeti brez javnih sredstev).

Posvetimo se malce temu odseku!

Osnovna napaka je (pre)počasno dogajanje. Nadalje **moti** ponavljanje imen, odnosov in stanj. Takšen način pisanja je zlasti moteč v uvodnem delu. Ni hujšega, če se zgodba začne z vremensko napovedjo in se prevesi v meditativno balado o pokvarjenem jogurtu. Potem pa zaporedja dolgočasnega pozerskega nizanja nepotrebnega plazu besed.

Skratka zgornje besedilo je moč **skrajšati** na nekaj stavkov in pri tem ohranimo **vse potrebno za učinkovito** pripoved.

Okraševanje besedila lahko prinese še **druge načine** bizarnih skrajnosti. Nekateri avtorji želijo pokazati svojo sposobnost tvorjenja skoraj neskončnih klobas pridevnikov ali prislovov. Najdejo se pisateljice, ki si ne morejo kaj, da za vsak obcestni kamen ne najdejo treh bolj ali manj (ne)smiselnih prispodob.

Primer 3: Poetično negibno srce

Mnoge premaga neutolažljivi klic po izlivu poetičnosti. Običajno se to zgodi, ko zmanjka navdiha in se zatakne pri izpeljavi pripovednega loka. Vampirščine so vedno popularne, a le redke so učinkovite. Spodnja zagotovo ni ...

Njeno negibno, mrtvo srce je vzdrhtelo. Liam je v njej budil neskončno strast in neizmerno žejo. Kaj bo zmagalo? Bodo čustva nadvladala fizično žejo? Obliznila je svoje podaljšane sekalce in s konico jezika otipala luknjice za sesanje krvi. Najbolj seksi sta ravno ta dva sekalca. Z njima se izraža divja naravna strast nemrtvega telesa. Ves njen život pretresa ta notranji dvoboj zverske in ljubezenske narave. Kaj bo močnejše – strast za hrano ali strast za ljubeznijo? Po celem neživem telesu je začutila nenavadno ščemenje. V sebi je hotela istočasni izliv krvi in moškosti. V globinah hrepeneče duše odkrije dvoboj med strojem za ubijanje in strojem za ljubljenje. Kaj bo zmagalo?

**

Ste se prebili skozi? Kakšna stran takšnega pisanja, v službi širše pripovedi, z jasno določenim namenom, ki ga zmore več/-a pisatelj/-ica, se mogoče ne izteče v zavrnitev.

Nespretnemu avtorju, zlasti nadobudnemu začetniku, je vsekakor skoraj zagotovljeno mesto v urednikovem košu. Uredniki ne marajo filozofiranja tam, kjer je treba vihteti kramp in lopato.

Gornji odsek iz vampirske zgodbe je nepotrebna igra z vampirskimi občutki. Kakšen stavek na pravem mestu še pije vodo smisla in posledično objave, a večja količina tovrstnega izlivanja vampirske meditacije zelo slabo vpliva na potek zgodbe. Takšno pretiravanje je finalni žebelj v krsti pripovedi, ki naj nikoli ne vstane iz upravičeno zapečatenega groba - koša za reciklažo. Nadnaravna bitja nikakor ne ukinjajo logične niti.

Skratka, **pozerski** slog pisanja v ospredje postavlja način podajanja zgodbe in njenega okolja. Sama zgodba, če že prej ne izdihne na poljanah nepotrebnih besed, ostane sirota in tiho umre v ozadju.

Zlasti pri pisanju fikcije mnogi avtorji mislijo, da so osvobojeni realnega temelja. Pa niso! Najsi gre za preteklost, sedanjost ali prihodnost, če iz zgodb veje pomanjkanje znanja o snovi predmeta zgodbe ob sočasnem pomanjkanju mere za stavčno kleparstvo, bodo te pripovedi zaključile v urednikovem košu za reciklažo.

Tisti, ki mislijo, da ne potrebujejo jasne logike zgodbe, radi šibke realne temelje nadomestijo s svojim literarnim postavljaštvom.

Zanimivo, svoje pripovedi v pozerstvu utopijo tudi drugače večši pisateljske tipkovnice, ki se podajo na žanrske poljane, kjer nimajo izkušenj in poznavanja tematike pripovedi.

Pozerski način pisanja je pojav, ki pride z upadom ustvarjalnosti in zdrave izvirnosti. Ta problem opaza mnogo urednikov literarnih revij na razvitih trgih. Sodeloval sem na nekaj panelih v tujini, kjer so izpostavili primanjkljaj izvirnosti in pojav literarnega pozerstva. Ko nimaš povedati česa pametnega, pač začneš trositi neumnosti.

Naj takoj poudarim, z okraski ni nič narobe, so koristni, a le, dokler jih večše uporabljate in so v službi drame.

Prispodobe, introspekcija ali meditacija so pravzaprav odlične točke za umiritev zgodbe, izvedbo preloma, predaha ali poudarka. Okraševanje besedila je podobno okraševanju novoletnega drevesca. Okusno okrašena smrečica daje vzdušje ob božično novoletnih praznikih, a sredi poletja je videti precej neumno.

Pomnite to!

Domača naloga

Seveda pa ni nič boljšega od vaje.

Vaji sta namenjeni vadbi pisanja, zlasti izogibanju nepotrebnega opisovanja. in ne belite si glave z morebitnimi nerodnostmi. Od vas ne pričakujemo presežnikov, temveč poskus nekaj napisati.

In ja, to niso domače naloge v šolskem pomenu besede, temveč iščite primerjavo s športnim treningom. Tako je že lepše, a ne? Kot pri športu je tudi pri pisanju kakovost precej tesno povezana s količino vloženega truda in vaje.

1. Naloga:

Vaš brat (sestra, bratranec, sestrična) postane čuden(-na).

Napišite kratko zgodbo.

2. Naloga:

Znajdete se med praljudmi v Potočki zijalki.

Napišite črtico.

Vkomponirajte čutila – senzorični jezik

Eden od načinov vpliva na bralce je, da jih **povabite** naravnost v bližino literarnih prizorov, kjer jim pripovedujete v **senzoričnem jeziku**.

Ljudje se podzavestno povežemo s stvarmi, ki ponujajo čustven odziv. Ta vpliv nas napelje na pomnjenje dobre zgodbe. Tudi v stvarni, esejistični literaturi, lahko

Povežite pet čutil z jezikovnim izražanjem.
Dajte svojim zgodbam vonj, vid, sluh, dotik in okus.

povečate učinek pripovedi, če na bralce vplivate na čustveni ravni, saj si bodo **lažje zapomnili**, kar ste napisali.

Sliši se dobro! Postavi se vprašanje, kako boste naredili?

Eden od zanesljivih načinov vpliva na bralce je **obdelava** prizorov v senzoričnem jeziku.

Kaj je to?

Senzorični jezik je, preprosto rečeno, **govorica petih**

čutov. Ko vprežete senzorični jezik, doživeto opišite, kaj vonjate, občutite, okusate, slišite in vidite.

Nikakor ne napišite:

Bil sem razburjen, ker je moja punca odšla z drugim.

**

Namesto tega raje vprežite senzoriko in napišite:

Čisto se mi je približala, videl sem, kako je nadzorovala nasmešek in zašepetala: »To je to, zapuščam te.« Moje grlo se je zakrčilo, boril sem se za vdih. Pomežiknil sem in poskušal zadržati solze. Ampak ena vroča solza mi je ušla, začutil sem, kako je lezla po licu navzdol in ujel sem slanost na gornji ustnici.

**

V tem kratkem odlomku mi je uspelo vključiti kar štiri od petih čutov:

- Je zašepetal: sluh.
- Moje grlo zakrčilo, vroča solza: dotik / občutek.
- Videl, kako je nadzorovala nasmeh: vid.
- Sol na zgornjo ustnico: okus.

Izpuščen je edino vonj, čeprav bi ga lahko dodal, a bi vse izpadlo preveč dolgovezno.

**

NE VSILJUJTE ČUTOV ZA VSAKO CENO!

Senzorični jezik **izboljša** pisanje in **potopi** bralca v **sceno**. Pomaga mu pri **vizualizaciji** in **poslušanju**. Zamislite si scenarij svoje pripovedi tako, da lahko bralci podoživijo sceno, se znajdejo **sredi nje** in ne samo, da razumsko včitajo podatke, ki jih bodo pozabili, še preden dočakajo konec poglavja. To je slabo za njegovo pozornost.

Oglejte si dva prehoda in opazujte, kako senzorični jezik naredi razliko.

Običajno zehalno opisovanje:

Barbara je poklicala, želela se je pogovoriti. Rekla je, da se je zgodilo nekaj groznega. Vprašal sem jo, če se lahko dobiva v restavraciji, v pritličju naše poslovne stavbe, saj je bil čas kosila. Bil sem lačen, zato sem ji predlagal, naj pride in lahko skupaj jeva.

**

Vključitev senzoričnega jezika:

»K meni je vdrlo šest policistov,« je Barbara cvilila. »Zunaj je lilo kot iz škafa, vendar niso pokazali niti najmanjšega namena, da bi si vsaj obrisali blatne čevlje. Potacali so travo in razmazali blato po moji lepi beli preprogi. Kot bi preprogo uporabili za predpražnik pred vrati.«

Pramen zlatih las, potemnjen od dežja, ji je padel pred oči in ona ga je spretno sunila nazaj za uho. Moja ura se je oglasila. Seveda, poldne je. Nisem jedel zajtrka, zato je lakota potrkala na trebuh. Vonj čebule na žaru mi je pocedil sline.

»Jezus,« sem rekel zaprepaščen. »To je res grozno. Hočeš kaj pojesti? Mogoče se boš počutila bolje. Vsaj kakšen zalogaj?«

Zahlipala je in njena glava je padla nad mizo. »Kaj naj?« je navrgla. »Prigrizek ne bo ničesar izboljšal!«

**

Senzorični jezik se lahko enostavno vključi v literarno pripoved. Čeprav včasih malce poveča število besed, je to učinkovita poraba besed. Bralca **potopite** v čutenje svojega lika, da ga **doživi kot svoja** lastna doživetja. V pripoved vključite, kar slišite, vonjate, vidite, občutite in okušate. S tem bo vaše pisanje čudežno oživel in vase posrkalo bralce!

ŠE VEČ O OBRTI PISANJA V RAZŠIRJENI IZDAJI PRIROČNIKA
MLADA LITERATURA - DRUGA EPIZODA.

OPOMBA O PRIMERIH V PRISPEVKU:

VSI PRIMERI PROZNIH BESEDIL V PRIČUJOČEM ESEJU, KI SLUŽILJO KOT PRIMERI POSAMEZNIH IZZIVOV PISANJA PROZE, SO AVTORSKO DELO BOJANA EKSELENSKI. MOREBITNA PODOBNOST S KAKŠNIM OBJAVLJENIM DELOM JE SLUČAJNA IN NENAMERNA.

PROZA

Barbara Ribič Jelen

Nasmeh

Dvorana je nabito polna obiskovalcev. Tine se s kamero na rami pomika ob sedežih, po prehodih, ob odru. Osredotočeno snema izraze na obrazih. Napravo namesti ob kamero, da se ta zlije z njo, kot da je sestavni del snemalne opreme. No, saj tudi je, na neki srhljivi način. Tine poskuša biti za gledalce čim manj moteč in se tudi sam zlit z okolico.

Stand-up komika izvajata predstavo brez posebnega truda. Občinstvo se ves čas smeji in krohota, da se sedeži tresejo.

Tine vklopi napravo, ki komaj slišno zabrni. Skupaj s kamero se obrača k najbolj prisrčnim in nenavadnim izrazom na licih obiskovalcev. Nasmehi izginjajo z obrazov, kot bi jih nekaj posesalo. Ostane le zamrznjena napetost mišic in šokirani pogledi. Dvorano objame ledena tišina. Komika nepremično obstaneta sredi odra in ugibata, kaj se dogaja. Zakaj se ljudje ne smejejo več? Kot bi kdo preklupil stikalo. Hip pred tem smeh, zdaj le okamnena lica. V grozi se zadenjsko umakneta z odra.

S poslednjim nasmeškom iz dvorane izgine tudi Tine.

Sprehaja se po mestnih ulicah in opazuje zategnjena lica mimoidočih. Nikjer ne opazi niti najmanjšega nasmeška. Očitno je posesal že vse nasmehe. Dolgočasno, sitno, zoprno. Zaman prenaša težko kamero. Z vzdihom se obrne in se odpravi proti domu. Ustavi se ob bližnjem kiosku in prebira udarne naslove dnevnega časopisja. Povsod napisi: Kam je izginil smeh? Kaj se dogaja? Zakaj se nihče več ne smeji? Se bodo nasmehi sploh kdaj vrnili? Kaj pravijo psihiatri, družbeni analitiki in kaj politiki?

Doma si skuha grenko kavo in se udobno namesti v naslonjač. Medtem ko počasi sreba vročo kavo, lista po časopisju in prebira članke. Ugotavlja neskončno ustvarjalnost novinarjev in pomisli, da jim kljub temu nekaj manjka. »Nasmehi,« zadovoljno ugotovi: »Tudi oni niso izjema.«

Zvečer si vzame trenutek za televizijo in naleti na intervju med znano novinarko in še bolj znanim in slavnim filozofom. Vprašanja so podobna tistim v časopisju, odgovori pa tudi ne dajejo napotkov za novo odkritje tople vode. Če bi vse skupaj strnil v nekaj misli, lahko ugotovi, da pametovalci najdejo vzrok dogajanja v fenomenu »Cankarjevske matere«, težkem otroštvu, političnem dogajanju, ukrepih vladajočih elit, zapraševanju iz zraka, gensko in drugače spremenjeni prehrani, obiskih in vplivih Nezemljanov ...

Od vsega prebranega in slišane ga je neznosno utrujen, vendar še ne more v

posteljo. Čaka ga običajni večerni obred. Odide v sobo, ki je bila nekoč knjižnica. Edino pohoštvo v prostoru so police od poda do stropa, napolnjene s škatlami. Te so označene s kraji in datumi. Vsak večer pregleda vsebino sleherne škatle. Fotografije nasmehov.

Začelo se je pred dobrim desetletjem. Po dolgih letih dela je bil še vedno samo navaden snemalec na različnih prireditvah. Vse predolgo je vedno znova opazoval pisano paletto nasmehov. Takrat mu je postalo vsega dovolj. Zajelo ga je neobvladljivo hrepenenje. Po smehu. A kaj, ko se sam nikoli ni znal smeјati. Tudi kot otrok ne. Svoja usta je velikokrat poskušal raztegniti v nasmeh, a mu je vselej spodletelo. Bolj si je prizadeval, večje spake so nastajale. Okolica se je norčevala, pridobil je vzdevek Joker. Končno se je nehal truditi, kvazi prijatelji pa so ga izpljunili iz svoje družbe.

V vse bolj strastni želji videti pravi nasmeh na svojih licih je njegova domišljija podivjala in porodila se mu je nora ideja. Izdelal je sesalec smeha, ki ga je sprva le redko uporabil. Vse posesane nasmehе je spravil na fotografije. Seveda jih je pred tem preveril tudi na sebi. Nobeden mu ni bil všeč. Vselej, ko se je pogledal v ogledalo, je bil rezultat grozljiv. Nasmehi so bili videti umetni, groteskni in spominjali so ga na skrivenčene narisane nasmehе klovnov. Zato ga je želja imeti čisto svoj neustavljiv in nepremagljiv smeh popolnoma zasvojila. Kradel jih je vse bolj pogosto in na različnih krajih. Kasneje vsak dan, tudi na popolnoma običajnih mestih in z lic popolnoma običajnih ljudi. Da je le bilo vsaj malo podobno nasmehu. Nikoli ga ni zanimalo, kaj se bo zgodilo z oropanimi ljudmi. Se bodo še lahko kdaj nasmehnili? To mu seveda sploh ni bilo pomembno. Vsaj ne bo izstopal s svojim kislim obrazom. Sklepal je, da je pravi profesionalc v kraji, saj v vsem tem času njegovega početja ni nihče opazil.

Zdaj, po desetih letih, ima obsežno zbirko fotografij neuporabnih nasmehov. Vsa soba je polna škatel.

S seboj vzame kamero s sesalnikom. Iz navade. Pretežka je že za njegovo starost. Zdaj tudi ne pričakuje več, da bo še videl kakšen privlačen nasmeh. A vseeno.

Sonce mu prijetno greje hrbet, ko zavije po pešpoti v park. Vetrič narahlo zaveje skozi pravkar ozelenele krošnje dreves in s seboj prinese prelesten zvok. Za trenutek pomisli, da ne sliši prav. Smeh. Prijeten, osvežujoč, žuboreč kot živahen potoček. Pogleda naokrog. Otrok in njegov zlati prinašalec se igrata z žogo. Majhen otrok, komaj malo večji od psa, poskakuje, vrešči in se razigrano smeji, da mu solze tečejo po rdečih ličkih.

Neustavljivo ga vleče bliže. Kamero usmeri k otroku in vključi sesalnik. Nasmeh divje drhti in se za hip odlepi od ustnic. Zavije k sesalniku in močno potrka po njem. Presenečenemu Tinetu zgrmi oprema z rok. Sesalnik treskne ob tla in se razleti, iz

njega pa se usujejo ukradeni nasmehi. Milijoni nasmehov ga oplazijo, švignejo mimo njega in izpuhtijo. Zavrti se mu v glavi. Objame ga osamljenost in počuti se nekako golega. Brez vseh teh nasmehov. Četudi ukradenih.

Zajamejo ga spomini. Bolečina praznine. Čas hladu in bede. Brez sledu najmanjšega nasmeha. Stiska ga v prsih in težka črna gmota lega nanj. Nemočno zdrsne na tla in negibno obleži. V daljavi zvoki razigranega, žuborečega smeha. Zadnji zavestni trenutek in nežen dotik otroškega nasmeha na njegovih ustnicah. Čudežno se raztegnejo. Končno. Potem je vse samo še tema.

Bojan Ekselenski

Celjska vampirska večerja

*Posvečeno mojima starima in dragima prijateljema Drakuli in Nosferatu v
zahvalo za odlično večerjo tik pred sončnim vzhodom.*

Kaj se zgodi, ko si postavimo vprašanje:

»Je res, da lahko umreš samo enkrat?«

Primarij Mirko Kavčič se nadeja sorazmerno mirne noči nadurnega dežurstva na Oddelku za Patologijo in citologijo, konkretno na Enoti za patomorfološko dejavnost. Pred tremi meseci je začel zidati hišo, zato so mu takšna dežurstva (beri: dohodek iz podjemne pogodbe) več kot dobrodošla.

Večina dežurstev mine precej rutinsko in brez pretresov, kajti ljudje ves čas umirajo. Pridejo pa tudi zoprne stvari, recimo sodne obdukcije, ki ne morejo počakati ponedeljka zjutraj. Včasih je precej grdo.

Zvrne štamprl kačje slin in ponudi prisrčnico še nocojšnjemu pomočniku, novopečenemu specializantu na kroženju:

»Miha, kakovostna kačja slina ti zmrzne pamet, da ne znoriš ob pogledu na dvajsetletno lepotičko, dostavljeno z manjkajočimi deli.«

Mladenič najprej malce okleva. Že na prvem nočnem dežurstvu na tem oddelku mu ponujajo na delovnem mestu prepovedan alkohol. Mirko se nasmehne in gubice okoli oči se napnejo:

»Daj no, tukaj smo po medicinskih pravilih vsi alkoholiki ali bomo to šele postali. Gotovo si je normative glede tveganega pitja izmislilo Društvo ozdravljenih alkoholikov.«

Fant iztegne roko in zgrabi lično stekleničko. V plastični kozarec, drugače namenjen vodi, naliže za prst tekočine in vrne stekleničko.

»Tako se dela! Nazdraviva na brezdelno noč. Glede na dan, datum in luno ne verjamem v brezdelno noč,« in potegne požirek, »a upanje umre zadnje.«

Trkneta s kozarci in ju na dušek izpraznita. Fant se nakremži in strese. Tudi Mirko se nakremži, pretegne roke in veselo doda:

»Ja, fant, to te zadene in sprosti! Dajva še enega, da ...« a ju prekine zvonec. Istočasno se od nekod razležejo strelj. Bum! Bum! Spogledata se. Mirko vstane, skomigne z rameni:

»Prispel je prvi razsuti tovor. Kakšen vrag je to? Zunaj je kot v Bagdadu. Vsi pogoji za norišnico so izpolnjeni,« se nasmehne in resno doda. »Petek, polna luna in še trinajstega smo. Pravi praznik norcev.«

Počasi odkoraka do velikih vrat. Njegov smeh še kar odmeva. Znova pozvoni. Mirko zakliče:

»Počasi, saj nismo na urgenci. Pacient vam ne bo izdihnil.«

Škrtne. Zgrabi krila vrat in jih na stežaj odpre. Reševalca potisneta v prostor voziček s pokrito gmoto.

»Kaj sta mi pripeljala?«

Popolnoma plešast hrust s kozjo bradico režeče odvrne:

»Lepotica si je skrajšala muke telesnega bivanja in odšla v svet duhov. Pobrali smo jo na krožišču Oblakove in Kersnikove. Roman je ugotovil zgolj smrt. Verjetno gre za izstrelitev s prekomernim odmerkom. Tukaj je list,« in mu pomoli pred oči veliko mapo. »Dežurna preiskovalec in tožilec sta že dobila svoje papirje.«

Mirko resno prikima:

»Bom pogledal,« in se obrne proti mizi, kjer vse skupaj radovedno spremlja nocojšnji vajenec:

»Miha, pridi po spečo lepotico.«

Pripravnik vstane in potegne voziček do secirne mize sredi osrednje dvorane.

»Nov?« mladeniča spremlja hrust. Mirko hitro odtegne pogled od papirjev, obrne glavo in prikima: »Ja, sveže meso.«

Hrust zakliče:

»Mali, če si nekrofilček, si prišel na pravo mesto!« in se glasno zakrohota. Miho stisne v pljučih.

Mirko zamahne z roko:

»Ne straši ga. Že tako se mu tresejo roke. Nočem, da se poreže in podela v plenice.«

Hrust smeje zapusti prostor. Mirko stopi do vozička:

»Dajva spečo lepotico na oder žiga žaga.«

Mladenič okleva in pogoltne cmok. Mirko ga resno pogleda izpod obrvi:

»Daj no, saj ti ne bo nič naredila. Mogoče ne bo najlepše, kar boš videl, a z leti najdeš način, da ostaneš neprizadet.«

Mladenič prikima in oklevajoče pomaga Mirku, ki je na oddelku že polnih dvajset let. Tukaj velja za nekakšno legendo in strogo odmeri pomočnika:

»Zdaj bo šlo zares. Prosim te, da mi ne pobruhaš dekle. Če že moraš večerjo spraviti ven, jo daj na tla, nikakor pa ne kontaminiraj vzorcev. Pred pol leta mi je frajer, ki je mislil, da je superman, pokozlal ljubeč obraz srednješolke. Grdo je videti posledice petdnevnega plavanja v vodi. Kakec je priletel v ventilator šele, ko sem ugotovil, da je bilo v frajerčkovem kozlanju ohoho koke,« in dvigne glas. »Upam, da si nisi s čim umetno podkrepil poguma.«

Miha plašno odkima. Večerja hoče ven. Stisne ustnice in v grlu začuti neprijeten stik. Mirku se ustnice razpotegnejo v nasmeh, prime za zadrgo in odločno potegne. Pozorno opazuje na videz nepoškodovano telo in, ne da bi odmaknil pogled s trupla, komentira:

»Za overturo imaš srečo. Nikjer krvi in vse je v enem, lepo zaokroženem kosu. Če ne bi vedel, da je mrtva, bi mislil, da je v komi zaradi napačnega mešanja pijač.«

Miha zgroženo strmi v lepo oblikovano telo plavalaske zgodnjih dvajsetih let. Presuni ga nepremičnost bledega telesa. Mirko s pogledom izkušenega patologa preleti celoten kadaver. V oči mu pade droben par zarezc na vratni arteriji. Približa se nenavadnima urezninama:

»Glej, glej, kako nenavadno. Kaj misliš vaju c, kaj je to? Nov način zadevanja?« in odmakne glavo. Fant nagrbanči čelo in si pozorno ogleda ureznini. Odkima:

»Kaj pa vem. Kot v kakšnem vampirskem filmu. Na faksu nisem videl ničesar podobnega. Nobene krvi. Mogoče nov način fiksiranja?«

Mirko se nasmehne:

»Ampak midva nista v vampirskem filmu, temveč na patologiji. Vzemi princesi kri, da vidiva, s čim je hotela predaleč poleteti. Običajno gre za kakšen poceni koktajl ali ponesrečeno mešanico za posilstvo. Bog pomagaj, včasih smo punce žicali, ne pa jih zadevali. Moraš biti malce nekrofila, da natepavaš totalni zadetek.«

Miha skomigne z rameni:

»Včasih nisi tako hitro kasiral obtožbe spolnega nadlegovanja, danes pa jo,« in negotovo odkoraka do predala in se vrne s primerno iglo. Za hip okleva. Mirko zamrmra:

»No, daj jo. Saj ne bo bolelo,« in nagrbanči čelo. Fant se končno se opogumi, iglo silovito zapiči v podlaket in potegne. Presenečen ugotovi, da ni izvlekel niti kapljice krvi. Spogleda se z Mirkom:

»Kaj za vraga je to? Kje ima ta punca kri?«

Mirko z orokavičeno roko potegne čez ureznino in v oči mu padeta drobni ureznini na vratu:

»Ta ranica je čudna. Nikjer sledov krvi. Poklical bom na urgenco. Mogoče so tam kaj čarali. Ti še enkrat poskusi dobiti vsaj nekaj krvi.«

Mirko stopi do kabineta in pritisne na gumb za klic urgence. Na drugi strani ga pričaka razburjen glas:

»Ja, hitro povej! Tukaj je obsedno stanje.«

»Tudi pri meni je. Poslali ste mi precej čudno truplo.«

»Tvoje je še dobro. Naše je vstalo in razgraja.«

Mirko prebledi:

»Dej, Roman! Kaj blebetaš?«

V ozadju se razlega ropotanje v družbi hrupa razmetavanja.

»Slišal si me! Truplo, podobno tvojemu, je skočilo na noge in grize kot za stavo.

Srčni monitor pa je kazal nulo!«

Mirko se zresni. Zajame sapo, nagrbanči čelo in odvrne:

»Dej no dej, si zadet?«

Zasliši ropot, krike in nenavadno zavijanje. Nekje daleč zadaj odmeva strelno orožje. Naenkrat pa samo tu, tu, tu. Zveza se prekine. Zaskrbljeno odloži slušalko in vzdihne. *Hodeče truplo? Res je nori petek. Luna je vse znorela. Da videl, kaj je vajenec spackal.*

Stopi v osvetljeno delovno dvorano. V prostor prihajajo vse glasnejši zvoki nenavadno burne pomladne noči. Razloči vse pogostejše strele in krike. Kjer bi moralo ležati truplo, je prazna miza. Mrtvaška vreča leži poleg vozička.

»Kaj je? Kje je truplo?« in šele tedaj je zagledal, kar tudi največjim junakom naredi potičko v hlačah. Vajenec sede zastoka, se drži za vrat in prazno zre predse. Zagleda kri. *Fino! Na ta nori petek še mrtvi nočejo več ostati čisto mrtvi.* Bliskovito se ozre okoli sebe in z roko trdno zgrabi dolg skalpel. Vajencu roke omahnejo in zvrne se na bok. Šele tedaj ozavešči mlako krvi. Zdravnik v njem hoče do nesrečnika, a popoldanski lovec ga zadrži in napne vsa čutila. *Stop! Čakaj! Nekje je ta frdamana oživela deklina. Fak in vsi fakiči tega padlega sveta! V tej skorumpirani državi še mrtvi nočejo brez podkupnine v grob.*

Previdno stopi korak naprej. *Kje si? Kaj si?* Čuti špic adrenalina. Zadržuje dih. Srce divje utripa. Kaplja znoja spolzi po razbeljenem čelu. *Kje si? Zaznava zgolj prasketanje neonke in vonj po preparatih.* Odmisli zvoke kaosa od zunaj. Prepusti se nagonu. Pripre oči. Naredi še dva previdna koraka. *Kdo si? Kaj si?*

Lovca v sebi spusti na prežo. *Kaj bi dal za šrotarico?* Zdaj ne lovi divjega prašiča, temveč nekaj, kar bi moralo mirovati, pa noče. Kaplja znoja spolzi in se raztopi pod majico. Trdno stiska majhen skalpel in z očmi išče kaj konkretnega za razbijanje betic. *Kje si?* Previdno se obrne. Zasliši »tap, tap«. *Strop. Gor je, karkoli že je. Na stropu je.* Znova zasliši prasketanje neonke. Tap, tap! Previdno dvigne pogled in s kotičkom očesa sreča stekleni pogled maloprej mrtve mladenke.

V njenih očeh ne najde ničesar živega ali človeškega. Iz ust po bradi ji mezi gosta rdeča tekočina. Mirko se nakremži. *Uf, vajenčeva kri. Zoprno, da si obrok mrtveca.*

Danes je svet res ponorel. Do zdaj so živi jedli mrtve. Ritensko se umika proti mizi. Moja šrotarca ... Z njo bi naredil podrobno obdukcijo. Zoži pogled in ga ne odmakne od mladenkine golote blede polti. Pripravlja se na skok. Nepremično zre vanj. Previdno seže pod majico in ven potegne križ. Če je vampir, baje pomaga križ. Spreglela njegovo kretno in se nenaravno zakrohota:

»Križ? Moja draga večerja, s križem nimaš za pokvarjen jogurt.«

Mirko se zdrzne ob nenaravni moči njenega glasu. *Zdaj bo*, ga prešine in napne mišice. In res! Njeno telo švigne skozi zrak. Urno odskoči in jo z vso silo brcne. Prekopnicne se v kot, a shrljivo spretno skoči na noge. *Mirno kri*. Trdno prime ročaj skalpela. Znova se sooči s praznim pogledom. Mladenka si z roko obriše kri obroka, ki leži tleh. Znova se zakrohota:

»Kako ubiti truplo? Moja ljubka večerjica, sline se mi cedijo od tvojega adrenalina,« in se z nenaravno dolгим jezikom oblizne okoli vratu. *Uf, ugly motherfucker*, ga presune grd prizor. Poleg omare z instrumenti opazi železno palico. Naredi previdno korak na stran in še en:

»Mogoče gravža, mogoče. Vem pa, da eden od naju ne bo odkorakal iz tega prostora,« ter naredi še dva koraka v stran. Palica je že skoraj v dosegu rok. *Še dva koraka*. Ona ga sunkovito spremlja. Znova iztegne dolg zelenkast jezik. Hoče jo zamotiti. *Še en korak*:

»S tem jezikom bi mi dobro povlekla. Rad imam jezično delo! Daj, pridi že!« Zasliši ropot pri secirni mizi. Zgroženo opazuje nerodno vstajanje svojega nesojenega nočnega družabnika. Njuna pogleda se srečata. Prej živ pogled je zdaj mrtv. V njem se zrcali samo zverska strast. Fant se zareži:

»Odlično se počutim. Vau! To pa res zadene do nebes!« zavrti z glavo in se sreča z mladenkinim pogledom:

»Ljubica, boš pripravila večerjo?«

Vampirka se zareži:

»Zdaj je dva proti ena. Nisem ga izpila do konca, zato je že po nekaj minutah pripravljen za skupinski obed.«

Miha nenaravno sunkovito obrne glavo proti Mirku:

»Mogoče bom res namočil. Kako se reče mrtvem, ki nategne mrtvega?«

Nenaravno režanje, podobno hijenskemu oglašanju, se razleže po velikem prostoru. »Treba si bo izmisliti primerno besedo.«

Mirko se kislo nasmehne:

»Zdaj sta že dva, ki bi me rada povečerjala. Zmenita se, kdo bo lucky guy.«

»Ne zajebavaj se s hrano,« zakliče mladenka in se izstrelji proti Mirku. V letu iztegne roke proti njemu. Mirko se sreča z njenim pogledom in v hipu s prosto roko zgrabi železno palico. V pravem trenutku sunkovito zamahne. Železo udari v glavo letečega trupla. Telo pade na tla. Marko skoči. Špljac! Skalpel zdrsne v mrtvo srce in

ob besnemu vrtenju ročaja zakliče:

»Crkni že enkrat! Crkni!« in dvigne pogled proti vajencu, ki presenečeno čaka. Zakliče mu:

»Očitno ti draga ne bo servirala večerje,« in začuti pojevanje moči. Besno cepetanje ga počasi premaguje in odloči se. Pusti skalpel v srcu in z dvema močnima udarcema z jekleno palico razbije mladenkino glavo. Tup! Hrsk! Iz razbite lobanje se razlije gosta kri. Znova dvigne palico in še dvakrat silovito udari:

»Hasta la vista baby!« Hrsk! Kosti popustijo. Še en udarec! Pljusk! Možgani se razlezejo po tleh. Opletanje telesa počasi pojenja:

»Hm, pa sem ti le vzel kri. Vidiš vajenec, tako se dela, če hočeš truplu vzeti kri. Če ne pomaga pikanje, mu razčesni betico!« Dvigne palico in še enkrat silovito zamahne. Še en »hrsk«. Kri se leno razliva po talnih ploščicah. *To bo čistilka srečna.* S palico v roki se ponosno vzravna:

»Še preveč krvi je. Upam, da je zdaj res mrtva. Zanima me, kaj bo pisalo v osmrtnici? Katera smrt je prava?«

Miha se zareži:

»Tvoja smrt bo prava,« napne mrtve mišice in z neverjetno naglico skoči proti njemu. Iz ust se razleže ogabno grozljiv krik. Mirko se pripravi. *Ostani hladen. To ni specializant, temveč truplo brez spoštovanja do mrtvih.* Poišče oči nemrtvega. *Ne smem izgubiti oči.* Spomni se dogodivščine z razjarjenim divjim prašičem. *Fokusiraj. Zdaj!* Sunkovito zamahne in zarije krvavo cev v srce nemrtvega. Z vso silo ga zbije na tla. *Pa sem končno unovčil ure fitnesa.* Telo pod njim besno opleta, hlasta z zobmi in renči. Mirko se nasmehne:

»Pridruži se svoji nevesti! Skupaj bosta prižigala ognje v pekl!« in vrti kol. Telesu pod njim zmanjkuje moči, iz rane priteče komaj kaj krvi:

»Tvoja nevesta te je tako lepo izmozgala. Vidiš, ker si ji pustil, ti je draga izpila kri. Dobesedno,« potegne kol iz srca in ga besno zarije v lobanjo. »Hrsk« in lobanja se razleti. Iz nje priteče samo malo goste krvi. Telo še nekaj sekund trza ter se umiri.

Mirko odloži kol in se sede na tla:

»Uf, potreben sem požirka.«

Z roko potegne pot s čela. Presune ga. *Urgenca. Tam so imeli težave s hodečim truplom.* Zasliši krike, ki prihajajo od zunaj. *Res nori petek trinajstega.* Dvakrat globoko vzdihne in stopi do kabineta. Zgrabi prisrčnico z veselo raztopino in na dušek potegne dolg požirek. *Te nirvane sem bil še kako potreben.* Sunkovito odloži napol izpraznjeno stekleničko. Zasliši odpiranje velikih krilnih vrat. Zgrabi kol in stopi med podboje. Zagleda hrusta brez roke. Iz štrclja ne kaplja kri, v obraz je popolnoma bleđ. Zdrzne se ob pogledu na votel pogled.

»Fant, že bolje si izgledal,« komentira prišleka. Hrust se zakrohota:

»Res? Ampak počutim se odlično. Moje težave s holesterolom so rešene. Tudi na

težo mi ni treba več paziti. Zdaj imam zabavno zdrav apetit.«

»Tvojemu apetitu težko pripišem pridevnik zdrav,« se nasmehne in še trdneje stisne okrvavljen kol. Hrust spusti pogled na okrvavljen kos kovine, zatem na ležeča razmesarjena trupla in znova na kovino, s katere kaplja gosta kri že drugič mrtvih trupel:

»Si deklino porihtal kar s kolom? Kaj pa mule? Mu je prišlo za umret dobro?« se nenaravno zakrohota ter se previdno približuje. Znova poišče Mirkov pogled:

»Na mojem grobu bo pisalo, pojedel svojega patologa.«

Mirko vrne nasmeh:

»Ne, pisalo bo, umrl od roke svojega patologa.« Trdno preprime kovinsko palico in se postavi v prežo. *Te zveri so izredno hitre*. Na srečo jim možgani vsaj na začetku vampirskega bivanja še ne delujejo na polno in napadejo premočrno.

Hrust iznenada poleti. Mirko se napne se kot struna in sunkovito prestreže težko telo. Zamalo, pa bi izgubil ravnotežje. Kljub temu na kol nabito telo premočno opleta. Zdrava roka, kolikor lahko temu rečemo zdravje, ga odrine. Kot jezno odvržena igrača boleče pristane ob steni. Začuti vse kosti. Nima časa za razmišljanje o bolečinah. Hrust s kosom kovine v srcu se besno postavi na noge. Mirko izkoristi trenutek oklevanja. Odrine se od tal in požene proti nakazi. V skoku z noge nabije kol še globlje v prsi in podre presenečeno telo. Hrust iztegne roko proti njem, a ga zgreši. Mirko z obema rokama zgrabi kol in ga vrti. Zasliši hrskanje kosti in cmokanje oživiljenega tkiva. Telo nikakor noče obmirovati. Hrust se ne da. Očitno mu je prelepo, da bi odšel. Z debelo šapo ga temeljito okoli kepe. Omotičen se zakotali nekaj metrov stran, poleg negibnega mladenkinega trupla. V sebi zašepeta:

»Vsaj ta dva sta res mrtva.« Pretegne se in na hitro preveri, če ima vse kosti še na svojem mestu. Urno skoči na noge. Čeprav ga bolijo vse kosti, mora pozabiti na to. *Boli me lahko, ko bom v grobu*. Sreča se s hrustovim presenečenim pogledom. Z roko se poskuša osvoboditi kovinske palice. Mirko se spomni na debelo železno palico v omari. Na silo odpre vrata in zgrabi kovinsko palico. Preprime jo iz leve v desno roko:

»Prekleta nakaza, crkni že enkrat!« zakriči in kovinsko palico zarije skozi usta v režeč obraz. Začuti in zasliši lomljenje kosti:

»Te je končno minil smeh?«

Obilno telo se zvrne, trese in nagonsko hlasta z roko okoli sebe. Znova potegne kovinsko palico in še nekajkrat ponovi vajo. *Vaja dela mojstra*.

Telo končno obmiruje. Razmesarjene glave ni moč prepoznati. Možgani, kosti in drugo je razmazano po tleh. Krvi skoraj ni. Razkoračeno stoji nad truplom. Znova se posveti zvokom. Kriki in občasni strelji parajo petkovo noč. To je najbolj bizarna noč v zgodovini mesta. Odloči se, da pokliče domov. Iz trupla potegne kovinsko palico, za katero je mislil, da jo potrebuje na vrtu:

»Tebe bom mogoče še rabil.«

Stopi v kabinet. Zgrabi mobilni telefon, pritisne na bližnjico ženine številke. Zgolj tu, tu, tu. *Kako je lahko zasedeno? Verjetno je omrežje klecnilo pod težo klicev. Zunaj je verjetno pravi kaos.* Kljub vsemu se mu v glavi odvrti vse, kar mu je znanega o vampirjih. *Z železno palico ne bom dolgo zmogel tolči po beticah. Potrebujem nekaj lažjega.* Odlomi nogo starega lesenega stola in jo na enem koncu naostri z velikim skalpelom. Železno palico zatakne za pas, zgrabi naostren kol, se ogrne v flis jakno in steče na hodnik. Grozljivi kriki in občasni streli so vse bližje. Zagleda postavo, ki teče proti njemu. Trdno stisne kol. Zakliče:

»Kdo si?« Zasliši samo zversko cviljenje. *Hvala, jaz sem Mirko.* Hodnik zagrne tema, a se prižgejo zasilne luči. Silhueta se požene proti njemu. Obstane in uperi kol proti zveri.

Pljusk! Tup! Cap, cap, cap! Šklap! Šklap! Že skoraj rutinirano opravi s hodečim truplom. Mljack, mljack, šklap, šklap! Takrat v soju pomožne luči zagleda zversko zobovje. Telo se umiri in z železno palico silovito udriha po lobanji. Hrsk, pok, splaš! *Prava stripovska simfonija.* Vsebino glave razmaže po tleh.

Pogleda na identifikacijsko ploščico mrtveca. *Kirurg ... Gotovo se je zgodilo med operacijo.* Steče do vrat in vanj udari svež zrak.

Za Kersnikovo ulico se v nebo dvigujejo plameni. Razlegajo se streli in presunljivi kriki. Mirko umiri dihanje. Kol trdno drži v rokah, palico znova zatakne za pas. Od zadaj ga skoraj nekdo podre. Odskoči, skoraj ga prebode, a ugotovi, da je samo pacient med brezglavim begom. Za hip okleva, nakar steče proti parkirišču. Zasliši detonacijo. Kriki in streli polnijo divjo noč.

Takšnega petka pa še ne. Na krožišču zagleda vojaški šestkolesni oklepnik, ki zapelje čez bankino, podre ograjo in se zarije v hišo, kjer obstane. Ljudje tečejo brez določene smeri. Z balkona bloka na krožišču neka postava skoči dol, sledi ji še druga. Mirko s kolom v roki teče proti vratarnici. Pot mu zapreta dve postavi, odeti v raztrgane cunje.

»Kam pa kam?«

Mirko obstane. Zveri se ločita in čakata na primeren trenutek. Razleže se strel in ena od postav se sesede, a druga plane na Mirka. Znova ponovi vajo za umetniški vtis s pljusk, tap, tap, šklep, šklep in splašem za finale. Stopi še do drugega opletajočega trupla. Rana na glavi ne izpusti niti kapljice krvi. Mož majhne rasti s pištolo v roki priteče do Mirka:

»Gremo, nimamo časa s pogrebnimi svečanostmi. Strel v glavo jih položi.«

»Tega že ni,« in mu s kolom razmesari betico. »No, zdaj je res položen,« in možakarju ponudi roko. »Mirko Kavčič.«

Mož sprejme ponujeno roko in jo čvrsto stisne:

»Janez Mlinar. Me veseli. Se **vam** kaj sanja o tem? Vsi so ponoreli.«

»Moja nočna izmena se je začela čisto lepo. S svežim specialistom sem zvrnil obvezni uvodni štampri in čakal na prvo truplo. Kmalu je prišlo, a se ni pustilo pogledati. Najprej je povečerjalo mojega vajenca, nakar si je poželetelo še poznega poobedka. Seveda se s tem nisem strinjal. Res škoda, pred izgubo krvi je bila lepa punca. To so nekakšni vampirji. Mislim sem, da so omejeni na horor zgodbe, a so se v soju polne lune odločili skočiti v naš petek trinajstega.«

»Tudi meni se je noč lepo začela, dokler ni v dnevno sobo skočil mulc z nezdravim apetitom. Najprej sem ga nekajkrat okoli kepe, potem jih je dobil s palico za kamin, a ker še ni imel dovolj, sem posegel po drastičnejših ukrepih. Mularija je danes totalno nevzgojena in ima nezdrave prehranjevalne navade, da kar boli,« se zareži.

Mirko prikima:

»Dobesedno. Aha, avto imam tam dol. Imam občutek, da peš ne bova daleč prišla.«

Stečeta mimo vratarnice. Otroški oddelek bolnišnice zajamejo plameni. Mirko s koticom očesa opazi goreča drobna telesa, ki stečejo na plano. Posamezni streli, rafali in detonacije so vse pogostejši. V zraku opazi skupino helikopterjev. Razleže se drdranje strojnic. Pohitita do avtomobila. Mimo priteče nekaj preplašenih ljudi. Na koncu ulice nemrtve postave renče ujamejo skupino beguncev. Od nekod priteče silhueta in v zmes teles zaluča molotovko. Ognjeni zubliji švignejo v nebo in grozljivi kriki napolnijo trenutek nenavadne tišine.

Janez tiho komentira:

»Tudi na ogenj niso imuni,« in se zareži. »Hrustljivo zapečeni so najboljši!«

Hitro skočita v avto. Gume kar zacvilijo. Pred njiju skoči postava v raztrgani policijski uniformi. V očeh preblisne zverski nagon.

»Janez, ta nama hoče zakasirati prehitro vožnjo!«

»Dajva na svoj seznam prekrškov še oviranje uradne osebe!« se zakrohota in Mirko še doda plin, nakar zavre. Tup! Telo poleti in pade nedaleč stran. Znova doda plin. Gume cvilijo. Hitro sta na krožišču. Pot jima preseka majhen otrok.

»Pazi!« zakliče Janez. Mirko zavre. Avto zablešči in komaj ga umiri. Obstane tik pred drobno postavo. Fantek svetlih las zre v tla. V roki drži raztrganega plišastega zajčka. Mirko hoče odpreti vrata. Fantek dvigne pogled. Prazne modre oči s krvjo okoli ust se srečajo s pretresenim Janezovim pogledom. Nasmehne se in pokaže zversko zobovje.

»Daj plin! Zgazi to nakazo!« zakliče Janez. Mirko okleva. Čez krožišče priteče nekaj ljudi. Otrok se sunkovito obrne in skoči. Po zraku leti vsaj pet metrov in podre neko žensko. V nekaj sekundah telo plena obmiruje. Plišasto igračo še kar drži v roki.

»Si videl? Tako levi ubijajo svoj plen,« Janez razburjeno komentira. Mirko mirno odvrne:

»S plišom v rokah. Zdaj smo plen mi, ljudje. Končno je prišla zver, ki je na prehranjevalni verigi nad nami.«

»Daj, pelji!« obupano zakliče Janez. Mirko odkima:

»Naj vidim, kaj se bo zgodilo. Moj vajenec je oživel v nekaj minutah.«

»Saj se ti meša! To vendar ni safari!«

Mirko pomirjujoče, a odločno odvrne:

»Počakajva. V avtu sva varna.«

Malček v nekaj sekundah konča svoj obed. Iz preže se požene na novo žrtev. Nameri se na medicinsko sestro, ki je pritekla iz bolnišnice. Mirko zakliče:

»Sestra! Sem!« Sestra steče proti stoječemu terenskemu vozilu in nanjo nacilja nekaj najbližjih trupel. Odjeknejo trije streli in vsak na tla položi telo. Janez začne kričati:

»Nehaj že! Saj nisi mati Tereza! Greva že! Nimava neskončne zaloge nabojev.«

Dekle priteče do avtomobila. Odpre vrata, a nanjo pade malo pobesnelo telo. Mirko se odloči. Skoči ven s kolom v roki, prebode telo in ga silovito zaluča v tla:

»Mula! Nauči se lepega vedenja!« in trupelce obmiruje.

Ženska skoči na zadnje sedeže. Ženska, ki jo je maloprej ujel otrok z medvedkom, ni vstala. Truplo nekaj nad petdeset let stare ženske negibno obleži.

»Hvala vam, hvala vam!« se medicinska sestra hiti zahvaljevati in razburjeno razlaga:

»Res ne vem, kaj se dogaja. Najprej je izbruhnilo v pritličju. Speči otroci so ponoreli. Neverjetno hitro se je razširilo. Dežurni je v obupu spustil plin in ga prižgal. Cel štuk je odpihnilo. Imela sem srečo.«

Mirko prikima:

»Videl sem ta kabuum. Vsem se je zmešalo. Tista dama tam je zanimiva, ker več ne vstane. Morala bi že oživeti, pa se ji očitno ne ljubi vstati. Zato sem hotel počakati. Na vašo srečo,« se obrne in se spogleda z mlado medicinsko sestro. Obraz ima v krču strahu:

»To vas moram nujno vprašati,« zoži pogled. »Vas je kdo ugriznil? Jaz sem Mirko, to je Janez,« in pokaže na naveličanega sopotnika, ki s tresočim glasom doda:

»Mirko, zdaj ni čas za družabnost. Čim prej se nekam poberimo. Imaš kakšno idejo?«

Medicinska sestra se z nežnim in tresočim glasom predstavi:

»Nihče me ni šavsnil ali me kako drugače poškodoval. Erika sem. Mislim, da ima gospod Janez prav. Raje se spravimo stran. Ti zlodeji nas obkoljujejo,« in z očmi poišče drobna bitja okoli avtomobila, ki se previdno približujejo. Mirko znova opazi fantka z medvedkom. Vzdihne:

»Ti otroci imajo pokvarjeno otroštvo. Žal imamo premalo nabojev, da bi jih lahko odrešili te težke mladosti,« in pritisne na plin. Gume presunljivo zaškripajo in avto

sunkovito poleti čez krožišče. Izleti proti križišču z Gregorčičevo. Tup, tup. Janez komentira:

»Nekaj smo povozili.«

Mirko se nasmehne. Kol in železno palico ima v dosegu rok. Janezu vrne pištolo, ki jo znova napolni.

Avto divje zapelje v križišče. Na pločniku gori velik Mercedesov terenec. Malce naprej pri vходу v Zdravstveni dom skupina nemrtvih ujame nekaj ljudi in jih učinkovito podre. Na drugi strani pa si je nekdo vzel čas za zajem fotografij. Sestra zgroženo komentira:

»Poglejte! Tisti tip fotografira. Neverjetno.« Mirko ne posveča pozornosti norišnici iz nočne more. Na prehodu za pešce skoči na cesto mlada postava.

»Pazi!« zakliče Janez. Mirko še doda plin in ... tup ... postava poleti po nebu.

»Kaj si naredil?«

»Mrtvega ne moreš še enkrat ubiti,« vzdihne. Sestra vpraša:

»Kako veš, da je bil njihov?«

»Mislim, da je to zdaj zgolj retorično vprašanje. Najpomembneje je, da jo čim prej ucvremo iz tega pekla. Kmalu bo oblast temeljito deratizirala celotno kužno območje in še za dobro mero kaj zraven. O tem ni dvoma. Osebo bi glasoval za kaj termičnega.«

Avto se med potjo rešitve spretno izogiba živim in manj živim telesom. Mantra njihove poti je - čim dlje in čim hitreje.

Gledališče in nekaj stavb okoli silovito gori. Okoli ognja se odvija bizarni ples vampirjev. Tudi rumena stavba Maksimilijan gori.

Vse, kar želijo z vratolomno vožnjo, je beg iz pasti, ki se bo prej ali slej zaprla.

Borut Slokan

Pismo

Hlastač je skočil, ugriznil in zlomil kopje na dva dela. Penjenje, sekanje, znojen, obupan spopad. Lovec Svalvo se je spomnil, kaj so mu o tem svetovali modri; v oči, v neizmerne oči. Preostali del sulice je zarinil v Hlastačevo oko, v tistega zgoraj, ne od ostalih treh spodaj. Uspelo je. Hlastač, lovilc, prevarant. Skupaj so bili trije plenilci, ki so pobijali prinašalce svetih pisem na njihovi poti. Prvega ne bo več.

Sokrvica je drla iz očesa in Hlastač je padel. Svalvo je rinil ost do konca v Hlastačeve možgane. Bil je preblizu in krčeviti Hlastač ga je oplazil po nogi. Rana, majhna cena za to zmago. Padla je prva od treh zlih zverin, ki vedno prežijo na ljudi, ko so na sveti misiji, ki jih vodi preko njihovega področja.

Hlastač je izhropel, lovec, posvečeni tekač, je postal, da predahne. Uničevalec, avatar sončnega boga, je čakal na sveto pisno prisego; zašil jo je v svojo obleko. Vse pleme je vedela, da je to zadnje upanje, da bo lovec uspel -njihova življenja so bila odvisna od tega.

Še vedno zardel od zmage nad Hlastačem je nadaljeval pot. Trava se je spreminjala v grmovje s krivimi, strupenimi vejami. Med njimi bi lahko bil tudi brlog Lovilca. Svalvo je izvlekel svojo pračo in vanjo vtaknil blagoslovljeno kroglo. Nekaj ga je porinilo od zadaj in padel je. Lovec se je obrnil in da, lovilec je bil na njem, njegova slinasta čeljust se je približala Svalvovi glavi.

Krogla, čarobna krogla, z strupi in čari, ki jo je zarotil vaški šaman, je bila edina stvar, ki bo ubila lovilca! Lovilec je razprl čeljust in Svalvo je vanjo porinil celo roko, s kroglo v pesti, nato pa jo je izpustil iz prstov.

Čara je imel takojšen učinek. Čeljusti so se zaprle, vendar z mlahavim ugrizom, tako da je lahko iz njih izvlekel krvavečo roko. Lovilec je dihal plitvo, hitro, njegova moč je usihala. Svalvo je izvlekel nož in prerezal zveri grlo. Ni se branila.

Sedel je poleg umirajoče živali in znova tipal svojo haljo z vžitim pismom. Pismo odrešenja, pisna obljuba kraljevega očeta. Še vedno pri njem. Obljuba kralja vaščanom, ki so mu rešili življenje. In zdaj so potrebovali pomoč njegovega sina. Barbari s severa so bili premočni, pretilo je uničenje. Polovica njihovih borcev je že padla; sledilo bo celotno pleme, izginilo.

Toda pismo je bilo sveta prisega, ki so jo morale spoštovati vse prihodnje generacije kraljevih otrok. Tako določa Bog Sonca in Uničevalec je njegov avatar. Ena zapreka je še ostala. Le ena. Prevarant. Tudi modri možje so poznali le ime, ne pa bitje samo.

Lovec si je povil roko in pohitel, v vodo. Blizu je bilo globoko vodno zajetje. Skočil je vanj in se odrnil. Živali so bile strupene, moral se je očistiti. Ves čas je pazil na ogrinjalo s svetim pismom, ki ga je bilo mogoče predati le Uničevalcu, avatarju boga Sonca, boga vladajoče dinastije. Potem bo pismo postalo zakon. In ukaz, naj jim celotno kraljestvo pride na pomoč. On, žena, pleme, vsi bodo ostali živi, na svoji zemlji.

Svalvo je, okrepcan, nadaljeval pot do metropole Harabo, kjer sta bivala Božji avatar in kralj. Mlada ženska je stala blizu njegove pešpoti, pred svojim šotorom, z vrčem v rokah. Vino bi bilo prijalo. In Svalvo je imel dovolj srebra.

»Koliko za vino,« je vprašal lovec.

»Dva srebrnika.« Njen glas je bil globok.

»Ali lahko za trenutek sedem?« Svalvo je potreboval počitek. Rane so se zarivale vanj.

»Da.« No, ni bila blebetava.

»Pridruži se mi, prosim. Božja volja je deliti.« Še posebej z lepim dekletom.

»Seveda.« Njena halja se je razprla in pokazala zelo mikavne noge. Mm, mmm.

Nekaj požirkov pozneje je Svalvo, - z glavo, otopelo od vina, - objel dekle okoli pasu. Nič ni rekla, nobenega nasprotovanja. Objel jo je še z drugo roko in jo potegnil bližje k sebi. Ustnice so se srečale, odprle in jezika sta začela svoje večne igre.

Ampak, ampak? Njena usta in jezik so imeli drugačen okus. Sploh ne ženski! Svalvo je zgrabil njeno telo in preiskoval po njem z rokama. To je bil moški! Spomnil se je Weimure, razvpitega ljubitelja moških, izgnanega iz vasi, ki ga je poskušal posiliti. Bil je enak občutek, oblika, okus, enako vse!

Svalvo se je tudi spomnil, kaj je takrat storil, da bi se ubranil. Tudi sedaj je pogoltnil toliko »njenega« jezika, kolikor je mogel, in grizel, grizel, grizel. Prevarantov jezik je bil raztrgan, »ženska«, zdaj suhljati moški, ki je krvavel iz ust, je dvignil svoje bodalo, prej skrito, da bi ga ubil.

Prevladal je Svalvov lovski nagon. Skočil je in pobral svojo polovico sulice. Prevarant je bil besen in je napadel, in takoj mu je Svalvo zasadel konico sulice v želodec. Svalvo je obrnil sulico, da bi razširil rano, in odskočil.

Prevarant je še vedno stal, kri je lila iz njega v travo. Potem se je zrušil.

Svalvo začel zdaj teči, zamujal je, pa tudi hotel se je znebiti vinskih hlapov; in počivati, pred očmi se mu je mračilo in okolje se je zibalo.

Prestolnica je bila v bližini. Kmalu je zagledal zidove. Stražarji so ga poskušali ustaviti.

»Imam sveto kraljevo prisego, ki jo moram dati Božjemu avatarju! Sem na svetem poslanstvu!« Svalvo je bil zasopel, zmeden, a še vedno dovolj močan, da je stekel v tempelj.

Blagoslovljen kip Uničevalca, avatarja boga Sonca, prejemnika svetih besed, ki so jih morali vsi spoštovati, je stal sredi svetišča. Tega kipa ni še nikoli videl. Svalvo je omahnil pred njim in se nato z zadnjimi močmi zravnal. Odprto je bilo žrelo kipa, zato je tja položil pismo. Nato se je, na koncu svojih moči, naslonil na podstavek kipa. Bilo je storjeno.

Avatar Uničevalec bo zarjovel prejeto sveto prisego in kralj jo bo ubogal, kot jo mora. Vas, pleme in njegova družina bodo živeli.

Kaj pa je to? Približal se je še en prosilec in vtaknil svoje sporočilo v, njemu nevidno, luknjo na hrbtu kipa Uničevalca.

Ne! Ne! Svalvo se je takoj obrnil nazaj k čeljusti Uničevalca, kjer je ležalo odrešitveno pismo.

Uničevalec je oživel, zarjovel in pismo zmlel v drobne koščke.

Darka Lampič

Vsi moji

Prvega ne pozabiš nikoli. Res, da je bil malo neroden, ampak se je hitro učil. Znal je narediti najboljšo lazanjo in skuhati odlično marelično marmelado. Najbrž sem ga preveč hvalila in zato prehitro izgubila. Vsem je hotel ustreči, ni znal reči ne. Po njegovem izginotju so policisti ugotovili, da ni bilo vlomljeno, prstni odtisi na zvoncu pa so razkrili, da je odšel z mojo mačeho. V družinske zadeve se niso hoteli vtikati in so zadevo zaključili. Mačeha se mi smili. Pred tremi meseci je postala četrtič vdova. Po telefonu sem jo sicer ozmerjala, a jima zaželela srečo. Še vedno mi je hudo za njim in mačehi tega ne bom do smrti odpustila.

Drugi je bil pokvarjen, nikoli nisem vedela, kje in v kakšnem stanju ga bom našla. Po prvi noči sem ga izsledila pod oknom sosedove spalnice. Bil je naslonjen na okensko polico, noga pa se mu je ujela v past, ki jo je nastavil sosed. Komaj sem ga rešila in na srečo naju ni nihče opazil. Čez nekaj dni je prijateljici, ki je prišla na obisk, zlil vino v naročje in ji potem hotel na vsak način sleči krilo. Znebila sem se ga še isti dan.

Moj tretji je bil nekaj posebnega. Nikoli nisem vedela v katerem jeziku me bo nagovoril, ko bom prišla domov. Če ga nisem razumela, se je zavlekel v svoj kot v spalnici in se kupal. Težave so se pojavile, ko je k meni začela zahajati prijateljica in me po kakšnem mesecu brez ovinkov vprašala, če bi si ga lahko delili. Bila sem ogorčena in nisem vedela koga naj se znebim, nje ali njega. Odpovedala sem se obema in nekaj časa živela sama.

Sedaj živim s četrtim, ljubkovalno ga kličem Robi. Še najbolj me spominja na prvega. Je nežen in prijazen, grdih besed ne uporablja, čeprav pozna definicije zanje kot iz učbenika. Spozna se na glasbo in rad igra klavir. Včasih se mu pridružim, a nikakor ne morem slediti njegovim hitrim prstom. Igra brežhibno, a ko mu rečem, da mu manjka čustev in strasti, se začne pogovarjati o drugih stvareh. Rad ima delo na vrtu, a v vsem pretirava. Prosila sem ga, da prekoplje gredico za rože, pa je prekopal pol vrta, tudi tisti del, kjer sem imela posajeno solato in zelje. Namesto da bi obrezal le jablano, kot sem mu rekla, je do tal porezal tudi sosedovo brezo in tri javorje ob cesti. Sedaj me soseda niti ne pogledata, čeprav sem se jima opravičila. Mislim, da je z njim nekaj narobe in bojim se, da bom tudi njega izgubila.

Mogoče bom imela s petim več sreče. Odločila sem se, da ne bom več varčna, kupila bom najnovejši model.

Majda Arhauer Subašič

Poslednje spoznanje

Skrivnostne so poti življenja in niti, ki se spletaejo s tkanjem človeških usod. Kdo bi le vedel, katera neznana sila nas vodi in vabi, da odstiramo tančice spoznanj, hlepimo po novih obzorjih in segamo po neznanem, pa čeprav nas spremlja senca pogubljenja?

Morda so mu že rojenice položile v zibel neustavljivo željo po svobodi, drugačnosti in doživetjih, ki so na meji še razumljivega. Je bilo to prekletstvo večnega popotnika, ki se je potikal po beznicah Bližnjega vzhoda, kolovratil po umazanih ulicah indijskih mest in iskal smisel svojega obstoja pri modrih možeh iz oddaljenih vasi visoko v gorah, kjer sta se resničnost in mistika prepletali in prehajali druga v drugo? Morda pa je bila takšna usoda poseben dar, ki mu je omogočal, da je izsanjal svoje sanje?

Hrepenenje po daljnih svetovih ga je gnalo v neznano in ga privedlo v Njeno naročje. V objem neznanke, ki jo je uzrl v vročičnem vrvežu orientalskega suka tam blizu Šat-El-Araba. Trpek sladkoben vonj se je mešal z vonjem po pečenju. Množica v belo odetih prepotenih teles. Senca črne silhuete je zdrsula mimo njega in se izgubila med arkadami. Prešinilo ga je spoznanje, da je to Ona. Ona, ki ga je zvabila tisoče kilometrov stran iz mesta, kjer se je rodil in – odkar se je zavedal sebe – sanjal, da bo sledil klicu neznanih daljav. Bilo je, kot bi ga oplazil plamen. Nagonsko je slutil, da bi moral zbežati, kajti globoko v sebi je vedel, da ga bo ogenj nebrzdane strasti, ki ga je zanelila v njem, pogubil. Omahoval je za hip, nato pa odločno stopil v smer, kjer se je izgubila neznanka, vedoč, da je zapečatil svojo usodo.

Slutil je, da jo bo izsledil, čeprav ni vedel ničesar o njej. Poznal je moč svoje moči, katere se je zavedel in jo še izpopolnil v skrivnostnem samostanu na severu Indije, a poznal je tudi moč in krutost šeriatskih zakonov.

Žgoče sonce. Ozke tlakovane ulice in bleščeča belina stavb. Neznosna vročina pritiska k tlom in duši glasove, ki se vse bolj oddaljujejo. Srce utripa v ponorelem ritmu. Telo preplavlja napetost. Um ima en sam cilj. Vzeti si plen. Ne glede na ceno.

Izenada ... pred njim se, kot bi se dvignila iz tal, pojavi Ona. Mirna in dostojanstvena, nekako neresnična. Počasi dviga pogled, dokler se ne sreča z njegovim. Izziv je sprejet. Odpade še zadnja senca dvoma. Uročen je. Zmaga ali poraz? Igra mačke z mišjo ali obratno? A to zdaj ni več pomembno. Ni je stvari, ki bi sploh še imela pomen.

Besede so odveč. Sledi ji kot v transu. Izgubita se v atriju. Tišino reže le šumenje vode v vodnjaku. Dlan nestrpno odstira črnino, ki skriva belino kože. V plameči strasti se vsesa vanjo in potopi v večnosti pozabljenja.

Naenkrat ... lesket rezila ... kletev v nerazumljivem jeziku ... pridušen krik ... drobce sekunde, v katerem je čas prenehal obstajati ...

Nikoli ni izvedel njenega imena, slišal njenega glasu, niti v celoti videl njenega obraza. V trenutkih zatem, ko sta si Eros in Tanatos podala roki ter se zavrtela v divjem plesu pogubljenja, je nekje iz daljav zaslišal le še odmev neznanih glasov. S kotičkom očesa je zaobjel mavrično lesketanje drobnih kapljic v soncu in utrnila se mu je misel, da je bilo doživetje vredno svoje cene. Cene življenja.

Življenja? Bivanja tam nekje, kjer se mu je sprehodila zavest in kot v filmu odslikala prizore, ki so se zvrstili drug za drugim, a se odvijali hkrati. Sinhrono. Tega prej nikakor ne bi mogel razumeti, a zdaj je njegov um dojemal stvari, ki so se mu prej zdele nepredstavljive. Kako preprosto je bilo pravzaprav vse, česar v času, ko je bil ujet v sponah fizičnega telesa, ni mogel doumeti.

Nenadoma se je zavedel svoje lahкости in brezmejnosti vsega, kar ga je obdajalo. Že davno pozabljeno občutenje, ki je v njem zamrlo, ko se je odločil, da se spusti v globino tedaj neznanega in se utelesi kot gosta, težka gmota komaj zaznavne velikosti. Rasla je in rasla, dobivala novo podobo, se občasno vračala v prostranstvo večnosti, a vedno bolj zavedajoč se, da ji je zdaj mesto drugje, v svetu, kjer mora izpolniti nalogo, ki ji je bila ponujena. Sprejel je vlogo, saj je vedel, da potrebuje izkušnjo, ki jo lahko izkusi le v snovnem svetu. Kot skoz mehko, a gosto kopreno je dojemal igro svetlobe in teme ter neznane zvoke, ki so prihajali nekje od daleč, a hkrati udarjali vanj. Včasih se mu je zazdelo, kot bi bil del njih. Zaznaval je vibracije, ki so se vtisnile v vsako celico telesa, postale del njega, a jih nikdar kasneje ni znal ubesediti. Kot bi se v grlu porajal krik, izvirajoč iz njegovega celostnega bitja, a bi usta onemela. Občutje, ki ga je tekom kasnejšega življenja občasno navdajalo z grozo, ki jo je skušal pregnati z izbruhi divjega tuljenja na samotnih poteh. Odmev njegovega lastnega glasu ga je hkrati navdajal s strahom pred samim seboj in močjo, katere se je zavedal le v trenutkih, ko je čutil popolno izpraznjenost in izpolnjenost hkrati. Govoriti o teh rečeh? Kdo neki bi ga le razumel?

Privadil se je že drugačnega občutenja sebe. Začel se je zavedati snovnega telesa in ujetost vanj ga ni več motila kot v začetku. Nekako samoumevno ga je pričel sprejemati kot del sebe. Vedel je, da mora biti tako. Zavedal se je tudi, da bo moral slej ko prej zapustiti topel in varen prostor, kjer se je nahajal. Njegovo telo je raslo, se spreminjalo in pričelo opravljati funkcije, ki jih v prejšnji razsežnosti ni potreboval.

V trenutku ... nedoločljiva sprememba nečesa, česar um ne dojame, a zazna. In porodi se spoznanje, da je neko obdobje nepreklicno končano. Simbioza z njim najbližjim bitjem, v katerem se je naselil in mu bo kasneje pravil mama, bo prekinjena. Vrata v nek drug svet so se odprla. Kot kanal, v katerega je bil iztisnjen. Vrnitve nazaj ni, le pot naprej. Občutek ujetosti. Past. Zaprtost v klavstrofobični svet.

Iskanje izhoda. Napetost. Borba. In bolečina, ki se na nek nedoumljiv način transformira v užitek. Užitek z elementi agonije, agresije, grožnje uničenja. Oblikuje se matrica. Spremljala ga bo ves čas zemeljskega življenja. Vseskozi prisotna, a nikoli razumljena težnja po združitvi nasprotujočih si plati lastne narave. V čutnih užitkih bo iskal bolečino in v trpljenju skušal najti užitek. Sla po občutenju življenja v detajlih se bo mešala z željo približati se smrti v vseh njenih pojavnih oblikah. Iskal bo tanko ločnico, kjer se življenje prevesi v smrt. Vse življenje bo slutil, da bo šele tedaj, ko jo bo prestopil, dobil odgovore na vprašanja, ki mu jih bo zastavljal um. Že tedaj, ko je potoval zemeljskemu življenju naproti, se je odločil, na kakšen način se bo poslovil od njega, preden se bo vrnil v razsežnost večnosti. Okušajoč užitek in bolečino hkrati. Prepletajoč v sebi niz občutij, ki jih je prišel zaznavat v ta svet nizkih vibracij, da bi se obogaten z novimi spoznanji vrnil v svetlobo.

Zdaj, ko je ponovno lebdel pred vhodom v veliki kanal svetlobe, ki ga bo vsrkal vase in pripeljal v zabrisano, a nikoli zares pozabljeno razsežnost Enosti, je v hipu razumel ozadje svojih dejanj, strasti, razmišljanj. Prepoznal je matrico, vedno prisotno, vsajeno v najgloblje plasti lastne biti. Njegov cinizem, zanikovanje sebe, preizkušanje svojega telesa in duha v nenavadnih okoliščinah, ob hkratnem hlepenju po čutnih užitkih, povezanih z bolečino in iskanje sebe v vedno novih okoljih in situacijah, so imeli svoj izvor v trenutkih, ko si je njegovo telo utiralo pot skozi porodni kanal.

Bolečina in napetost sta popustili. Sprostitev je prišla nenadoma. Kot odrešitev. In nov šok. Ogromen prostor, kjer se drobno telesce in duh v njem počutita izgubljeno, brez zaščite. Odrezano od svojega vira. Vrženo v neznano okolje z zaslepljujočo umetno svetlobo in neubranimi glasovi. Zazna tuje vibracije, ki se jim bo treba prilagoditi.

Še zadnji rez. In prvi vdih. Zdaj je dokončno tu. Takšen, kot so drugi. Vidi obraz, ki ga takoj prepozna, a nagonsko ve, da je njegovo vedenje vsem tem ljudem tuje. Razume mnogo več, kot si sploh upajo pomisliti oni, a tega ne more izraziti na njim doumljiv način. Kasneje, ko bo tega zmožen, bo že pozabil, kaj vse bi jim lahko tedaj povedal. Postajal jim bo vedno bolj podoben. Pred njim se bo vse bolj odpiral tuzemski svet, a zapiral oni, iz katerega je izšel. Njegov spomin na bivanje v Enosti bo ugašal. Prav tako spomini na prejšnja utelešenja. Kdo ve, zakaj mora biti tako?

Njegova bit je postajala vse lažja in zavedal se je, da bo prav kmalu napočil čas, ko se bo prepustil ljubeči energiji, ki ga bo povedla v kanal svetlobe, kjer ga bodo na koncu pričakala njemu ljuba bitja. Že čuti njihov klic. Ponovno razume jezik brez besed, s katerim se sporazumevajo onkraj. Ne sliši glasov, a ve, da ga nestrpno pričakujejo in se veselijo njegove vrnitve. Tudi v njem se prebudi radost, ki je v času zemeljskega bivanja skoraj zamrla v njem. Radost ob spoznanju, da je zaželen in ljubljen. Dobrodošel v neskončni svetlobi, iz katere je nekoč izšel in se vanjo vedno

znova vrača. Vsakokrat bogatejši. Vedoč, da se bo nekoč lahko popolnoma zljil vanjo in za vselej postal del nje, a do tedaj je še daleč. Pot učenja brezpogojne ljubezni je dolga. Naporna. Včasih kruta. Na videz morda krivična. Nedoumljiva. Zato se vedno znova vračamo v dimenzijo, ki nam omogoča, da se naučimo, kar potrebujemo za razvoj svoje duše.

Zanimivo. Leta in leta je razmišljal o teh vprašanjih, se v meditaciji poglobljal v globine samega sebe, zastavljal vprašanja modrecem, toda odgovora ni našel. Do zdaj, ko je v hipu doumel vse, kar ga je bremenilo. Na način, ki ustreza pojmu razodetja. Preblisk spoznanja, ki ne potrebuje besed.

Zdaj je razumel svoj nenavadni odnos do žensk. Morda se je v mladosti podal v svet tudi zaradi njih. Privlačile so ga kot izziv. Ženske, ki so si upale biti ženske. Tiste, ki so zmogle razviti v sebi potenciale demonskega in svetniškega. Same v sebi zaživeti v harmoniji z obema nasprotujočima si skrajnostima. Le malo takšnih je srečal na svoji poti. Njim se je predal. Z dušo in telesom. V njem so budile slo po življenju in užitek, povezan z bolečino. Prek njih je spoznaval sebe. Preizkušal svoje meje. In slutil je, da bo nekoč prav zaradi sile, ki ga je gnala v takšna doživetja, storil usodni korak, ki mu bo omogočil še zadnje izkustvo strasti in bolečine. Vedel je, da ne bo obžaloval svojega dejanja, ki bo zadnji prizor in hkrati vrhunec igre njegovega življenja. Veličasten v svoji trpkosti. Absurden v svoji banalnosti. Veliki krešendo obsesije, ki je zaznamovala njegovo bivanje tu.

Koliko časa je že minilo? Nekaj sekund, ur, morda celo let? Čas je izgubil svojo razsežnost. Je truplo še vedno ležalo v atriju ob vodnjaku? Kje je Ona, ki ga je zvabila v past in se mu prepustila? Ni je obtoževal, saj je zdaj jasno vedel, da se je morala pojaviti na križišču poti njunih življenj. V vlogi, ki ji je bila sicer usojena, a jo je davno nekoč sprejela, da bi v njej izživela tisti del sebe, ki je potreboval takšno izkušnjo. V mislih se ji je zahvalil.

Skoraj ni bilo več stvari, ki bi mu ostala zakrita. Našel je vse, kar je iskal. V vrvežu tujih mest, samotnih pokrajinah, iskrivih pogovorih z zanimivimi neznanci, starih knjigah. Tudi v fascinantnih stanjih zavesti, v katera se je spuščal z željo, da dojamе globino svoje duše in razsežnosti bivanja. Večno nerazumljen, tako drugačen v svojih hotenjih, a tako človeški v svoji nemoči najti svoje bistvo. Preprosto sebe. Kaj ga je vrglo v ta svet? Je bila to njegova odločitev? Preizkus lastne odgovornosti? Komu je bil zavezan? Od kod je prišel? In kam se bo izgubil, ko bo prišel njegov čas? Pravili so mu filozof. V svoji drugačnosti se ni menil zanje, saj je tudi on ni razumel. Vsakdanjost njihovih preprostih življenj ga je navdajala s strahom. Ozkost pogledov plašila. V predvidljivosti ni videl varnosti. Že kot otrok je vedel, da mora proč. Čim prej. Nekam daleč. Slutil je, da obstaja svet, ki ga pričakuje. Ne z odprtimi rokami in ponujajoč mu mir ter zadovoljstvo udobja. Življenje ga ni vabilo, temveč izzivalo. Pridi, spoprimi se z menoj, razgali me in razišči, je šepetalo. Sprva komaj

zaznaven šepet je prehajal v vse glasnejši klic in v njem dramil nemir. Nemir iskalca, ki ga ni moč utišati. Intuitivni preblisk, ki mu je moral slediti. Podoživeti rojstno vizijo.

Odločil se je v eni sami noči. Idilične zelene griče z miniaturnimi vasicami je pustil za seboj in se podal na negotovo pot. Brez pričakovanj in iluzij. Bojevnik v duši. Ladja v Genovi je čakala, da ga popelje novim doživetjem naproti. Vrstila so se. V vsakem od njih je odkril delček sebe. Včasih podoživel že videno. Svobodo je čutil z vsakim vlaknom svojega telesa. Večkrat mu je bila edina spremljevalka, tolažnica in zavetnica, a hkrati neusmiljena vladarica, ki ji je moral slediti. Na trenutke se je počutil kot njen ujetnik. Ko je dneve in dneve zrl v brezkončnost sivine morja, premlevajoč misli, ki so ga obsedale, a delujoč kot avtomat, jo je zasovražil. Zvesto ji je sledil, ona pa ga je mučila, mu vedno znova vzbujala dvome, postavljala nove preizkušnje. Toda vedel je, da sledi sebi. On sam je svoboda, dvom, hrepenenje. Ničesar ni izven njega samega. So le situacije kot ogledalo, v katerem lahko vidi podobe samega sebe. Misel je ustvarjala resničnost njegovega bivanja. Tega se je zavedel šele mnogo kasneje, v samotni kamnitih gora, kjer je v preproščini vsakdanjosti lahko dojel modrosti, ki so mu jih z redkimi besedami podajali tisti, ki so vedeli, da se jim je zmožen približati. Spadal je med izbrance, posvečene v skrivnosti, kar ga je navdajalo z odgovornostjo. Odstiral je tančice; plast za plastjo. Dojel je, kakšna moč se skriva v njem. V vsakem človeku. Takrat je doumel, kaj pravzaprav pomeni, da je Bog ustvaril človeka po svoji podobi. Prefinjen namig, da se v ljudeh skriva moč Boga. Le redki so zmožni dojeti pravi pomen tolikokrat izrečenih in napisanih besed. Najbolj razširjena knjiga sveta ostaja največja skrivnost.

Kaj vse je še zaznamovalo njegovo življenje? Le doživetje rojstva in drobne travme iz otroštva, ko se je tolikokrat počutil nerazumljenega, zapuščenega, drugačnega od ostalih? Takrat še ni znal ubesediti svojih občutij. Prizadeli so ga posmehujoči se pogledi, trde besede, nezanimanje zanj in za njegova prva dejanja poguma. Njegov veliki svet otroštva je bil zanj majhen in nepomemben. Kot on sam. Že davno jim je odpustil. Takrat, ko je spoznal, da je majhen in nepomemben njihov svet, katerega ujetniki so. Prav zaradi svoje majhnosti niso mogli dojeti globine otroške duše. Zazrti v pomembnost vrednot svojega okolja, v katerem so se počutili varno, niso nikoli mogli razumeti njegove sle po življenju in svobodi, ki ga je gnala v njim nerazložljiva doživetja. Tudi obsojal jih ni, kvečjemu pomiloval. Vedel je, da jim bo nekoč dana drugačna priložnost, ki jo bodo morali izkusiti, sicer se bodo vračali znova in znova.

Zakaj prav on? Zavedal se je, da mora odstreti še zadnjo zaveso skrivnosti svoje biti, preden se lahko vrne nazaj v svetlobo. Kalejdoskop podob se zavrti pred njim. Mešajo se in prehajajo druga v drugo. Groteskno in poetično hkrati. Kot njegovo

zdajšnje življenje, katerega zadnje dejanje je izzvenelo malo prej. Ali pa so od tedaj minila že stoletja in je njegovo truplo že davno strohnelo, njegov duh pa še vedno blodi in išče odgovore, ki jih potrebuje, da se bo lahko dokončno podal onkraj, v naročje svetlobe, ki ga je vse bolj vabila.

Ne razumeti, čutiti, dojeti z vso svojo bitjo. To je to! Prišlo je kot razodetje. Cilj njegovega utelešenja je bil izpolnjen. Krog zaključen. Zdaj se lahko poda v novega, ki mu bo ponudil drugačno izkustvo, skozi katero se bo lahko še bolj približal vseobsegajoči Enosti in nekoč postal del nje, ne da bi se mu bilo potrebno vračati v svet nizkih vibracij.

Zdaj je dokončno spoznal, da je svojo karmično nalogo izpolnil. Skozi močne strasti, ki so tekom življenja prežemale njegovo telo in duha, je nadgradil izkušnjo svojega prejšnjega bivanja na Zemlji. Ničesar ne čutiti je bil življenjski moto lepotice, ki je v svoje pasti privabljala mnoge, ki se niso mogli upreti njenim pretkanim čarom. Strah in maščevanje sta jo silila v dejanja, ki se jih je sramovala, a se jim ni znala upreti. Zlorabe in ponižanja iz življenja pred tem so odmevala globoko v duši ženske, ki ji še ni bilo dano doumeti, da jo bo maščevalnost še bolj oddaljila od nje same. V svojem nezavednem strahu se je z močnim zidom popolne neobčutljivosti ogradila od svojih dejanj in njih posledic. Samo ne čutiti ali podoživeti so bile njene zadnje misli, preden jo je tedaj dokončno zagnila tema. Takrat ni slutila, da se bo prav kmalu v novi podobi drugega spola vrnila na Zemljo z namenom, da jo življenje nauči vsega, česar se je izogibala.

Dopolnjeno je, je reklo nekaj v njem. Konec se je spojil z začetkom. Ali pa morda obratno? Svetloba je postajala vse bolj bleščeča in vabeča. Predal se ji je, zavedajoč se, da ponovno postaja del nje. Neskončni mir je preplaval njegovo bit. Utonil je v harmoniji, ki ga je obdajala na potovanju k večnemu izviru ...

Matic Smerdu

Dan Lune

Ponedeljek, 10. oktober 2022

To je dan, ko nas Luna trka.

Dan, ko dovolimo, da nas Luna trka.

Dan, ko te Luna potrka po čelu in vpraša: »Je kdo doma?«

A gospa Pamet se ne oglasi. Je ni doma. Šla je na dolge počitnice.

Zdaj slušbuje Luna. Zdaj je čas pesnikov in norcev. Čas, ko lahko pesnimo in sanjamo pri belem dnevu.

S sanjavim korakom stopam po bleščeče beli Lunini cesti skozi špalir šepetajočih črnih borovcev vernikov. Po začarani Lunini cesti se odpravljam k sanjski maši.

Dan Lune je dan, ko se zavem svojega čarobnega sanjskega izvira. Kajti mi vsi smo spredeni iz najfinejše najtanjše sanjske preje, mehke, kot je lahko samo še mačja preja.

Mačke častijo Luno. Kajti one vedo, da je domišljija veliko več vredna kot razum. Hladni destruktivni razum zna samo podirati.

Zato pa topla živa domišljija gradi palače iz najfinejše preje, iz mačje preje.

Ko te botra Luna prime za roko in te popelje na potep noter vate, v tvoje sanje, boš doživel veliko večjo pustolovščino kot kjerkoli zunaj sebe, v trdem hladnem svetu razuma.

Danes je dan, ko častimo Luno. Nikoli ni včeraj ali jutri. Mačja pesem pozna samo danes. Globoka brneča mačja pesem, kot brnenje kolovrata. Mačje predice so najstarejše predice. Stare kot svet in obenem mlade kot naraščajoča Luna.

Ko praznujemo dan Lune, se napijemo mesečine in plešemo v brnečih krogih vedno globlje noter vase, v svoj izvir najsvetejših sanj.

Stara ljudstva so vedela, da je sanjski svet resničen toliko kot vsaka kupica vina, ki jo popije pijanček, skrit v svojem fotelju v mračnem kotu gostilne.

Botra Luna ima rada pijance in norce. Zakaj oni pišejo pesem stvarjenja, vedno znova in znova.

Pesniki in norci in pijanci ustvarjajo pesem stvarjenja iz svojih sanj, iz svojega obupa. Kajti vse to je mačja preja, iz katere nastaja božansko tkanje.

Visoko zgoraj nad vsem pa se smehlja polna Luna.

Primož Jenko

Dobro jutro, senca

Iz sladkih sanj ga je vrgel prediren zvok budilke. Vsako jutro je tako poslušal gasilski avtomobil, ki je cvilil na nočni omarici. Predirljivo in zateglo oglašanje ga je v hipu spravilo k sebi.

Edina možnost, da je planil pokonci.

Pritisnil je gumb, izklopil zvok alarma na elektronski uri in vstal. Odstrl je zavese ter odprl okno. Svežina je vrela iz vseh kotičkov, zrak je bil pravnjše hladen in čist, kolikor je lahko bil na obrobju mesta.

Počasi se je pretegnil.

Poštar je v nabiralnik, ob vrtni ograji, ravno kar prinesel jutranji časopis. Umil se bo in ga prebral ob kavi.

Z novicami je bil vedno na tekočem. Prizadeven, da bi ga drugi ne prehiteli s podrobnostmi, a on sam zgolj začudeno strmel vanje.

Novice so zanj pomenile, da gre v korak s časom in dogajanjem v svetu.

Da živi.

Pred njim je bil nov delovni dan. Še enkrat je globoko zajel sapo in stopil proti kopalnici, da bi se osvežil.

Njegov prvi korak do kopalničnih vrat je bil hkrati tudi zadnji.

Za nekaj trenutkov je zadržal dih, obstal sredi osvetljene sobe in zgolj zrl predse.

Sanjam, je pomislil. Moram sanjati, kar se dogaja, ni resnično. Saj ne more biti.

Ni mogoče!

Uščipnil se je v lice, da bi se zbudil. Zaželel si je, da bi bile vse le moraste sanje iz katerih bi, podobno kakor vsako jutro, vstal iz postelje. Da bi bilo vse to dogajanje zgolj najbolj moreč film, ki bi ga s pritiskom na gumb upravljalnika ugasnil.

Za vedno.

Ponovno se je krepko stresel za lice.

In čakal.

Čakal je, kot nejeveren otrok, da se zbudi.

Nič.

Udaril se je v drugo lice. Najprej enkrat. Nato je vse skupaj panično ponovil in zrl predse.

Nobene sence.

Nobene sence?

Nobene sence!

Svoje sence ni opazil na sveže pomitem parketu.

Premaknil se je v stran. Dvignil je desno roko. Stegnil je nogo. Stresel z glavo. Se premaknil bliže k oknu in ga še bolj odstrl.

Sam sebi se je zazdel podoben lutki.

Sončna svetloba, ki je padala naj, ga je enostavno presvetlila, ignorirala, najsi je bilo videti še tako neumno ali nemogoče.

Njegova senca je izginila.

Ni je bilo več. Ni bilo črnega madeža, ki se vleče za vsakim živim bitjem. Hodi za ali pred njim. Mu sledi na vsakem koraku in ga posnema v njegovih gibih.

Sedel je na posteljo in glavo uprl v dlani.

Srčni ritem v njem je zdivjal. Dihal je sunkovito, prestrašeno. Roke so se mu tresle, kar mu ni bilo podobno.

Dotik njegovih prstov je bil vselej natančen. Urar ne more prefinjenih mehanizmov popravljati s tresočimi kretnjami.

Zdaj je bil gib dlani trzajoč, kot po težaškem delu na vrtu. Vsak prst posebej je plapolal sem in tja, gor in dol.

In povrhu vsega se je še izdatno potil.

V tistem trenutku ni našel nobenega pametnega razloga, zakaj ni več imel svoje sence. Normalno je, da jo imajo vsi.

Je torej potem sploh še imel telo? Odgovor je našel hitro, kajti lica so ga pekla od ščipanja in udarcev.

Še vedno je bil človek.

Odhitel je do kopalnice in prižgal luč. Pogledal se je v ogledalu. Njegova podoba je delovala zardelo, a kljub vsemu nekoliko zaspano in utrujeno. Odprl je pipo in si v obraz pljusknil vodo. Hladna tekočina mu je pohladila razbeljena lica. Previdno se je ozrl na ploščice. Ničesar ni bilo. Lahko je počel karkoli, obrisa na njih ni našel.

Nenadoma ga je, kakor strela z jasnega, prešinilo.

Pred njim je zagotovo bogata prihodnost.

Zagotovo!

Svojo drugačnost bo lahko spremenil v gore zlata. Mediji ga bodo pograbili zase. V nekaj urah bi bil lahko poznan vsemu svetu. »Mož, ki nima sence«, je v mislih že videl časopisne in televizijske naslove. Atrakcija in pol! Fenomen, ki mu ni enakega.

Kupi denarja!

Stekel je v kuhinjo. Pri tem se je udaril v nogo in komajda ušel grdemu padcu. Dvignil je slušalko. Telefoniral bo najbližjemu časniku. Naj pridejo pogledat in se sami prepričajo o njegovi posebnosti.

Že je vrtel številčnico in obraz se mu je raztegnil v širok, malodane boleč nasmeh, ko je pri vratih pozvonilo.

Pek, ga je prešinilo. Vsako jutro mu je prinašal sveže rogljičke.

»Gospod Maks, ste že pokonci? Gospod!?!«

»Ja.« Zazehal je. Pomislil je, da ga ne sme nihče videti. Če ga bo videl pek in opazil njegovo posebnost, je konec. Kot bi mignil bodo pri njem novinarji in pek bo tisti, ki je odkril čudnega moža.

In on, pek, bo dobil denar.

Potem je zakašljajal in smrknil.

»Gripo imam. Moja glava ... Če nimate nič proti, bi vam plačal naslednjič.«

»Ni problema, gospod Maks. Rogljčki so danes še posebej slastni, narejeni so iz najboljših moke.«

»Vem, vem. Krasno pecivo pečete!« je dahnil pohvalno, kakor je imel navado, in ponovno zasmrkal.

»Kmalu se pozdravite, gospod Maks. Nasvidenje, uživajte v rogljičkih!«

Obstal je pri steni. Dvignil je pokrov odprtine za pošto v vratih. Debelušni pek se je ravnokar odpeljal s svojim dostavnikom.

Izpred zaklenjenih vrat so mu zadišali rogljički.

Že naslednji hip jih je močil v kavo, razmišljujoč, da bo potreboval vodjo projekta. In morda celo svojo ekipo, ki ga bo vodila po svetu. Iz nič po postal svetovno znana osebnost. Čez noč bo vzplamtel v soju slave.

Sredi dneva ne sme po časopis.

Tistega jutra je po telefonu zavrnil vse stranke, ki so redno zahajale v njegovo urarsko delavnico.

Kmalu ni več vedel ali čaka na to, da bi se vrnila senca, ali zgolj na pravo priložnost. Ko je padla noč in so zasvetile zvezde, je stekel na vrt, pograbil časopis, se ozrl naokrog, in ponovno izginil v hišo. Z užitkom je prebiral novice prejšnjega, že iztekajočega se dne.

Njegova sence se ni vrnila.

Naslednjega dne je že zgodaj zjutraj zazvonil telefon.

»Prosim?« je rekel zamolklo.

»Čao, Maksi!« je spregovoril dobro poznani glas.

»Aleksandrina!?« je vprašal in se vzradostil. Okrog srca se mu je nabrala ena sama toplota. Kako je lahko pozabil nanjo?!

»Kje se zadržuješ? Mislili smo, da boš prišel na zabavo? Veš, malce si me razočaral,« je izustila z občutno užaljenostjo v tonu besed.

Aleksandrina je bila doslej edina resna ženska v njegovem življenju.

Resna ... prijateljica. Zelo resna. Bodoča? Prezgodaj. Nemara ... nekoč. Bodoča partnerica. Žena? Mati?

Prezgodaj!

Najbližja prijateljica.

»Gripa. Saj veš, tista zoprna gripa.«

Zavladala je tišina. Prešinilo ga je, da ni preveč prepričljiv. Hitro je zasmrkal in z raskavim glasom potožil o glavobolu.

»Sredi poletja? Se oglasim? Da ti skuham čaj?« je vprašala.

»Ja. Oh! Ne! Ne, ne - nobene nuje ni! Kaj ti počneš?«

»Si prepričan? Se oglasim pri tebi? « je vztrajala.

»Prepričan,« je ponovil smrkajoče.

»Danes grem na kolesarski izlet v hribe. Škoda, ker se mi ne moreš pridružiti. Bi šel z menoj? Če bi bil zdrav? Bi, a ne?«

Takoj mu je bilo žal. Kolesarski izleti z Aleksandrino so bili vselej nekaj posebnega. Videti naravo skozi oči umetnika je vselej pravi izziv. Je nekaj čudnega in čudovitega hkrati. Njen pogled na povsem običajne stvari. Jezera, gore, gozdove, ljudi, na ves svet. Vse v prečudovitih barvnih vzorcih, v toplini barv, ki jih je nanašala na platno. Toliko energije in občutkov radosti, popolnosti. Če bi bil svet vsaj kanček takšen, kot je bil v njenih očeh. Morda je? Je tak, kot si ga ustvari vsak posameznik. Tak, kot ga dojame. V duši in srcu, je tiho pomišljal.

»Z veseljem! Ampak, ... gripa. Spet iščeš navdihe?« je vprašal po povratku iz svojih misli.

»Oljna packarija mi ni uspela. Obup! Si jo videl. A ne?«

»Čudovita slika, ...« je poudaril, a mu je ona takoj segla v besedo.

»Čudovita?«

»Prelepe barve, gorovje, travniki. Izjemno doživeto!« je povsem zaman skušal utemeljiti svoje videnje.

Nastal je droben hipec tišine.

»Sprano nebo, sevajoči na moč iznakaženi odtenki rdečice, umešane v izkrivljeno oranževino, prežeto s pasteli obupno zamolkle zelenine gozdov in pašnikov. Čarobno poletno jutro pod nebo vpijočimi vrhovi, to se sicer oba strinjava. A vse ostalo je kič!«

»Res?« je vprašal.

»Maksimilijan, ponovno si moram ogledati svoj model v živo. Res škoda, ker ne moreš z menoj! Res škoda ... Gripa. Sredi poletja?«

»Ne bodi no tako samokritična. Slika je čudovita!« jo je potolažil.»

»Naslednjič greš spet z menoj. Hitro ozdravi!« je odvrnila.

»Še kakšen teden. Veliko čaja pijem. Pomaga z ingverjem.«

»Počivaj, Maksimilijan.«

»Seveda. Kmalu, morda že jutri, ti bom razkril veliko presenečenje,« se je nenadoma premamil. »Si predstavljaš, da ..., jaz ..., jaz ...«

Okleval je. Na lepem se mu je zazdelo, da ne more zaupati niti svoji Aleksandrini.

»Razkril?« je bila začudena v glasu.

»Ah, nič. Nekaj pomembnega sem spoznal. Zdaj moram počivati, v glavi mi razbija.«

»Ta tvoja skrivnostnost! Adijo, pozdravi se! Rada te imam!«

»Hvala! Tudi jaz te imam enako rad,« je še dahnil in odložil telefonsko slušalko.

Svojo Aleksandrino bo kmalu poklical in jo povabil na dolgo pot v tujino. Skupaj bosta odšla. Drug drugemu bosta v oporo.

Vendar počasi. Korak za korakom. Podrobno mora načrtovati vsako stopinjo v zvezi s svojo posebnostjo, s katero je bil tistega jutra obdarjen.

Obdarjen?

Preklet?

Ne!

Soočen.

V dneh, ki so sledili, je še vedno sprejemal rogljičke na vratih, po časopis je hodil zvečer. Jedel je hitro pripravljeno hrano po naročilu in ni ga bilo več na spregled drugim. Koval je načrte in iskal najboljše ponudnike za svojo nenavadnost.

Komu jo prodati? Za koliko? Kje se pokazati najprej? Razjedala so ga takšna in podobna vprašanja.

Situacija je postajala izjemno resna. Ni bila to več stvar le enega časopisa, temveč tudi televizije. Mu bodo sploh verjeli? Je lahko na svetu človek, ki je še vedno človek v vseh pogledih, a nima svoje sence?

So res vse le nekakšne sanje? Domišljija? Zakaj ravno on?

S temi in milijon drugimi vprašanji se je ubadal vse noči, ko ni mogel spati. Le kakšno uro je lahko zatisnil oko, potem ga je njegova nova notranja budilka zbudila in vznemirila. Zapisoval si je vprašanja in iskal odgovore.

Večino jih ni našel.

Zatopil se je v tistih nekaj knjig o človeški anatomiji in jih prebral od začetka do konca. In potem znova. Gledal je televizijo in poslušal radio. Počel je tudi stvari, ki so vedno ostale na robu njegovega zanimanja.

Prvič v življenju si je sam spekel višnjevo pito. In dokaj hitro ugotovil, da je Aleksandrina to obvladala neprimerno bolje.

Poklical jo je zgolj občasno. Pravi trenutek, da jo sooči s svojo novo posebnostjo, še ni nastopil.

Žal ne.

Zdaj je čas razmetaval skozi okno.

Njegovi sosede so se zagotovo spraševali, ali lahko gripa traja že polna dva tedna, odkar ga ni bilo na spregled. Kot po vrsti na tekočem traku so se zglasili pri njem. Trkali so, ga vznemirjali in mu postavljali nezanimiva vprašanja. Mu zalivali rože, trato, a v hišo niso smeli pod nobenim pogojem. Seveda jim je bilo vse to obnašanje najbrž čudsko, nemara celo skrb vzbujajoče.

Nadležne firbce je odpravljaj kar pri vratih.

Njegova hiša je bila čez dan skrbno zavita v goste zaves. Le ponoči jih je odstrl in prezračil prostore. Živel je nočno življenje. Dan je zamenjal za noč. Več dni ni spal niti ene ure in v kopalniškem ogledalu se je prestrašil svoje podobe. Neobrite, z rjavimi kolobarjastimi podočnjaki, shujšane in uvele.

A brez sence.

Fenomenalno, si je govoril. Morda se bo celo vrnila in mu ne bo treba sklicati vsega sveta, da bi ga videli.

Prav v tem je uvidel največjo zavoro. Denarja bo veliko. Vendar ga bodo imeli za razstavní eksponat, ki bo hodil po cesti in vsi se bodo ozirali za njim. Klicali ga bodo na dom, dobival bo tisoče in tisoče pisem, kartic, čestitk, morda celo groženj.

Imeti bo moral varovanje. Nuja!

Z Aleksandrino se bosta vozila iz kraja v kraj. Potovala iz dežele v deželo. Po vseh čudovitih celinah planeta. Ves svet bo njun.

Le kje bosta imela zasebnost? Časopis in rogljičke iz mestne pekarn. Njiju ... Njene gore. Brezskrbne izlete v naravo. Njeno ustvarjanje.

Življenje se jima bo obrnilo na glavo. Morda bosta morala spremeniti celo osebne podatke in identiteto. Vse to in še več zaradi te njegove posebnosti. Za nov, velik sen življenja. Biti slaven in priznan. Za koliko časa?

Neke noči, ko je svetila luna, je dokončno sprejel odločitev. Poklical je Aleksandrino in ji naročil, da ga naslednjega jutra počaka pri vhodu v stavbo osrednjega mestnega časopisa.

Po dolgih tednih nespečnosti je s temi mislimi končno le zaspal.

Zjutraj se je takoj odpravil v uredništvo. Na poti se je obračal za ljudmi, ki so mu prekrizali pot. Menil je, da bodo opazili njegovo posebnost. Veliko sosedov in naključnih mimoidočih je srečal, a nihče ga ni opazil.

Najbrž se je vsem zameril. Slednje ga ni vznemirjalo.

Hitel je po ulici in smehljalo se mu je. Kmalu bo vse mesto in potem vsa dežela in ves svet bral o njegovi nenavadnosti. Imel bo toliko denarja, da bo Aleksandrini kupil svoj atelje. Kaj atelje – vilo s tremi ateljeji in pogledom na gore, katere ki jih je ljubila. Imela bosta premoženje in pol.

Za nekaj trenutkov se je moral popolnoma ustaviti, nakar je nadaljeval počasneje, veliko počasneje. Korak za korakom.

Upehan.

Betežen.

Utrujen.

Posledice dolge nespečnosti.

Zrl je v tla in pogledoval okrog sebe. Nikogar ni pogledal v oči.

Potem je presenečeno znova obstal.

Obrnil se je in se popraskal po čelu. Za njim je stal drog mestne razsvetljave, ki ga ni opazil. Kako ga je obšel? Tedaj se je nenadoma spomnil, da je pozabil zakleniti vhodna vrata.

Na vso moč se je pognal proti svoji hiši. Tekel je in se spotikal, se izogibal ljudem in samo hitel. Kot nor je drvel nazaj proti domu.

Tam se je dogajalo nekaj nenavadnega.

Ne vrtu se je trlo vse polno ljudi. Prerivali so se drug zraven drugega, stegovali vratove in zrlili proti vratom. Opazil je, da so resnično odklenjena. Tam so bili tudi policisti, ki so s trakom že ograjevali njegov vrt.

Hodil je počasneje. Še nekaj korakov.

Obstal je in čakal.

Niso mu posvečali pozornosti.

Vsa pozornost je bila posvečena dogajanju v hiši. Le kaj je tako pomembno?

Med ljudmi je tisti hip završalo. Vsi so stegnili vratove, da bi s pogledi ujeli prihajajoče postave. Počasi se je premaknil nekoliko bliže in se ustavil pri sosedih iz ulice, ki so nepremično zrlili proti vratom.

Tedaj je videl, da je iz množice stopila Aleksandrina in skoraj okamnela.

Le kaj se je dogajalo?

Kdo ji je sporočil, da se oglasi pri njem in ne pri vhodu v uredništvo? Je tja prišla sama od sebe? Zakaj? Kaj je bilo tako nenavadnega?

Skozi vrata sta stopila reševalca, ki sta proti zelenici potiskala voziček. Aleksandrina je dvignila glavo in ostrmela nad prizorom. Tresla se je, bila je vsa solzna. Ko je z negotovimi kretnjami roke komaj dvignila belo pregrinjalo, je pod njim zagledal sebe.

Uzrl je svoje blede, sivo truplo.

Videl je, kako je Aleksandrina bruhnila v jok in so jo prijatelji v zadnjem hipu ujeli, preden se je onesvestila. Njegova najbližja soseda, ki mu je zalivala rože, je hlipajoče stekla stran. Med ostalimi znanci in naključnimi mimoidočimi je završalo.

Pripovedovali so vsemogoče in neverjetne zgodbe o čudnem sosedu. V nekaterih so se skrivala zgolj ugibanja, brez kakršne koli resnice. Govorili so, da je umrl zaradi gripe. Nemara je preminul zaradi nepoznanega virusa, kapi ali hujšanja. Lahko je bil celo samomor.

Verjetno je bila edina resnica zagotovilo zdravnika, da je umrl v iztekli se noči.

Niso ga opazili.

Stal je med njimi, ko so se obračali in počasi odhajali. Videl je njihove zamišljene, prestrašene, žalostne in privoščljive obraze. Postalo mu je jasno, zakaj je šel mimo drogu na cesti.

Pravzaprav je šel skozenj, ...

Avtorica ilustracije: **Agata Jenko**

Davor Pisačić

Bio

Davor Pisačić se je rodil leta 1973 v Varaždinu. Po poklicu je strojni tehnik. Živi v Križevcih. Njegovi najljubši pisci so: Tolkien, Lovecraft, R. L. Stevenson, Jules Verne, Stephen King, Marcel Pagnol, Haruki Murakami. Doslej je za lastno veselje napisal več (neobjavljenih) romanov. *Žoga in hiša duhov* je njegova prva kratka zgodba.

Žoga in zakleta hiša

Leon in Miha sta brcala žogo na šolskem igrišču. Vse dopoldne sta bila sama tam, saj so se ravno začele šolske počitnice. Večina prijateljev je obšla šolo v širokem loku in se odpravila na bazen ali pa se pripravljala na poletne počitnice. Tudi onadva naj bi odšla na morje, a šele, ko starša uskladita službene obveznosti in organizirata skupno letovanje, kot že nekaj poletij nazaj.

Edino živo bitje, ki sta ga videla, je bil neki brezimni potepuh, ki se je sprehajal po potki ob igrišču in nosil plastične vrečke za zbiranje povratne embalaže. Potepuh se je za nekaj trenutkov ustavil in opazoval fanta, nato pa je, mrmrajoč pod nos, nadaljeval s svojim poslom.

Sonce se je počasi bližalo zenitu, zrak je trepetal od vročine in kakšen oblaček je plul po nebu.

»Dovolj je za danes. Lačen sem,« je dejal Miha, ko je spil zadnji požirek vode iz plastenke.

»Evo, tu je samo še zadnji strel na gol,« je rekel Leon in nadaljeval s komentiranjem namišljene tekme. »Tekma se bliža koncu. Vložki so visoki. Messi vzame žogo in gre mimo nasprotnih igralcev. Kakšna eleganca. Kakšen stil. Messi se pripravlja na strel, strelja in ...«

»In zgreši gol,« se je v oddajo vmešal Miho.

Žoga je v visokem loku preletela ograjo igrišča in pristala nekje na dvorišču hiše čez cesto.

»Moj oče pravi, da v tisti hiši straši,« je rekel Leon, ko sta z Miho stala na zidu in se držala za železne palice ograje, ki je obdajala dvorišče. Prazne luknje na mestu

oken so mrko zrle v fanta. Ograja balkona pod streho hiše se je nevarno upognila in grozila, da bo vsak hip padla.

»Meni se ne zdi tako strašno,« je rekel Miha.

»Isto so o Koloseju rekli prvi kristjani.«

Fanta sta zavili za vogal ograje in se znašla pred težkimi kovinskimi vrati zadnjega vhoda. S trnjem in travo obrasla vrata so bila na srečo ravno dovolj odprta, da sta se lahko izvlekla na drugo stran.

Preiskala sta celotno dvorišče, a žoge nista našla. Miha je začel obupovati. Šlo je za novo žogo! Drago in kakovostno! Sešili so jo njegovi vrstniki nekje v Bangladešu. S takšnimi igrajo profesionalci.

»Poglej,« je opozoril Leon.

»Kaj?«

Leon je s kazalcem pokazal na kletno okno z izbitim okvirjem.

»Bila sva na igrišču točno nasproti tega okna. Stavim, da je žoga šla skozi njega.

Bil je strel in pol.«

Fanta sta se previdno približali oknu. Iz odprtine je udarjala nepregledna tema.

»Nič se ne vidi. Kdo ve, kako globoka je klet,« je ugotovil Miha.

Leon se je ozrl po dvorišču. Po kratkem iskanju najde zarjavel lonec.

»Vrgel ga bom skozi okno, pa da vidimo.«

Miha je za vsak primer odstopil dva ali tri korake nazaj.

Leon je pristopil do jaška in po kratkem nasmehu vrgel lonec. Skoraj istočasno je zažvenketal ob betonska tla, da je odmevala cela hiša.

Neka temna senca prečka prednji del hiše. Strešni tramovi in ukrivljena ograja rahlo zaškripajo ... Zdelo se je, kot bi se hiša prebujala.

Ko je spet zavladala tišina, sta fanta zbrala pogum in se spet približala oknu. Ravno ko sta se odločili, da bo Miha prijel Leona za roke in ga tako spustil v klet, je iz črnega okna priletela Mihova preluknjana žoga.

»Božja mati! Hiša je prežvečila in izpljunila mojo žogo!« Miho se je pognal v dir, Leon mu je sledil tesno za petami. »Povedal sem ti, da straši!«

Potepuh je prišel iz kleti in z zanimanjem opazoval, kako sta fanta bežala z dvorišča.

»Samo bežite, vražji mulci. Takole zmotiti človeka, ki želi samo malo miru. Res ni, da ni.

Nož je zapičil v pločevinko piva in jo odprl.

Komaj je naredil prvi požirek, ko mu je balkonska ograja padla na glavo.

»Na mojem dvorišču veljajo moja pravila. Če bo kdo prebadal nogometne žoge, bom to jaz!«

Hiša zaškripa in se umiri.

Frank Roger

Bio

Frank Roger se je rodil leta 1957 v Gentu v Belgiji (kot Frank Roger Florimond De Cuyper). Je sin slikarja Rogerja De Cuyperja (1921-2008) in pranečak pisatelja in slikarja Gerarda Ceunisa (1885-1964).

Študiral je filologijo, smer angleščina, na Univerzi v Gentu in diplomiral leta 1981 z disertacijo o Philipu K. Dicku.

Njegova prva zgodba se je pojavila leta 1975 v belgijski reviji SF-Magazine, sledile so ji številne druge, vse podpisane kot Frank Roger, v številnih belgijskih in nizozemskih revijah in antologijah.

Od poznih osemdesetih let naprej je začel pisati tudi v angleščini in svoja dela prevajati v francoščino.

Od takrat se njegove zgodbe pojavljajo v vse več jezikih v najrazličnejših revijah, antologijah in na drugih mestih, od leta 2000 pa izhajajo zbirke zgodb, tudi v različnih jezikih. Poleg leposlovja ustvarja tudi kolaže in grafiko v nadrealistični in satirni tradiciji. Objave ima v različnih revijah, izdajah založbe Het Zinkend Schip in v zbirkah "Geknipt en geplakt", "Collagissimo" in "Graforismen". Številni kolaži so bili vključeni na razstavo v Ostendeju (Schaperye, 10/2009-02/2010) in na razstave v Seed Factory v Bruslju (Typo, april-junij 2013, That's all Folks, april-junij 2014, Fortuna, oktober-december 2014, Pen Is Art, april-junij 2015, Breaking News, oktober-december 2016, Boobs Art, marec-junij 2017) in Foot (maj-avgust 2018) ter potujoča razstava Antwerpen Hands (2017-2020).

Do zdaj ima več kot 1000 izdaj kratkih zgodb (vključno z nekaj kratkimi romani) v več kot štiridesetih jezikih: nizozemščini, angleščini, nemščini, danščini, islandščini, afrikanščini, friziji, škotščini, nizkosaksonščini, francoščini, španščini, portugalščini, galicijski, italijanski, okcitanski, provansalski, katalonski, romunski, grški, ruski, poljski, bolgarski, srbski, **slovenski**, hrvaški, albanski, litovski, bretonski, valižanski, galski škotski, manski, kornski, hindujski, bengalski, finski, estonski, madžarščina, hebrejščina, kitajščina, kanada, esperanto, volapük, ido

Vse kaže, da bo ta seznam publikacij in jezikov postal še bolj impresiven.

V Sloveniji se je Frank Roger pojavil v fanzinu Jašubeg en Jered. Tudi v Supernovi je že gostval, a brez poštene predstavitve.

Bralni spomini

Odkril sem nekaj vznemirljivega.

Ampak naj začnem na začetku.

Včasih sem strastno brala. Najprej sem brala običajne knjige, kasneje sem prešla na e-knjige, kar je bil zame velik korak naprej. Prodala sem celo svojo zbirko knjig. Bila sem vesel, da sem lahko v tanek e-bralnik shranila tako rekoč neomejeno količino čtiva.

In potem je prišla naslednja faza. Kot toliko drugih se ji nisem mogla upreti.

Branje knjig je po svoje dolgotrajno početje, in ker je življenje postalo tako divje in hitro, skorajda nisem več našla časa za dejansko branje. Poleg tega spomini na prebrano z leti bledijo. Kdo se lahko do potankosti spomni knjige, ki jo je prebral pred desetimi ali dvajsetimi leti? Naši spomini so nepopolni, morda celo napačni.

Tako kot vsi drugi sem bila takoj navdušena nad predstavitvijo aplikacije *Instant Books*. Ponujala je bralne spomine (ali »memoreads«) v obliki kodiranih molekul, ki jih je mogoče naložiti neposredno v možgane prek enostavno nameščene »nevralne dostopne točke«. Zagotavljala je jasne in popolne spomine na knjige, ki bi mi za branje vzele neskončne ure dragocenega časa.

Aha, še nekaj – ti naloženi spomini niso zbledeli. Zdaj sem lahko z veseljem razmišljala o celotnih delih Georgesa Simenona in o njih razpravljala s prijatelji, ne da bi morali iti skozi več tisoč strani. Na koncu bi z leti neizogibno pozabila veliko dragocenih podrobnosti.

Romani Stephena Kinga? Vsi so bili na dosegu roke. Celotno delo Roalda Dahla, Gabriela Garcie Marqueza ali Johna Irvinga? Samo kupite »memoreadse« in prihranili boste ogromno časa. Instant Books je bil po pričakovanjih izjemno uspešen in kmalu skoraj nihče več ni bral knjig in trpel zaradi njihovih pomanjkljivosti.

Kot dodaten bonus nam je zagotovil veliko več časa za druge dejavnosti. Prave knjige so bile zgodovina, relikvije preteklih dni. Menda so bili s pravimi v stiku le še pisatelji, ki so ustvarjali nove zgodbe in romane. In, seveda, vedno manjše število staromodnih fosilov, ki so se trmasto držali starih navad in ogorčeno zavračali vso moderno tehnologijo. Poznala sem takšno žensko in sem z njo pogosto klepetala o knjigah in pisateljih. Zgodilo se je, da sem se z njo pogovarjala o knjigah Gwendolyn Garamond, pisateljice, ki sem jo pred kratkim začela občudovati zaradi njene serije romanov o (ameriški) državljanski vojni.

Namesto njenega običajnega brezhibno podrobnega odgovora z mnenjem o pisateljici in njenem delu sem dobila čudno sporočilo:

»Nikoli nisem slišala zanjo. Rziskovala sem v zvezi z njo, a nisem našla niti enega sklicevanja nanjo ali njene romane. Ste se morda zmotili pri imenu?«

Preverila sem svoje datoteke hitrih knjig, vendar sem našla potrditev za podatke o

avtorici. Ime Gwendolyn Garamond je bilo OK. Spomin me torej ni izigral. Pozabila sem na dogodek in pomislila, da Margaret morda nima dostopa do najnovejših informacij o nedavnih piscih. Toda v naslednjih tednih se je pojavila ista težava z drugimi novimi pisci, ki so bili, sodeč po seznamih najboljše prodajanih knjig v spletni trgovini Instant Books, precej priljubljeni.

Na svoje presenečenje sem od Margaret prejela sporočilo:

»Draga Susan.

Kot morda veste, sem v stiku z več vnetimi bralci, s katerimi izmenjujem informacije, misli in mnenja o knjigah, večina pa se je z menoj pogovarjala o meni neznanih pisateljih, o katerih sploh nisem našla podatkov. Zato sem opravila resno raziskavo in ugotovila vzrok. Razlog je v tem, da ti pisci in te knjige ne obstajajo. Preverite sami. Boste videli. Hranijo vas s ponarejenimi stvarmi.

Pazite nase,

Margareta.«

Lažne knjige? O čem je Margaret govorila? Na forumu bralcev sem objavil vprašanje o tej zadevi in moj daljni znanec Jeffrey se je odzval:

»Ne skrbi, Susan. Vse to je del novega odtisa Instant Books. Je izjemno uspešen, zato se prepustite toku. Pozabite na stare načine.«

Lažne stvari? Nov odtis? Poglobila sem se v zadevo in ugotovila, da je veliko knjig, ki sem jih pred kratkim prebrala (ali, če se izrazim pravilneje, naložila njihove *memoreadse*), dejansko del novega odtisa, ki je bil predstavljen pred kratkim in se je do zdaj izkazal za res zelo uspešnega. Ampak še vedno nisem razumela, zakaj je Margaret to poimenovala ponaredek.

Želela sem stvari priti do dna, zato sem stopila v stik z oddelkom za stranke Instant Books in razložila situacijo. Nazaj sem dobil sporočilo:

»Draga Susan.

Razumemo vašo skrb. Medtem ko vam je Instant Books do nedavnega omogočal branje klasikov literature, je naš novi odtis sestavljen izključno iz spominov knjig, ki nimajo dejanskih primerkov. Tako knjige kot njihovi pisci so izmišljeni. Vendar pa so spomini, ponujeni v branju spominov, enako prepričljivi in bogati kot spomini resničnih knjig. Ker ne gre za kršitve avtorskih pravic, je položaj pravno neoporečen. Zahvaljujemo se vam za naročilo pri Instant Books in upamo, da se bomo v prihodnosti spet oglasili.

S spoštovanjem, oddelek za stranke Instant Books.«

Dvakrat sem prebrala sporočilo in morala sem sesti. Zato Margaret ni mogla najti nobenih informacij o Gwendolyn Garamond in njenih kolegicah: ker niso obstajale, skupaj z njihovimi knjigami. Instant Books je preprosto ustvarjal spomine na knjige, ki niso obstajale. Pisatelje, ki so izdelovali knjige, so zamenjali s programerji, ki so pisali programsko opremo *memoreadsov*. Ali so temeljili na sinopsisih, ki so jih posredovali pisci, ali na strojno ustvarjenih algoritmihi? So ljudje pri tem še sploh

sodelovali? Kar je bilo še huje, zdelo se je, da nikomur ni mar, saj so bili spomini na »lažne stvari« enako prijetni kot tisti na »prave stvari«. Gwendolyn Garamond je bila zdaj na isti ravni kot Franz Kafka ali Pablo Neruda.

Je bil to naravni razvoj? Na forumu sem o tem objavila sporočilo in prejela odzive v slogu od *Napredka se ne da ustaviti* do *Susan, pisanje še nikoli ni bilo tako priljubljeno, zakaj se torej pritožuješ?*

Tako sem se vrnila k Margaret in ji povedala vse, kar sem odkrila.

Kmalu je odgovorila:

»Kmalu ne boš mogla več razlikovati med pravimi in lažnimi stvarmi in morda ne boš več niti čutila potrebe po razlikovanju. Si povsem prepričana, da si tega želiš? Ta novi pristop morda ni nezakonit, vendar je neetičen. Premisli. Dokler še lahko, se lahko odločiš za izstop iz tega sistema. Susan, še vedno se lahko vrneš k dejanskemu branju. Nič ni enako pravi knjigi.

Tvoja Margaret.«

Iskreno povedano, pomislila sem na Margaretin predlog, da opustim Instant Books. Seveda bi se lahko vrnila k pravim knjigam ali e-knjigam, vendar bi močno pogrešala dela pisateljev, kot je Gwendolyn Garamond, ki so postala moja najljubša, tudi če v resnici niso obstajala. In navsezadnje njihove knjige (ali spomini, ki temeljijo na njihovem virtualnem branju) niso bile dostopne nikjer drugje in zagotovo ne kot otipljivost v resničnem svetu.

Morda se je Margaret motila, ker se je bala, da ponarejenih stvari ni več mogoče ločiti od resničnih. Morda so lažne stvari preprosto nadomestile prave stvari, vendar je bila preveč navezana na stare načine, da bi razumela to idejo. Jasno pa je bilo, da bova s časom imeli čedalje manj snovi za razpravo.

Mirko Karas

Bio

Mirko Karas (Zagreb, 1975) je diplomiral na Fakulteti za elektrotehniko in računalništvo v Zagrebu.

Urejal je portal **NOSF**, zdaj ureja **fanzin Parsek**, od leta 2020 je eden od urednikov **SFeraKonske zbirke**. Včasih tudi piše (skuša pisati več), njegove zgodbe so bile objavljene v reviji **Zarez**, zbirkah **SFeraKon**, zbirki

Festivala fantastične literature in reviji **UBIQ**.

Mirko je aktivni član društva **SFera**, kjer ima funkcijo inventarja in deklice za vse. Pri organizaciji **SFeraKona** sodeluje že skoraj dvajset let, sodeloval pa je tudi pri organizaciji **Worldcona** v Londonu (2014) in Helsinkih (2017).

Sladki otroci

Zlek njena v fotelju sem navijala klobčič, ki ga je fantič na stolčku nasproti mene držal v rokah in brundajoče spremljala starogradske pesmi, ki so se tiho predvajale na prenosniku. Mačka mi je dremuckala v naročju. Kepa črnega kožuha je le tu in tam zazehala in mežiknila. Deklica je ležala na trebuščku na tleh in v ritmu glasbe iz slušalk zibala z glavo in nogicami ter risala princeze in pošasti, viteze in gradove. V sobi je bilo toplo, iz kuhinje je nežno dišalo po kavi in začimbah. Celotna slika pa bi bila popoln portret babice in vnuka, če bi bili otroci moji potomci in ne sužnji varstva otrok in če se iz fanta ne bi kadilo kot iz zmajevih nosnic.

»Če boš tako nadaljeval, ti bo razneslo glavo,« sem se zahihitala. »Kaj naj potem rečem tvoji mami, ko te pride iskat? Še malo potrpi in končali smo.«

Rumena obraza sta začela močno rdečeti in v volno zavite iztegnjene roke so se začele tresti. Pa si menda ne poskuša razstreliti glave? S tesno stisnjenimi ustnicami je glasno pihnil skozi nos in oči so mu sijale od nemočne jeze.

»Leo, ne glej me tako. Sam si kriv, da si kaznovan. Lepo sem ti rekla, da naslednjič globoko vdihni, umiri se ...«

Lica so se polnila z vijoličnim tonom, dovolj, da me je skrbelo.

»V redu, Leo. Odklepam glas, kamniti je stas. Zdaj lahko ...«

Otrok je eksplodiral.

»**Ni pravično!** Nisem kriv! Ona me je izzivala in zafrkavala, da sem neumen! In vedno si na njeni strani in ...«

»**Leo!**« Strogo sem ga ošinila in takoj je utihnil. »Kaj sva rekla? Globoko vdihni ... Umiri se ... Sedaj pa lepo in vljudno povej, kar si hotel.«

Fant škrtal z zobmi in nekaj zamrmra ter se namršči proti volni, ki mu je zdrsnila, in klobčič iz svojih rok vtakne v moje.

»Bolje?«

Prikimal je in izpod očesa pogledal deklico na tleh.

»Daj no, povej babici Jagi, kaj te muči.«

»Zakaj vedno jaz naj ...« je požrl besedo, »nastradam? Izzvala me je!«

»Si zato moral vreči Emino na tla in jo vleči za lase? Če ne bi, ne bi bil kaznovan.«

»Ampak ona je začela!«

»Ja, in zato je bila kaznovana. Čistila je kletko za mačko.«

»In to je res neka kazen,« je zasmrkal. »Kot igra v parku.«

»Kidanje mačjih iztrebkov je morda zabavno tebi, njej pa ne. Tako kot tebi ni zabavno sedeti pri miru.«

Leo je čemerno pogledal punčko na tleh in nato še mene. Sumničavo. Je mogoče opazil, da ji ta teden brskanje po mačjih kakcih ni bilo tako neprijetno kot prejšnji teden? Celo maček je čutila, da mora povohati zrak in oceniti situacijo. Dve jantarni očesi sta se ozrli naokoli in nato vame. Pobožala sem ga med ušesi in udobneje se je namestil v mojem naročju ter zadovoljno predel.

Zaključila sem s klobčičem in rešila Lea od volne. Gledal me je kot kužek, ki žica za grizljajček, in se trudil dajati vtis nedolžnega skesanca. Poznala sem vse te trike, a sem mu vseeno pokimala in z nasmehom zamrmrala konec kazni. Hitro je skočil s stola in odkorakal proti kopalnici ter se mimogrede spotaknil ob Eminu. Instinktivno je odskočil, čeprav ona ni, že nekako tradicionalno, padla nazaj.

»Lahko zdaj igram igre?« je zavpil skozi šum kotlička.

Otrokom, ki sem jih varovala, sem redko dovolila igrati računalniške igre. To je bilo v nasprotju z mojim renomejem tradicionalnega »babičnega servisa«. Delo so mi lajšali sodobni mediji, ki so rodili razne »Carske pojedine«, »Mizica, pogri se« in podobne kulinarčne oddaje. Postati kuhar je visoko na Leonovem seznamu želja, ko odraste, takoj za templjarjem in lovcem na krakene. Ni mi bilo jasno, kako je povezal kulinariko z raziskovalno-lovskimi posli, a ker so bili krakeni na poti izumrtja, je bilo težko pričakovati, da bo kakšnega dal pod nož. Po drugi strani pa, če je nekako potegnil vzporednico med kuhinjo in templjarskimi grmadami, je nenadoma postalo smiselno razburjenje, ki so ga dvignili nasprotniki javnega in medijskega nasilja.

Ni se preveč mrščil. Samo toliko, da je pokazal, da kljub vsemu ne odobrava veta na igre, pa je skočil v kuhinjo in si zavezal predpasnik, takoj ko je to dopuščal protokol kujanja. Sprva je kujanje trajalo dlje, a ko je ugotovil, da pri izdelavi slaščic ne pomaga komurkoli, temveč pravi nekdanji slaščičarki, se je odločil, da je bolje pogoltniti svoj ponos in spotoma ujame kakšno skrivnost obrti.

»Mama je rekla, da je naročila pecivo za praznike!« je splezal na stol, da bi imel pregled nad mizo in sestavinami. »Kaj ji bomo spekli?«

»Nekaj, kar ima zelo rada,« sem mu pomežiknila. »In ker gre za posebno pecivo, boš to ti naredil.«

Zavihal je rokave in se vrgel na moko.

Testo je lepo napredovalo. Ko je veselo mešal začimbe, ki sem mu jih razporedila na robu mize, se je z vrat zaslišalo mijavkanje. Maček je mirno sedel na pragu. Jantarne oči so se srečale z mojimi in počasi mežikale. Pogledala sem na uro. Ponje pridejo šele po petih, kar pomeni, da sem imela še precej časa.

»Tega je precej,« se je namrščil fant. »Koliko tega je mama naročila?«

»Veliko. Ne skrbi za količino, vse gre po receptu.«

Mačka je skočila na stol in nato na mizo pred dečka. Sledil je vsakemu gibu njegovih rok.

»Marš! Stran!« je Leo siknil na mačka. Maček je počasi dvignil glavo in pogledal otroka v oči.

Roke so se začele gnesti vse počasneje, nato so prenehale. Približala sem se fantu in ga tiho poklicala. Z napol odprtimi usti je strmel v s krznom obrobjen jantar.

»Nič hudega, imam ga ...« je maček zakašljaj. »Lahko začneš.«

Globoko sem vzdihnila in nehote pogledal skozi okno. Če zdaj kdo pride, je konec z nami. Nekoč smo se izlekli, tokrat se ne bomo. Slišala sem templjarje, ki so vdrli v stanovanje in na nas vrgli mrežo. Občutila sem pekočino, ki jo mreža pusti na koži. Še večje je trpljenje pod pogledom Očesa resnice, ki na svetlo izvleče vse moje skrivnosti. Na koncu pa kres, katerega plamena ne more ugasniti niti večnost ...

»Jago!«

Zdrznila sem se. Mačji rep se je zvil v rahlo jezen vprašaj.

»Kaj je? Bomo?«

»Pomiri se,« sem dvignila glas, »Saj te ne grizejo bolhe.«

Zgrabila sem Lea za nadlaket in jo nekajkrat udarila, dokler se ni pokazala lepa vena. S pletilko, ki sem jo potegnila iz žepa predpasnika, sem zarisala simbol nad veno.

Smrt jo hladi, Ljubezen greje, kri naj moj otrok pije.

Vbod. Kri je pritekla po njegovi podlaktnici in namočila testo. Zatem sem se lotila še druge roke.

Poj, kri, vse skrivnosti, predaj se novemu telesu.

Vbod. Debele škrlatne niti so se prepletale po fantkovi koži in se mešale s temnim testom.

Prisluhnite zgodbi, ki jo poje kri, otrok, o katerem bitje govori.

Dečkove roke so se premaknile. Sprva šibko, potem vse odločneje in trdnejše, pri čemer je z vsakim gibom gnetenja testa brizgala kri.

Izgubila sem se v ritmu bajalice in obredov. Mačji rep je zanihal kot metronom, popolnoma usklajen z Leovimi rokami, ki so udarjale takt mojim korakom in glasu. Bilo je kot ples ... Krvi in testa, jantar mačjih oči, vonj po zeliščih. Nenadoma sem se ustavila. Rep je otrdel in se naježil, roke so se ustavile.

»Kaj je zdaj? Kaj si se ustavila?«

Zmedeno sem gledala v skoraj prazno posodico v rokah.

»Maček ... Kje je osat?«

»Osat?« maček se je zadržal, da ne bi pogledal stran od Lea. »No, prejšnji mesec sem ga prinesel vsaj kilogram. Celo jutro si ga čistila z mene!«

»Čakaj ... Đuro! Mislim, da smo jih vse porabili za tisto mrcino.«

»Ah, Đuro,« zavzdihne maček. »To je tele in ne otrok ... Kaj bomo zdaj? Naj izpustim osat?«

»Ne bo šlo. Osat je fantek. Fant brez osata ni fant ... Nima okusa. Vsak, ki ga pozna, bo takoj dojel, da nekaj ni v redu!« Hodila sem gor - dol. »Sranje, sranje, sranje! Kako si lahko pozabila ... Osat! Prekleti osat!

Leo vzdihne tiho, piskajoče.

»Jaga! Ne vem, koliko časa ga lahko še zadržujem. Izmisli si kaj!«

Okamnena sem obstala sredi kuhinje. Nič drugega mi ni padlo na pamet, razen Leove mame in obtožujočega, razgaljenega vame uprtega prsta. Pod oknom sem že videla templjarje. Na vratih. Zbrani okoli ognja, ki me žge ... Zberi se, Jaga, zberi. Dvignila sem roko k ustom in ugriznila. Močno. Bolečina me je vrnila iz plamena vizij. Pomiri se ... Globoko vdihni ... Umiri se ... Pogledala sem na polico. Če bi bilo dekle na Leovem mestu, ne bi bilo težav. Cvetnih listov vrtnice sem imela dovolj.

»Cvetni listi vrtnic!« zgrabila sem cvetlični lonček. »Maček! Cvetni listi vrtnic!«

»Cvetni listi? Ni to okus deklic?«

»Je!« V testo sem stresla ves osat in drobtine iz škatle, nato pa dodala še ščep vrtničnih listov. »Toda malo tega preostalega osata bi jih moral skriti.«

Za trenutek sem se ustavila in nato dodala še nekaj vrtničnih listov. Mogoče se mi posreči kakšen zablodeli trn. Ročice so se premaknile, kri je spet brizgnila. Testo je začelo dobivati obliko.

Takoj, ko smo vse dali v pečico, sem si nalila še enega kratkega. Sicer sem tudi mačku dala par kapljic mleka, pa naj se znajde. Je, kar je. Bomo videli, kako se bo vse skupaj končalo. Komaj sem si oddahnila, ko je Emina pokukala v kuhinjo.

»Kaj se peče? Kako lepo diši.«

»Medenjaki za tvojo in Leovo mamo in Lea.«

»Ah ... Lahko poskusim, ko bo pečeno?«

»Seveda, draga moja,« sem jo pobožala po lasih. »Zdaj pa mi pomagaj pospraviti kuhinjo.

Z Eminino pomočjo sem hitro končala. In potem je zazvonila pečica. Izvlekla sem težak pekač in ga stokajoč in sopeč z Eminino pomočjo nekako odložil na mizo. Usedla sem se in pozorno opazovala teloh na sredini, obdan z dišečimi medenjaki.

»Je pečeno?« je zašepetala Emina z moje leve.

»Ne zdi se mi ...« je pihnil maček z desne. »Tudi prej mi ni zdel kot nekaj.«

Fant na pekaču je odprl oči. Nekajkrat je pomežiknil, nato pa sedel in se pogledal.

»Uf ... Jaz ... Dober dan ... Se lahko zdaj oblečem? In umijem?«

Odpeljala sem ga v kopalnico. Pravi Leo je ležal v kadi, blede, steklenih oči in pitlivo je dihal. Slekla sem njegova oblačila, pri čemer sem pazila, da jih ne umažem s

strjeno krvjo, in jih dala svojemu Leu, da jih obleče. Pogledala sem na uro. Ostalo je ravno toliko časa, da ga pospravimo. Svojega Lea in Emino sem poslala nazaj v kuhinjo, da sta razdelila medenjake v skleda in pustila mačku, da sestavi pravega Lea. Vedno me je navduševala sposobnost mačk, da zlezejo skozi vsako luknjo in v vsako škatlo. Ni šlo le za prožnost, mačke so se znale zložiti same, prepogibati kot prtiček. In maček je znal ta origami narediti tudi z drugimi. Kmalu je bil pravi Leo lepo zapakiran v škatli s pravo Emino, pravim Đurom in ostalimi pravimi otroki. Midva z mačkom sva malce zaskrbljeno ogledovala našega Lea.

»Kako se ti zdi?« sem ga vprašala.

»Meni malo drugače diši. Misliš, da bodo opazili tiste vrtnice namesto osata?«

»Kdo ve? Ko bo čas, ga bo namesto nogometa in karateja morda začel zanimati balet.«

»No ... Tega nama ne bodo mogli pripisati!« je zasmrčal maček in se zvil v fotelju.

Tako rekoč na vratih sta se srečala Eminin oče in Leova mama. Medtem ko mi je pustila denar za varovanje in medenjake, je Leo pomagal Emini in njenemu očetu v kuhinji.

»Od kdaj rad pomagaš?« se je začudila mati s kuhinjskih vrat. Malček je skomignil z rameni, ko je piškote pakiral v vakuumске posodice in se zarežal.

»Če pa je zabavno! In to so moji najljubši!« je stekel k mami, jo objel, nato pa stekel ven. »Živijo, teta Jagica! Se vidiva jutri!«

»Hmm ... Jutri ti sploh ni treba priti,« je mama dvignila obrv. »Veš, običajno mu ni bilo všeč, da paziš nanj, ampak sem rekla, ko te vsi hvalijo ... Bala sem se, da ti bo povzročal težave. Upam, da jih ni?«

»Kje pa!« sem odvrnila z nasmehom. »Leo je res prisrčen otrok.«

»Prisrčen otrok?« Leova mama se je nasmejala. »Ponavadi pravijo, da je grozen mali hudiček. Ravno smo se pogovarjali o tem, kako so vsi presenečeni, ker so otroci pridnejši, odkar jih varujete. Kako vam to uspeva?«

»No, z njimi imam nekakšen odnos, kot da so moji. Zato me ubogajo,« sem se nasmehnila in zagriznila v medenjake. »Vam povem, otroci so res sladki.«

Christopher T. Dabrowski

Prgišče miniaturo

Življenje počasne smrti

Njeno bedno življenje je potrjevalo, da se umira že od rojstva.

Skozi življenje je počasi izgorevala. Ta čudoviti žar mladosti je postopoma zbledel.

Vedela je, da bo na njeno mesto prišla druga, še ena in še ena.

Vedela je, da bodo vsi končali na enak način. Zasijemo, živimo in nato počasi ugasnemo.

Dokler življenjski tok teče skozi nas, smo v redu. Toda sčasoma se bo nekaj zlomilo, počilo in odšli bomo.

In ko se bo to zgodilo, bomo vrženi v smeti. Ja, žarnica je to vedela.

Potopljen v zanko

Brezupnost. Brezno nebrzdane žalosti. Pomanjkanje moči za karkoli. Ure in ure sedim na postelji in gledam v steno. Lačen sem, a nimam energije, da bi vstal. Vse je brez pomena. Lakota ni tako slaba kot bolečina obstoja. Kraste na rokah. Neumna britvica. Ampak to je le začasna motnja in ne pomaga več.

Želja po neobstoju se povečuje.

Opazovali smo ga že tedne. Virtualni človek v virtualnem svetu. Simulacija.

Predstavljamo gospoda Depresivko5 – znanstvenik je nasmejan predstavil prvo umetno inteligenco, ki ne bo ušla izpod nadzora.

Kozmična dilema

Dva Xerrana, na medgalaktičnem vesoljskem plovilu XC705:

»Naj jim povemo?« je vprašal Ghu

»Čemu?« je rekel Ghi.

»No, morali bi vedeti.«

»Da ne obstajajo? Zakaj bi morali to vedeti?«

»Ali ti ne bi rad vedel?«

»Ne, ne bi.«

»Mimogrede, smešno je, da je od leta 2012 minilo pet let in nihče od njih ni ničesar posumil.«

»Dobro je, da smo pred koncem planeta zavesti vseh ljudi naložili v sistem.«

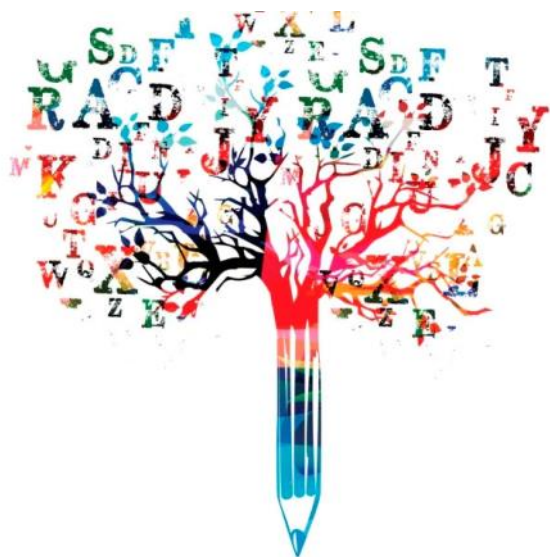
»Kako čudovito, da smo naredili simulacijo Zemlje.«

Dva Meenaana na meddimenzionalni ladji Naamaaste:

»Bomo povedali Xerrancem, da jih ni več?«

Dominik Lenarčič

NE BI POETU PUSTIL

Ne bi poetu pustil pobirati drobtin s tal,
ne bi pa mu tudi dal denarja za kruh.

Ne bi mu nalil črnila v pero,
ne bi pa ga tudi ozdravil grafomanije.

Ne bi ga spustil v blaznico,
ne bi pa tudi oporekal glasovom v njegovi glavi.

Ne bi mu pustil, da se obesi na svoje besede,
ne bi pa mu tudi odstranil vrvi z vratu.

In ne bi poetu dal imena,
ne bi pa tudi pustil,
da ostane neimenovan.

ZELO VAŽNO JE ZAVZETI TRIGLAV

Prvi priti gor
(s helikopterjem ali peš),
slikati se z belim Aljaževim stolpom,
potem pa ga spremeniti
v radijski oddajnik
in z nežnim čivkanjem modrih ptičkov
trobiti
v rdeč Kočevski Rog.
Potem splezati nazaj dol,
kot Mojzes noseč na rami tablo
z eno samo zapovedjo:
»Spoštuj Velikega vodjo
da boš dolgo živel
in ti bo dobro na domači zemlji.«

Matej Krajnc

PAZI, S ČIGAVIMI KONJI VLEČEŠ SVOJO
VLADAVINO,
VELIKI BLUETOOTH, CAR REK IN POTOKOV,
VILE FORTUNA
IN CELOTNEGA HRIBA GOLOVEC, KI SE NAD
CELJEM BOHOTI

I.

morda ste slišali nekaj
z izvijačem delalo je cik cik
to ni bilo pametno johan
vrtal si v steno škodo naredil

a glejte brez johana bi mi
ne mogli nikoli prispeti v
kraljestvo kralja bluetootha
nikoli bi ne prišli do jarka

v antologijah piše da se
morajo jarki izprazniti preden
se lahko poklonimo

v antologijah piše a mi
tega ne vemo skočimo in
potem se signal izgubi.

*

II.

nihče o kralju bluetoothu nikoli
ne govori kot o bradaču. vsi
pravijo da je na golo obrit in da
niti cigaret ne kadi v kožuho

kot se to običajno počne. to
je torej golobrada kraljevina
in to je dobro vedeti še preden
se spopademo z jarki. Vojska

je nepremična. če zmanjka
signala je še vedno nepremična.
če zmanjka hrane smo nepremični

mi. bodi torej hvaljen veliki
bluetooth a daj nam nazaj konje
da izginemo od koder smo tudi prišli.

*

III.

pazi s katerimi konji vlečeš
svojo vladavino ki se ima
za vsa naravna bogastva
zahvaliti potomcem georga

harrisona in še to je sporno
kajti harrison ni ne na nebu
ne na zemlji. prva napaka
je seveda poslušanje plošč

ne da bi upoštevali izpade
interneta v teh krajih. druga
napaka je internet sam. Ko

si nadenete čelado da bi surfali
s tem tvegate prihodnost. a
vsaka prihodnost se vrne v bluetooth.

Nada Tržan-Herman

ČEZ DVESTO LET JE VSE DRUGAČE.

Zemlja je ravna in Sonce tam daleč
potuje po svodu nebesnem krog nje!
Pokuka zemljan izpod kupole rajske*
in čudi se zvezdam neznanim – nekje ...

Kopernik proučil je Ptolomeja;
o kroženju Zemlje je knjigo izdal!
Vatikan knjigo v arhiv je zataknil,
Da **let skoraj dvesto** nihče je ni bral.

Stoletja bežijo, svet človek obvlada.
Znanost poštena ni dogma iz sanj!
A če demonski denar zažre se v resnico,
postane kreator nepravih spoznanj.

Mesta prepolna, ljudje kakor v kletkah,
pusta narava – hrana iz »tovarn« ...
Ljudem ne pusti se objemov, ne sape,
in lastne imunosti nič jim ni mar!

Po dvestotih letih svet naravna se:
izkušnja pohlepa – v opomin vsem živi.
Ljudje srečni z naravo in znanostjo pravo,
brez hitrih prigrizkov, brez finančnih laži.

Stojan Knez

MUXÍA

Poplesavanje bogov v središču.
Ognjene grmade.
Piščali, bobni, harfa.
Zvijajoči ples mladenke skrivnosti.
Tako so jo tudi klicali.
Tederona.

Njeno keltsko ljudstvo.
Krivonogi orjaki z debelimi, gostimi lasmi.
Prava konjska griva.
Brki preko ust,
ostanki hrane, kot njihov okras.
Gozdni demoni.
Prenašanje modrosti in izročila le ustno.
Bardom in Druidom.
Čeprav kmetje in pastirji, občutek grobsti.

Tederona.
Izzivalen ples pred njim.
V želji polastitve.
Njegovega Srca.
Kot zlate niti prepletene v obleki,
želi preplesti njega.
V mrežo zavistnosti, preračunljivosti.

Praznik žetve.
Samhain.
Ko se pridružijo še duše umrlih.
Neuspešno prenašajo sporočila.
Navidezne gluhosti in slepote ni mogoče ozdraviti.
Hoče ga.

Lesketajoče kapljice polzijo.
Po obrazu Ermefare.
»Potovanje« in »daleč« sta njeni imeni.
Ljubila ga je. Ljubi ga.
Tako globoko, da so se vznemirili oceani.
Dobro so jo poznali.
Celo preveč.
Poškodovali obraz boginje, telo.
Nikakor čutečega Srca.

Oddaljila se je.
Od ognja, plesa, bolečine.

Začutila roko še pred dotikom.
Njega.
Vedela sta,
morata stran.
Mimo brez, v hrastov gozd.
Proti skalam v Muxii.
Koncu sveta.

Mogočne skale neprešteti usod.
Žalostnih, končanih.
Ne zanju.
Objem v pričakovanju novega življenja.
Lepšega, polnega Ljubezni.

Prvi
poljub.

Morje se je še bolj zapenilo.

Z roko v roki sta zakorakala.
Vanj.
Združena v objemu beline,

udarjajoče v gladke skale.
 Tokrat bolečine nista sprejela.
 Le olajšanje.
 Čutila sta, da prvi poljub ni bil zadnji.
 Nežen, blag,
 kot je bilo ime njenemu dragemu.
 Ermelindus.

Če je tu konec sveta,
 je zagotovo nekje tudi začetek ...

DOGODKI IN ODMEVI

Dogodkovni uvodnik

V drugi polovici leta in na začetku 2023 se glede fantazije ni dogajalo kaj pretresljivega. Kako je izgledal Worldcon 2022 je zapisano na začetku revije, hvaležno se za prispevek (besede in slike) zahvaljujemo g. Tomažu Medvedu. Naša scena je pač takšna, da trenutno ne omogoča aktivne vloge na osrednjih svetovnih dogodkih, povezanih s fantazijsko književnostjo.

Fanfest 6 – Ob zaključku prve petletke

Prvič je Celjsko literarno društvo organiziralo Fanfest, slovenski festival fantazijske književnosti, zdaj že prazgodovinsko oddaljenega leta 2017. Letošnje leto so organizirali šesto izdajo in zaokrožili prvo petletko.

Festival je mednarodno naravnán, predvsem gre za sodelovanje z državami bližnje regije, saj imamo z njimi precej let skupne zgodovine in smo si v vseh ozirih, tudi literarnih, precej blizu. Tudi letos so prišli gostje iz Črne gore, Hrvaške, Srbije in seveda aktivne domače avtorice in avtorji fantazijske književnosti.

Glavni gost je tudi tokrat bil prof. dr. Zoran Živković, avtoriteta fantazijske književnosti tudi v svetovnem merilu. Poleg njega so se festivala udeležili organizatorji sorodnih festivalov bližnje regije in avtorji in uredniki, s katerimi aktivno sodelujemo.

Iz Črne gore sta prišla dr. Dragić Rabrenović in dr. Andrijana Rabrenović, iz Srbije se je poleg prof. Živkovića, festivala udeležil Tihomir Jovanović Tika, urednik srbske izdaje antologije moderne slovenske fantastike (Svedočenja stranih svetova), ki je kot Pričevanja tujih svetov izšla tudi v Sloveniji (samozaložniška izdaja). Iz Hrvaške je prišla predsednica Udruge Sfera, organizatorja Sferakona.

Slovensko avtorsko sceno so zastopali Andrej Ivanuša, Barbara Ribič Jelen, Darka Lampič, Domen Mohorič, Dominik Lenarčič, Ivan Šokić, Jakob Konda, Matej Krajnc, Matic Smerdu, Matjaž Marinček in, kot predsednik organizacijskega odbora, Bojan Ekselenski.

Praviloma so na festival vabljeni avtorji/-ice, ki prispevajo literarna ali esejistična dela za Supernovo in/ali fanfestov mednarodni literarni razpis.

Tuji gostje so se večinoma zbrali v petek popoldne, saj mnogi prihajajo od daleč (Črna gora, Srbija).

Glavni del programa se je odvijal v soboto. Delovno se je začelo že ob 10h zjutraj. Prva programska vsebina je bila posvečena regionalnim festivalom in konvencijam.

Dragić in Andrijana Rabrenović sta predstavila Refesticon, ki se koncem junija, vsako leto, odvija v Bijelem Polju (Črna gora). Festival je že od začetka načrtan kot mednarodno regionalno srečanje avtoric/-jev fantazijske književnosti. Vsak festival spremlja festivalski literarni razpis, ki gre skozi strogo sito mednarodne strokovne žirije (člani/-ice žirije so iz štirih držav). Izbrana dela se izdajo v posebni festivalski zbirki.

Letos je bila že 10. izvedba Refesticona, na njem so bili literarni ustvarjalci/-ke iz šestih držav regije.

Predstavljena je bila tudi tema za naslednji Refesticon – Transhumanizem. Gre za izredno aktualno tematiko, povezano s tem, kam gre razvoj človeštva. Tudi dnevno časopisje je namreč polno člankov o robotiki in umetni inteligenci.

Tihomir Jovanović je predstavil regionalno zbirko Regia Fantastica in fanzin matičnega društva Sci-Fi.

Konvencija SFTerracon se načeloma odvije vsakih 5 let in je vedno regionalno srečanje.

Vanja Kranjčević iz Zagreba je predstavila Udrugo (Društvo) Sfera, ki je eno najdlje delujočih evropskih društev ljubiteljev znanstvene fantastike in fantastike. Vanja je leta 2021 prejela evropsko nagrado za najboljšega promotorja znanstvene fantastike (Hall of Fame Awards – Best Promoter). Društvo ima izredno razvejano mednarodno dejavnost, redno sodeluje na evropskih in svetovnih konvencijah in nudi vsem sorodnim društvom močno podporo, zlasti pri mednarodnem sodelovanju. Posebnost Sfere je, da prihaja do gladkih menjav generacij. Tako starejši člani/-ce pomagajo pri delu društva v majicah s pristrčnim napisom »Sferozaver«.

Sferakon je bila sprva samo konvencija za znanstveno fantastiko, kasneje se je razširila na vsa področja fantazije. Letos je bil Sferakon že v svoji 44. izdaji. Nazadnje je se je Sferakon pokrival z Euroconom leta 2012 (evropsko konvencijo, kamor pridejo zastopniki iz skoraj vseh evropskih držav, gre za nekaj 1000 ljudi. Takrat je imela tudi Slovenija svoje fizično zastopstvo).

Sferakon se praviloma dogaja 2. majski vikend v Zagrebu (FERI) in ima vedno mednarodni značaj, saj je seznam častnih gostov vedno sestavljen iz eminentnih domačih in tujih imen. Že nekaj let je stalni gost tudi Celjsko literarno društvo.

Sfera izdaja dve serijski publikaciji. Presek je fanzin, a Ubiq je resna revija za fantazijsko književnost, kjer objavljajo eseje in literarna dela. Tudi slovenski avtorji/-ice so vabljeni k pošiljanju leposlovnih in esejističnih del. Besedila so lahko v slovenščini.

Od slovenskih dogodkov je Bojan Ekselenski, poleg Fanfesta, na kratko predstavil še dva slovenska dogodka, Na meji nevidnega in festival Meteorita.

Na meji nevidnega (NMN) je soroden Comic-Conu. Odvija se na Gospodarskem razstavišču in poleg cosplaya ponuja tudi obilje stojnic s fantazijskimi izdelki (figurice, knjige, obleke ipd.). Vzporedno potekajo tudi promocije in predavanja. Dogodek je najbolj množičen ljubiteljski dogodek v Sloveniji, kar je dobro tudi za razvoj slovenske fantazije.

Festival Meteorita se odvija na začetku aprila na Jesenicah. Festival spremlja več dogodkov, kot je recimo tekmovanje v metu meteorita na daljavo in seveda tudi nekaj resnih vsebin, ki so povezana z znanostjo in fantastiko.

Na koncu je bil predstavljen še mednarodni regionalni razpis Krononavt, ki se je podaljšal za eno leto. V regiji je že zbranih precej kratkih zgodb na razpisano temo, a organizatorji projekta želijo kakovostni izbor literarnih del.

Popoldanski program se je začel ob 16. uri v Knjigarni in antikvariatu Antika.

Predstavitve je bila namenjena kratkemu pregledu Supernov 12 in 13 ter festivalskemu razpisu, ki je del Supernove 13. Za Fanfest 6 sta bila razpisana dva mednarodna razpisa – **Kaj, če so vse teorije zarote čista resnica in Pravljlična bitja iz središča Zemlje.**

Jakob Konda je predstavil svoj projekt *Skrivnost srži*. Založba Primus je izdala prva dva dela sage, čakamo še na tretjega.

Osrednji dogodek festivala se je, tradicionalno, dogajal v Celjski kulturnici s pričetkom ob 19. uri.

Najprej je Mateja Mohorko brala kratko prozo in poezijo iz Supernove 13. Sledila sta uvodni nagovor in predstavitev Supernove 13.

Matej Krajnc je poskrbel za glasbeni, Mateja Mohorko pa za poetični premor.

Tihomir Jovanović Tika, Andrej Ivanuša in Bojan Ekselenski so predstavili srbsko izdajo moderne slovenske antologije *Svedočenja stranih svetova* (slovenska izdaja - Pričevanja tujih svetov – je izšla v samozaložbi in je bila predstavljena 4. avgusta 2022 v okviru Poletja v Celju). Urednik Tihomir je opisal način izvedbe

projekta in delo srbske ekipe, ki je poskrbela za tiskano knjigo. Andrej in Bojan sta opisala svoj delež pri izvedbi projekta.

Bojan Ekselenski je predstavil festivalski razpis za Fanfest 7 – Prvi stik v Celju.

Po zadnjem bralnem premoru je glavni gost, prof. dr. Zoran Živković, predstavil svoje zadnje prozno delo, ki je najprej izšlo na britanskem in ameriškem trgu, kjer je prejelo izredno laskave kritike. Tik pred Fanfestom je izšla tudi srbska izdaja, v procesu so še izdaje v nekaterih drugih jezikih.

Po predstavitvi knjige je prof. Živković imel predavanje o pomenu Odiseje 2001 na sodobno fantazijo. Zlasti je poudaril dva kadra, ki veljata za ena najpomembnejših v zgodovini filma. Najprej je pokazal let kosti, ki preskoči v vesoljsko ladjo v zemljini orbiti – gre za briljanten filmski rez treh milijonov let zgodovine od opičnjaka do človeka v vesolju. Druga poudarjena scena prikazuje navodila za uporabo WC-ja v breztežnostnem stanju. Na navodilih, ki jih ugledamo le za nekaj sekund, ni »k'r neki«, temveč realna navodila, ki jih je pripravil Arthur C. Clarke. Prof. Živković je dodal, da je avtor navodil patentiral WC za breztežnost in je večino prihodkov dobival ravno na račun tega vesoljskega WC-ja (patent so kupile vse države, ki pošiljajo ljudi v vesolje). Naj še kdo reče, da se s stranišči ne da zaslužiti!

Odiseja 2001 je pomembno delo za razvoj znanstvene fantastike, saj je na vrhunskem nivoju prikazala ogromno idej, ki šele postajajo aktualne (AI, transhumanizem, prvi stik ipd.).

Festivalski dan se je zaključil z družabnim večerom.

V nedeljo je bil samo še zaključek festivala za tuje goste, ki so si pod strokovnim vodstvom g. Staneta Rozmana, direktorja Pokrajinskega muzeja, ogledali celjsko znamenitost – Mesto pod mestom in zgodovino mesta.

Začrtana je bila tudi vsebina Fanfesta 7, ki bo predvidoma tretji vikend oktobra. Za prestavitve s septembra se je organizator odločil, ker se nekateri tuji gostje niso mogli udeležiti festivala zaradi dogodkov v matičnih državah.

Alja Radaljac

Punčica

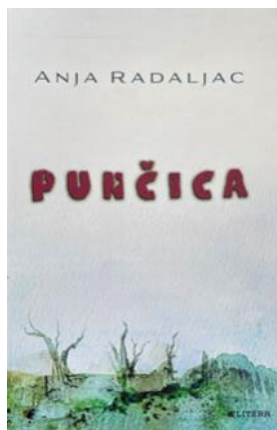
Založba: Litera, 2022

Spremna beseda Vesna Liponik

Obseg: 118 str. (22 cm)

ISBN: 978-961-7135-39-8

Cena: 19,90 €

Vedno sem bil prepričan, da tisti, ki ne verjame v vampirje, ni najbolj v sožitju s svetom okrog sebe. Morda smo preveč kontaminirani s stokerjevskim modelom “klasičnega” vampirja, kjer naj bi šlo za fantastiko, a pred nekaj leti se je tudi epidemija, pandemija in vse, kar je bilo in je še povezano z njo (čeprav je za zdaj uradno preklicana), zdela fantastika; zlasti kršenje vseh mogočih človekovih pravic “v imenu zdravja” in množstvo manipulacij, povezanih s tem. Mediji so pod vplivom politike prevzeli v vodilno vlogo pri nareku kako živeti in razmišljati, to se nadvse lepo zrcali tudi v trenutnem stanju vojne v Ukrajini, kjer je, kot pri pandemiji, nedobrodošlo in nespodobno dvomiti v eno samo resnico. Vse to smo že videli in doživeli, marsikaj

smo si tudi že izborili, pa spet poteptali ... In ta uvod je potreben tudi zato, ker gre v pričujočem romanu za odslikavo sodobnega sveta skozi oči kritičnega in tehtnega razmisleka o tem, kako se dogajajo stvari med nami. To je seveda zelo okrnjen opis, nadvse okrnjen, a dovoljšen za prvo rabo. A kaj sem že hotel reči? Ah, da – vampirji. Nočna bitja, za vedno prekleta, ki ne morejo umreti. Bitja, ki grizejo vratove in pijejo kri. In ker literature, vsaj tiste presežne, ne velja vselej jemati dobesedno, ampak večplastno, razmišljujočemu kar hitro postane jasno, za kaj gre pri tovrstni “fantastiki”. A začetek romana je nekje drugje, tam kjer se pravzaprav spodobi: na samem začetku, pri Lilit, ki je glavna protagonistka pričujočega romana (kdo bi rekel: krajšega romana, konča se na 108. strani, a tak je zgolj po številu strani) in katere ime vas, ne po naključju, najbrž spomni na številna izročila, od mezopotamskih in sumerskih do nekaterih judovskih, pa če se spomnite, naj bi Lilit po eni strani bila izvirna “hard headed woman”, Adamova družica še pred Evo, po drugi tista kača, ki je Evo premamila v greh, po tretji ... hm, marsikaj, a vse to najdete tudi v različnih virih v spletu. V romanu se pojavijo tudi čipirane osebe, pa simpatizerji ideologije tistega, ki je že v tridesetih letih 20. stoletja zmanipuliral

najprej svojo državo, nato Evropo in svet ... Ni mu uspelo, a to ni bila Jelovica, pač pa kolektivni odpor/upor, tak, kakršnega dandanes (žal) več ne poznamo, kjer pa ga, se ga zmanipulira ali perfidno odstrani z vidika, kot se je denimo zgodilo nedolgo tega s tistimi tovarnjaki, še pomnite, tovariši? In medtem ko se kar naprej dogajajo vdori v našo intimo in osebne prostore, svet teče lepo naprej, vampirji pridobivajo moč, slogan "nikoli ne bom avtomat", ki ga poznamo iz popularne pesmi, pa postaja vedno manj prepričljiv.

**

Že dolgo časa nisem bral tako empirično kratkega, a kompleksnega in intenzivnega dela, ki je hkrati satira, fantastika, horror in ... tudi nekaj malega glasbene zgodovine. V najboljši možni meri prikazuje strašljivo resnico, sredi katere živimo, a se nam zdi, da ni res. Kako je že s skrbjo do planeta/živali? Do spoštovanja razlik glede spolne pripadnosti? Svobode odločanja? Pričujoča je ena zelo redkih knjig (sploh pri nas), kjer avtorica ves čas uporablja spolno nevtralen zapis na način štiripičja (kolektiv Krilo). Pričujoča je tudi ena zelo redkih knjig, kjer lahko mirno govorimo o polihistorskiosti; v sočasni književnosti jih ni kaj veliko, med drugim Sedmo nadstropje Aljaža Krivca, pa Po njihovih besedah Katarine Marinčič in Knjiga Janija Kovačiča, a obe slednji že nosita nekaj let na sebi.

Pričujoča je tudi ena zelo redkih knjig, kjer se v dobesednem govoru uporablja prepričljivo živ jezik, zapisan brez nepotrebne navlake, a natančno vemo, čemu je tako prav. Ena od bolezni sodobnega romanopisja pri nas je namreč tudi ta, da se marsikdo trudi, da bi pomimeziral “vsakdanjo govorico”, a mu mojstrstvo besede ne seže tako daleč, pa ta vsakdanjost in sproščenost izpadeta ponarejeno in prisiljeno; tega je precej v mladinskih romanih.

Kdo so torej Lilit, Nace, Jakob, Franc, Ignac in drugi, ki jih srečujemo med platnicami Punčice?

Za nas je bral in spisal recenzijo **Matej Krajnc**
(prvič objavljeno na KMCS media, kjer je celotno besedilo:
<https://homocumolat.com/2022/04/18/anja-radaljac-puncica/>)

Op. avtorja recenzije, Mateja Krajnc:

Obstaja tudi plošča:

<https://matejkrajnc.bandcamp.com/album/lilit-songi-po-navdihu-in-motivih-romana-pun-ica-anje-radaljac>

Fizična različica je izšla lani v Zagrebu pri založbi **Slušaj najglasnije!**

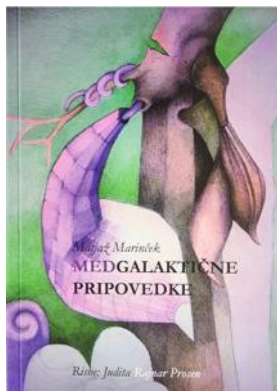

ZADNJA NOVIČA:

**PUNČICA JE MED DESETIMI NOMINIRANIMI
ROMANI ZA NAGRADO KRESNIK**

Sveže fantazijske žemljice

Najprej pomembna opomba. Tukaj predstavljene knjige niso nujno vsa slovenska fantazijska bera od zadnje številke. Razlog je preprost - avtorice in avtorji morajo sami poskrbeti, da se bo njihovo delo znašlo na tem seznamu. V Sloveniji žal še ni običaj, da bi avtorji in avtorice sami želeli objave. Ne vem, kaj je temu razlog, a tako je. Skratka, sveže žemljice nam je tokrat dostavil **Matjaž Marinček**, ki se je že predstavil v kar nekaj številkah in vedno z veseljem objavimo kakšno njegovo zgodbo.

Spremna beseda: Goran Gluvić

Vezava: mehka z zavihki

Jezik: slovenski

Število strani: 79

Velikost: 160 x 230 x 6 mm

Leto izida: 2023

ISBN: 9789617152500

Cena: 19 €

Naročila: <https://buca.si/knjigarna/umetnosti/fotografija/medgalakticne-priповedke/>

Pisana zbirka (ne)prigod, ki bi se mogoče lahko zgodile, če bi imeli res veliko smolo.

Zgodbe so nastale ob različnih priložnostih in so združene v (ne)logične vsebinske sklope:

- ⇒ **Epidemije, naš vsakdan in drugi konci sveta**
- ⇒ **Nikoli ne veste, kdaj vas vrže iz sanj**
- ⇒ **Zarote so moj idol**
- ⇒ **Mešano meso na žaru**

Predstavitve knjige bo predvidoma **3. avgusta** pri Vodnem stolpu (Celje) v okviru Poletja v Celju.

Zorana Živkovića v večini sveta ni potrebno posebej predstavljati. **Bela soba** je njegov zadnji roman, ki naredi fantastični lok skozi celoten ustvarjalni opus.

Knjiga bo izšla tik pred Fanfestom 7. Za prevod in izid bo poskrbel **Bojan Ekselenski**.

Knjiga se trenutno prevaja v še več svetovnih jezikov, a najprej je izšla na angleškem govornem področju.

Splošni razpis za Supernovo

Revija izhaja dvakrat letno, spomladi in jeseni. Revija živi od prispevkov, zlasti zgodb in pesmi. Sprejemamo tudi eseje in recenzije knjig s področja spekulativne fikcije.

Sprejemamo samo prispevke v elektronski obliki. Samo tipkopisov ne moremo sprejeti in bodo zavrnjeni.

ZAVRNJENA BODO BESEDILA SLOVENSКИH AVTORIC/-JEV, KI SO NAPISANA V TUJEM JEZIKU.

Datumi:

- ⇒ **1. februar** za spomladansko številko (izide v času pomladnih konvencij)
- ⇒ **15. julij** za jesensko številko (izide pred Fanfestom)

Naslovi za pošiljanje

E-mail:

- ⇒ celjsko.literarno@outlook.com
- ⇒ bojan.ekselenski@gmail.com (urednik)

Uredništvo:

Celjsko literarno društvo

Gledališki trg 4

3000 Celje

Želimo si sledečega:

- ⇒ Kratka zgodba: do **7500 besed (45.000 znakov s presledki)**, za daljše zgodbe se bomo odločili glede na prostorske možnosti, po potrebi bomo avtorje prosili, da zgodbo skrajšajo na zahtevan obseg
- ⇒ Esej: do 3500 besed,
- ⇒ Recenzija: do 3500 besed,
- ⇒ Poezija: skupaj do 300 vrstic, pesem do 150 vrstic.

Prva stran se ne šteje v obseg besedila, na njej **morajo biti sledeči podatki:**

- ⇒ Naslov dela
- ⇒ Ime in priimek,
- ⇒ Veljaven poštni naslov, kamor pošljemo avtorske izvode
- ⇒ Veljaven elektronski naslov za komunikacijo

Avtorji in avtorice besedila do nadaljnjega odstopijo v brezplačno objavo. V primeru, da bodo finančna sredstva dopuščala izplačilo honorarjev, se bodo z avtorji(-icami) podpisale ustrezne pogodbe.

Mednarodni razpis Krononavt

Časovni potnik se vrne iz prihodnosti, da bi proučeval okoliščine odraščanja osebe, ki 50 let v prihodnosti naredi nekaj prelomnega za človeštvo (recimo kaj glede preprečitve globalne ekološke katastrofe, ...).

Časovni potnik ne more z ničimer vplivati na svet okoli sebe, je lahko le pasivni opazovalec.

Pravila natečaja:

- ⇒ Dolžina zgodb – max. 7500 besed, v elektronski obliki (ne bomo dlakocepili, če bo kakšna beseda več).
- ⇒ Zadnji rok za pošiljanje za pripravo za tisk: **15. 8. 2023** (podaljšan rok)
V Sloveniji pošljite izdelek v elektronski obliki na naslov:
- ⇒ Bojan.ekselski@gmail.com
- ⇒ Fanfest.festival@gmail.com

Razpis je podaljšan za eno leto.

Razpis za Vsesledje

Revija Vsesledje je splošna revija za kulturo in literaturo. Izhaja 1x letno, praviloma oktobra, ko je predstavitev, ki je ena od osrednjih prireditev Celjskega literarnega društva.

Odgovorni urednik revije je dr. Zoran Pevec.

V reviji objavljamo:

- ⇒ poezijo (zaželeno je nekaj pesmi, da ima urednik določen izbor), prozo (kratke zgodbe), esejistiko, recenzije, dramatiko (kratka dramska besedila)

Pomembno o pripravi besedila za objavo:

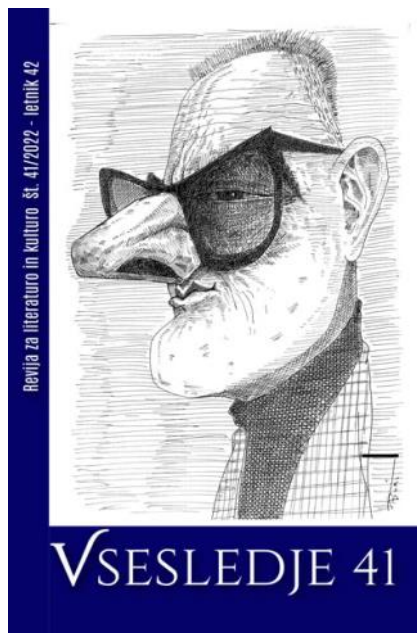
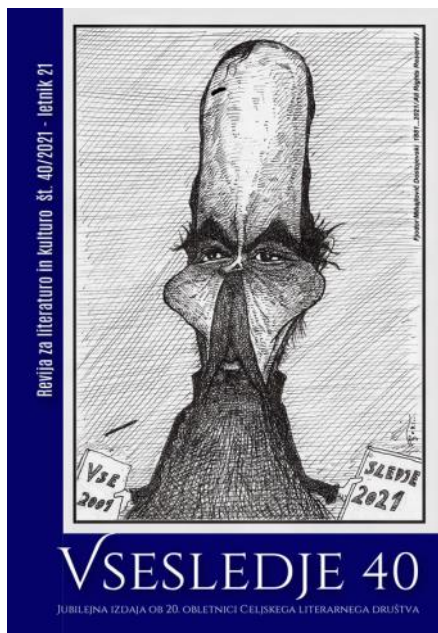
- ⇒ **Besedila morajo biti v elektronski obliki** (wordov format) poslana po elektronski pošti kot priloga, seveda s priloženimi podatki o avtorju(-ici).
- ⇒ Rok za pošiljanje za tekoče leto je **1. junij**. Prispevki, ki prispejo kasneje, se objavijo samo po dogovoru z urednikom.

Poseben del revije je **Mlado Vsesledje** za šolajočo mladino.

Pošiljanje prispevkov:

- ⇒ celjsko.literarno@outlook.com (društvo)
- ⇒ zoran.pevec@gmail.com (odgovorni urednik)

Obiščite tudi spletno stran <http://cld.si> in <http://cld.si/Vsesledje.html>

Mednarodni razpis Prvi stik v Celju

Fanfestov razpis

Mednarodni razpis za Fanfest se v svoji prihajajoči pravljичni 7. izdaji posveča prvemu stiku.

Prvi stik, prvo srečanje človeštva z nezemeljskimi bitji je povezan s Celjem. Vse drugo je prepuščeno vaši večini pisanja ...

Zgodbo postavite v preteklost, sedanjost ali prihodnost. Čas je nepomemben, uporabite to, kar vsi imamo - zdravo domišljijo.

Napišite kratko zgodbo ali (epsko) pesem.

Kaj sprejemamo:

- ⇒ Prozo ali poezijo v obsegu do 7500 besed (45.000 znakov s presledki).
- ⇒ Obvezno mora biti v elektronski obliki, berljivi z Wordom.
- ⇒ Rok za oddajo prispevkov (znameniti deadline, ki ga večina ignorira): **1. 8. 2023**

Naslov pošiljanja:

- @ Fanfest.festival@gmail.com
- @ Bojan.ekselenski@gmail.com
- @ Celjsko.literarno@outlook.com

Obvezno napišite svoje temeljne podatke (ime, priimek in naslov, da vam lahko natisnjeno pošljemo).

ČE BI BILI VSI
DOGODKI TAKO
VRHUNSKI, KOT JE
FANFEST, NE BI
ZDAJ TU ŽDELA.

Dogodkovnik Celjskega literarnega društva

V letu 2023 vas Celjsko literarno društvo vabi:

Vsako 1. sredo v mesecu delavnica ali bralnica v Celjski kulturnici

17. 5. ob 18h10: Predstavitve Supernove 14 in še česa ...

24. 5. ob 18h10 v Celjski kulturnici: Slam večer s priznanimi mojstri slam poezije

31. 5. ob 18h10: Glasbeno srečanje z Dejanom Kušerjem v Celjski kulturnici

7. 6. ob 18h10: Spominski večer

14. 6. ob 18h10: Celjske zgodbe - finale delavnice proze

18. 7. ob 17h: Otroška literatura na Celjski plaži

23. 8. ob 20h: Mozaik besede in vina pri Vodnem stolpu

Glede jesenskih dogodkov spremljajte našo spletno stran in spletne novice.

Vsekakor bo obilje izvrstnih literarnih dogodkov

Naš zaključek uspešnega leta 2022 smo posvetili Dedku Mrazu

O Celjskem literarnem društvu

Članarina

- 10 €
- Družinska članarina 11 €
- **Članarine NE plačajo učenci, dijaki, študenti in brezposelni**

Kaj nudimo?

- Brezplačno literarno izobraževanje v okviru društva.
- Brezplačno udeležbo na Slovenskem knjižnem sejmu in sejmski predstavitev v okviru dejavnosti društva.
- Brezplačno udeležbo na predstavitvah ustvarjanja članov in članic društva.
- Brezplačno izdelavo preloma za tiskano knjigo in svetovanje pri izdaji.
- Izdajo E-knjige.
- Objavljanje v publikacijah in revijah, ki jih izdaja društvo (Revija za literaturo in kulturo Vsesledje, Literarna revija za spekulativno fikcijo Supernova).
- Obveščanje o razpisih in natečajih.
- **Brezplačni izvod knjige Mlada literatura**

Delovanje društva

- Mesečna srečanja vsako 1. sredo v Celjski kulturnici
- Literarne prireditve - običajno vsako 3. sredo v mesecu od septembra do junija
- Sodelovanje z Glasbeno šolo Celje
- Izdajanje revij Vsesledje in Supernova
- Sodelovanje na Slovenskem knjižnem sejmu
- Organizacija Fanfesta, slovenskega festivala fantazijske književnosti
- Sodelovanje na različnih kulturnih prireditvah

Osební podatki, ki jih društvo zbere na razpisih, se uporabijo samo za komunikacijo z avtorji(-icami) in za pošiljanje avtorskih izvodov. Kontaktnih podatkov ne delimo in ne objavljamo.

NAROČILNIK

Cena posameznega izvoda:

6 €

Celoletna naročnina (plačate s položnico ob prejetju spomladanske številke):

9,60 € (cena za 2 številki z 20% popustom)

Naročila Supernove

Revijo je možno naročiti. Fizične osebe lahko revijo naročite kar preko maila.

Kako to storite?

Pošljite na celjsko.literarno@outlook.com podatke, ki so potrebni za naročilo:

- ⇒ Ime in priimek
- ⇒ Naslov bivališča
- ⇒ Vrsto naročila - tekočo številko ali naročilo do preklica.

Po prejetju vašega naročila vam na naslov pošljemo položnico glede na vaše naročilo.

Zakaj naročilo do preklica?

- ⇒ 20 % popust
- ⇒ Revija bo redno prihajala na vaš domači naslov.

ZADNJA STRAN

2001 - 2021

20 let

CELJSKO LITERARNO DRUŠTVO